

Izdevums
latviešu valodā

Informācija un paziņojumi

61. gadagājums
2018. gada 13. jūlijs

Saturs

I Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi

ATZINUMI

Reģionu komiteja

RK 128. plenārā sesija, 22.3.2018.–23.3.2018.

2018/C 247/01	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Eiropas programmas migrācijas jomā īstenošana”	1
2018/C 247/02	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Platjoslas savienojamības veicināšana Eiropā”	7
2018/C 247/03	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “ESF vidusposma novērtēšana, gatavojot priekšlikumu laikposmam pēc 2020. gada”	11
2018/C 247/04	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Kohēzijas trūkuma radītās izmaksas un draudi: kohēzijas politikas stratēģiskā vērtība centienos sasniegt Līguma mērķus un risināt jaunas problēmas Eiropas reģionos”	16
2018/C 247/05	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Paplašināšanās: Rietumbalkānu vietējo un reģionālo pašvaldību iekļaušana ES makroreģionālās, pārrobežu un starpvalstu sadarbības iniciatīvās”	22
2018/C 247/06	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Tirdzniecības tiesību aktu kopums”	28
2018/C 247/07	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Eiropas rūpniecības stratēģija: vietējo un reģionālo pašvaldību loma un perspektīva”	38
2018/C 247/08	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Priekšlikums par Eiropas Aizsardzības fondu”	43

III *Sagatavošanā esoši tiesību akti*

REĢIONU KOMITEJA

RK 128. plenārā sesija, 22.3.2018.–23.3.2018.

2018/C 247/09	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Grozītā Strukturālo reformu atbalsta programma un jauni budžeta instrumenti eurozonai”	54
2018/C 247/10	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Eiropas pilsoņu iniciatīva”	62

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

ATZINUMI

REĢIONU KOMITEJA

RK 128. PLENĀRĀ SESIJA, 22.3.2018.–23.3.2018.

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Eiropas programmas migrācijas jomā īstenošana”

(2018/C 247/01)

Ziņotājs: *Dimitrios Kalogeropoulos (EL/EPP)*, politiski atbildīgs *Palao Faliro* komūnas padomei

Atsauces dokuments: Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par Eiropas programmas migrācijas jomā īstenošanu

COM(2017) 558 final

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Ievadpiezīmes

1. uzsver, ka daudzu un dažādu iemeslu dēļ migrācijas kustība ir neatņemama cilvēces un jo īpaši Eiropas vēstures daļa; norāda uz to, ka pašlaik Eiropas pilsētas un reģioni ir pakļauti spiedienam, ko rada neatbilstīgā cilvēku plūsma, kuras cēlonis ir trešo valstu nestabilitāte. Eiropas kontinents un jo īpaši tā dienvidu un austrumu pierobežas reģioni, kā arī pēdējā gada laikā – Vidusjūras rietumu reģions, Spānijas piekrastes apgabali, kā arī Atlantijas okeāna pierobežas apgabali Spānijas dienvidos, ilgu laiku ir bijuši emigrācijas avots, taču pēdējos gados ir kļuvuši par galvenajiem galamērķiem, kur nonāk migrācijas un bēgļu plūsmas no trešām valstīm.

2. Migrantu un bēgļu skaits, galvenokārt no Āfrikas un Āzijas valstīm, kā arī no Tuvajiem Austrumiem, kuri cenšas iekļūt Eiropas Savienības (ES) valstīs, pēdējos gados ir strauji palielinājies. Laikposmā kopš 2015. gada Eiropa ir uzņēmusi vislielāko migrantu un bēgļu skaitu kopš Otrā pasaules kara beigām. Tādiem faktoriem kā ieilgusi krīze Sīrijā, nemieru centru veidošanās dažādos Āfrikas un Āzijas reģionos un šo kontinentu daudzu iedzīvotāju mēģinājumi meklēt labākus dzīves apstākļus Eiropā ir bijusi izšķiroša nozīme šīs tendences pastiprināšanā. Eiropas Savienībā visvairāk bēgļu ierodas valstīs, kas atrodas Vidusjūras krastos, it īpaši Grieķija un Itālija.

3. Lai šo bezprecedenta problēmu risinātu tik efektīvi, cik vien iespējams, Eiropas Savienība 2015. gada maijā nāca klajā ar Eiropas programmu migrācijas jomā⁽¹⁾. Tā kā Vidusjūrā norisinājās humanitāras traģēdijas, neatliekama prioritāte bija dzīvību glābšana jūrā un attiecīgi – Eiropas pasākumu izvēršana šādās jomās: 1) meklēšanas un glābšanas operāciju uzlabošana; 2) cīņa pret nelegālās migrantu kontrabandas un cilvēku tirdzniecības tīkliem; 3) bēgļu pārceļšana ES teritorijā; 4) pārvietoto personu atgriešana viņu izcelsmes vietā; 5) sadarbība ar trešām valstīm migrācijas plūsmu augšupējai novēršanai; un 6) palīdzības sniegšana tām ES dalībvalstīm, kuras ģeogrāfiskā stāvokļa dēļ pirmās saskaras ar migrantu un bēgļu plūsmām. Ar Eiropas programmu migrācijas jomā tika arī noteikti četri pilāri visaptverošai ES politikai migrācijas jomā: 1) neatbilstīgas migrācijas stimulu samazināšana; 2) dzīvību glābšana un ārējo robežu nodrošināšana; 3) pamata nodrošināšana kopīgas Eiropas patvēruma sistēmas konsekventai īstenošanai; un 4) jaunas likumīgas migrācijas politikas veidošana.

4. Vēsture rāda, ka situācijās, kad trūkst likumīgu migrācijas kanālu, migranti ir spiesti meklēt bīstamākus iecelšanas maršrūtus galamērķa valstīs. Tas šīm personām liek vērsties pie kontrabandas tīkliem, radot draudus gan savai dzīvībai, gan drošībai. Turklāt sieviešu gadījumā tiek ievērojami palielināta to neaizsargātība;

Īpašas piezīmes

5. Eiropas Reģionu komiteja (RK) vispirms norāda: lai gan Eiropas programma migrācijas jomā galvenokārt ir valstu valdību kompetencē, svarīga nozīme šajā jomā ir vietējām un reģionālajām pašvaldībām;

6. norāda, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir svarīga loma pieaugošā bēgļu un migrantu daudzuma uzņemšanā, jo tās ir struktūras, kuras uzņem bēgļus un migrantus un kurām viņi ir jāaprūpē, jāizmitina un jāapseko apstākļos, kas viņiem nodrošina cilvēka cieņu, bieži vien nenoteiktu laika periodu, turklāt bieži vien tām ir jāpalīdz šiem cilvēkiem integrēties. It īpaši tas skar reģionus pie ES ārējām robežām (piemēram, Grieķijas Egejas salas Turcijas piekrastes tuvumā, atsevišķus Itālijas salu reģionus, kā arī Andalūzijas piekrastes reģionus, jo īpaši Kadisas, Granadas un Almerijas provinces un Seutas un Meliljas teritorijas), kas ir viņu pirmā ierašanās vieta ES teritorijā;

7. šajā saistībā secina, ka vietējās un reģionālās pašvaldības ir jāiesaista Eiropas programmas migrācijas jomā izstrādāšanā un īstenošanā visos posmos, tostarp prioritāšu noteikšanā, rezultātu novērtēšanā un šajā jomā valdību veikto politikas pasākumu ietekmes uz vietējām un reģionālajām pašvaldībām pārraudzībā; šajā procesā būtu pārredzami jāiesaista visi pārvaldības līmeņi, sākot ar komūnām un vietējām pašvaldībām;

8. atzinīgi vērtē ES centienus atbalstīt ilgtspējīgas politiskās un administratīvās struktūras saistībā ar migrācijas un patvēruma jautājumiem un uzskata, ka šajos centienos būtu jāietver atbalsts vietējo un reģionālo iestāžu veidošanai vai to darbības stiprināšanai, nodrošinot efektīvu finansējumu, tehnisko palīdzību un apmācību vietējām un reģionālajām pašvaldībām, lai optimāli izmantotu humāno palīdzību, kā arī esošos un turpmākos finanšu resursus; šajā saistībā būtiski, lai reģioni, kurus visvairāk skar migrācijas plūsmas vai kuros ir ievērojams migrantu īpatsvars, varētu tieši piekļūt Eiropas Savienības finansējumam, kas paredzēts integrācijai;

9. norāda, ka vietējās un reģionālās pašvaldības, ko RK pārstāv, velta ievērojamas pūles un iegulda vienlīdz ievērojamus līdzekļus, lai uz vietas risinātu humanitāras problēmas, kuras rodas saistībā ar bēgļu un migrantu plūsmām. RK šajā jomā jau ir pierādījusi, ka tā ir vērtīga partnere citām attiecīgajām struktūrām (tostarp Eiropas Komisijai) to centienos Eiropas programmu migrācijas jomā;

Prioritātes

10. uzskata: tas ir pašsaprotami, ka, no vienas puses, šā jautājuma sarežģītības dēļ ir vajadzīga cieša ES dalībvalstu sadarbība un, no otras puses, visiem ES un dalībvalstu veiktajiem pasākumiem vienmēr ir jāatbilst vispārējiem starptautisko tiesību ievērošanas un cilvēktiesību aizsardzības principiem;

⁽¹⁾ COM(2015) 240 final.

11. uzskata, ka ES noteikti ir jāturpina centieni pilnveidot un stiprināt kopīgo Eiropas migrācijas un patvēruma sistēmu un jāturpina preventīvie pasākumi, kas palīdzētu novērst neatbilstīgu migrāciju, veicinātu stabilitāti un pamattiesību ievērošanu kaimiņvalstīs. ES jāspēj sniegt palīdzību tām dalībvalstīm, uz kurām gulstas smagāks slogs saistībā ar migrantu un bēgļu plūsmām, balstot savu politiku uz dalībvalstu solidaritātes pamatprincipu, un šajā saistībā ir nepieciešams plašs atbalsts gan Vidusjūras baseina valstīm, gan arī Spānijas teritorijām, kas atrodas ārpus Ibērijas pussalas, piemēram, Seutai un Meliljai;

12. uzsver, ka jāpastiprina ar neatbilstīgu migrāciju saistītie preventīvie pasākumi, lai palīdzību varētu koncentrēt uz tiem, kam aizsardzība patiešām vajadzīga. Komiteja pauž lielas bažas par vergu tirdzniecību, kas izveidoto kontrabandas maršrutu un nelikumīgās darbības dēļ ir izvērsusies dažās Āfrikas valstīs un jo īpaši sekmē sieviešu un meiteņu seksuālu izmantošanu;

13. uzskata, ka Eiropas Savienībai kā lielākajam starptautiskajam finansējuma piešķirējam ir jāpieliek pūliņi, lai migrācijas politika un starptautiskā attīstības sadarbība būtu publiska un koordinēta politika. Tāpat RK uzskata, ka vairākām starptautiskām struktūrām (ESAO Attīstības palīdzības komitejai) ir bīstama tendence izdevumus, kas attīstītajām valstīm radušies, uzņemt bēgļus, aprēķināt kā oficiālo attīstības palīdzību;

14. uzsver, ka starptautiskajai attīstības sadarbībai ir liela nozīme kā publiskai politikai, kuras mērķis ir veicināt un uzlabot dzīves apstākļus trešās valstīs, kas vēlas izskaust nevienlīdzību, kā arī tās humānās palīdzības aspektu, ietekmējot situācijas, kas izraisa piespiedu migrāciju;

15. norāda uz sešām jomām, kurās pašreizējā situācijā ir nepieciešama rīcība: 1) tūlītēja reakcija un palīdzība dalībvalstīm, kurās ir izveidojušās ārkārtas situācijas bēgļu vai migrantu pieaugošo plūsmu dēļ; 2) centieni mazināt stimulus neatbilstīgas migrācijas turpināšanai; 3) ES ārējo robežu pārvaldība; 4) politiskais patvērumš; un 5) likumīgās migrācijas pārvaldība un migrantu integrācija sabiedrībā, un 6) sadarbība izcelsmes vietās;

Reaģēšana uz ārkārtas situācijām

16. atzinīgi vērtē līdzšinējos pasākumus ES līmenī, kas veikti, lai novērstu kritiskās situācijas, kuras pēdējos gados radušās arvien lielākās migrantu un bēgļu plūsmas dēļ, tostarp:

- kopīgas operācijas *Triton* un *Poseidon* attiecīgi Vidusjūras centrālajā un austrumu daļā,
- īpaša finansiālā palīdzība dalībvalstīm, kuras nonākušas vislielākajās grūtībās un kurās jāstiprina pamatpakalpojumi, kurus attiecīgie reģioni sniedz šiem iedzīvotājiem: veselības aprūpes, sociālie un juridiskie pakalpojumi,
- uzņemšanas un identifikācijas punktu ("karsto punktu") izveide un to darbības nodrošināšana Grieķijā un Itālijā, kuriem jāpievieno arī ieceļošanas vietas Andalūzijā,
- ES un Turcijas nolīgums, kura rezultātā ir krasi ierobežotas nekontrolētas migrācijas plūsmas no Turcijas uz Grieķiju (lai gan to nedrīkst izmantot kā paraugu līdzīgu ar migrāciju saistītu problēmu risināšanai), taču vienlaikus pastāv zināmas bažas par tā atbilstību starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem un par to, vai nolīgums, būdams daļa no visaptverošas ES politiskās reakcijas uz krīzi, būs ilgtspējīgs,
- atbalsts Libijas krasta apsardzei, kas, piedaloties *EUNAVFOR MED* operācijā *SOPHIA*, visnotaļ palīdzēja samazināt plūsmas uz Itāliju,
- palielinātais finansējums Eiropas Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondam, kas tam ļāva sniegt lielāku palīdzību dalībvalstīm; finansējums, kuram jānonāk reģionos;

17. atzīst, ka ES ir jāveic vēl radikālāki pasākumi, lai:

- pastiprinātu palīdzību tām ES dalībvalstīm, kuras pirmās saskaras ar migrāciju, īpašu uzsvāru liekot uz atbalstu vietējām un reģionālajām pašvaldībām reģionos (piemēram, Grieķijas Egejas salās un Itālijā, kā arī Spānijas dienvidu piekrastes reģionos un salās), kuras sava ģeogrāfiskā stāvokļa dēļ uzņem lielāko daļu bēgļu un migrantu,
- mazinātu slogu tiem reģioniem, kuri uzņem lielāko daļu bēgļu un migrantu, ņemot vērā tādu faktorus kā salu īpašie apstākļi,
- stingri, pilnībā ievērojot humānos un starptautisko tiesību standartus, īstenotu ES un Turcijas nolīgumu, tostarp noteikumus par personu atgriešanu Turcijā, un vienlaikus nodrošinātu piekļuvi pienācīgām patvēruma procedūrām tiem, kuriem uz to ir tiesības,
- sniegtu nepieciešamo palīdzību tām personu grupām, kuras visvairāk cieš no pārvietošanas pasākumiem, jo īpaši nepavadītiem nepilngadīgajiem;

18. norāda uz noteiktu nevalstisko organizāciju (NVO) pozitīvo lomu akūtu problēmu risināšanā saistībā ar mājokli, uzturu, veselības aprūpi utt. bēgļiem un migrantiem, it īpaši reģionos, kuri uzņem vislielākās bēgļu un migrantu plūsmas, taču norāda, ka ir labāk jākoordinē NVO darbība ciešā partnerībā ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām, lai NVO ieguldījums būtu saskaņotāks un efektīvāks, kā arī atbilstu vietējām vajadzībām un īpatnībām, vienlaikus ievērojot arī nepieciešamās pārredzamības un sociālās atbildības prasības; uzskata, ka sadarbībā ar NVO vai valsts pārvaldes iestādēm Eiropas Brīvprātīgo dienestam varētu būt liela nozīme bēgļu un migrantu uzņemšanā;

19. uzsver starptautiskās humānās palīdzības lielo nozīmi, ko ES un tās dalībvalstis sniedz trešām valstīm, kuru ārkārtas situācija ir cieši saistīta ar migrācijas plūsmu palielināšanos;

Neatbilstīgas migrācijas novēršana

20. uzskata, ka ir svarīgi turpināt ES centienus sadarbībā ar trešām valstīm, lai apkarotu neatbilstīgas migrācijas tīklus, jo īpaši izcelsmes un tranzīta valstīs;

21. norāda: lai varētu paaugstināt *EUNAVFOR MED* operācijas *SOPHIA* efektivitāti un uzlabot tās spēju likvidēt kontrabandistu un cilvēku tirgotāju uzņēmējdarbības modeli, ir vajadzīgs stabils juridiskais pamats; piemēram, aicina ES iestādes sadarboties ar Lībijas krasta apsardzi, lai neļautu laivām nelegāli izbraukt jūrā ar mērķi nonākt Eiropas Savienībā. RK norāda, ka patrulēšanas darbības, arī atbalsts meklēšanā un glābšanā, pakāpeniski ir pārvietojušās no Itālijas teritorijas piekrastes ūdeņiem uz Lībijai tuvākiem ūdeņiem. RK atzīst, ka viens no tiešiem šīs parādības rezultātiem ir tas, ka ir mainījies kontrabandistu darbības modelis: neatbilstīgie migranti un bēgļi tiek sasēdināti lētās un kuģošanai pilnīgi nederīgās piepūšamajās laivās, kurām nav izredžu jebkad sasniegt Itālijas krastus, pieņemot, ka viņi tiks savākti vēl Lībijas teritoriālajos ūdeņos vai netālu no tiem;

22. atzinīgi vērtē ļoti pozitīvo soli, proti, Eiropas Migrantu kontrabandas apkarošanas centra izveidi;

23. aicina Eiropas Komisiju rosināt vairāk iniciatīvu, lai izstrādātu saskaņotu rīcības plānu, iesaistot visas ES dalībvalstis, attiecīgās ES iestādes, kā arī citas attiecīgās struktūras, lai efektīvāk vērstos pret kontrabandas tīkliem;

24. uzskata, ka ir svarīgi panākt efektīvāku Eiropas regulējumu attiecībā uz cilvēku, kuriem nav tiesību palikt, atgriešanu, lai atgriešanas gadījumu skaitu varētu palielināt atbilstoši Eiropas un starptautiskajiem noteikumiem;

Robežu pārvaldība

25. atzinīgi vērtē Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras izveidi kā ļoti svarīgu un izšķirošu soli virzībā uz ES ārējo robežu efektīvāku aizsardzību. Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras darbs ļauj uzlabot koordināciju starp ES dalībvalstīm un nodrošina ātru un efektīvu reakciju uz situācijām, kurās ir nepieciešama steidzama rīcība pie ārējām robežām;

26. atzīst, ka pastāv vēl lielāka rīcības iespēja Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūrai, lai palīdzētu tādās jomās kā: 1) sniegt tehnisku un operatīvu palīdzību, atbalstot jūrā nelaimē nonākušu cilvēku meklēšanas un glābšanas operācijas robežuzraudzības operāciju laikā; 2) rīkot, koordinēt un veikt atgriešanas operācijas un pasākumus; 3) veicināt operatīvu sadarbību starp dalībvalstīm un trešām valstīm saistībā ar ES ārējo robežu pārvaldību; uzsver, ka steidzami jāsamazina šķērsošanas gadījumu skaits un nedrīkst ļaut laivām nelegāli izbraukt jūrā ar mērķi nonākt Eiropas Savienībā;

27. mudina Eiropas Komisiju izstrādāt pamatnostādņu kopumu uzņemšanas un identifikācijas centru ("karsto punktu") izveidei un darbībai pie visu ES dalībvalstu ārējām robežām; šīs pamatnostādnes arī nodrošinātu ES tiesību un starptautisko pamattiesību vispārēju ievērošanu un veidotu īpašu administratīvo satvaru minētajām struktūrām. Tas nozīmēs (tostarp attiecīgo vietējo un reģionālo pašvaldību) iegūtās pieredzes izmantošanu uzņemšanas un identifikācijas centru izveidē un darbībā Grieķijā un Itālijā, kas cita starpā liecina par nepieciešamību apsvērt iespēju paredzēt īpašu pieeju bēgļiem un migrantiem.

Kopējā patvēruma politika

28. uzskata, ka ir būtiski pielāgot kopējo Eiropas patvēruma sistēmu pašreizējām neatliekamajām vajadzībām, un šajā sakarā norāda, ka ir īpaši svarīgi pārskatīt situāciju saistībā ar Dublinas sistēmu, kas nosaka kritērijus un mehānismus lēmumiem par to, kura ES dalībvalsts ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu; šajā sakarā aicina dalībvalstis virzīties uz priekšu ar reformu, kas ierosināta saistībā ar attiecīgajiem ES tiesību aktiem un kas ir solis pareizajā virzienā, lai arī, iespējams, nav pietiekama;

29. norāda, ka pašreizējā sistēmā bēgļu un migrantu sadale starp dalībvalstīm ir nevienlīdzīga un lielāks slogs gulstas uz tām dalībvalstīm (it īpaši Grieķiju un Itāliju), kurām sava ģeogrāfiskā stāvokļa dēļ jāuzņem lielākā daļa ieejošo personu. Valstīs, kurās ierodas pārāk liels skaits bēgļu un neatbilstīgo migrantu, pašreizējā situācija palielina sociālo spriedzi un neapmierinātību, it īpaši vietējā līmenī, un vēlāk rada sekundāru migrāciju Eiropas Savienībā. Lai šo problēmu risinātu efektīvāk, ir ļoti svarīgi apsvērt ilgtermiņa iespēju pārnest atbildību par patvēruma pieteikumu izskatīšanu no valstu līmeņa uz ES līmeni, šajā procesā piedaloties vietējām un reģionālajām iestādēm, kuras šī problēma skar visvairāk. Turklāt RK aicina ES dalībvalstis, nemazinot juridisko noteiktību, paātrināt patvēruma pieteikumu izskatīšanas procedūras;

30. uzskata, ka plāns bēgļu sadalei proporcionāli starp visām ES dalībvalstīm ir konstruktīvs, un vienlaikus atzīst, ka, lai gan šajā ziņā ir panākts progress, sistēma nav darbojusies ar 100 % efektivitāti;

31. norāda, ka dalībvalstu solidaritātes principa piemērošana ir priekšnoteikums liela patvēruma meklētāju skaita stabilai pārvaldībai;

32. uzsver, ka sieviešu (jo īpaši, māšu un grūtnieču) un bērnu (jo īpaši, nepavadītu nepilngadīgo) – vismazāk aizsargāto bēgļu grupu – aizsardzība ir jāuzskata par īpaši svarīgu; dalībvalstīs, kur reģioniem ir administratīvas pilnvaras nodrošināt nepavadītu nepilngadīgo tiesību aizsardzību, šiem reģioniem ir jāsaņem finansiāla palīdzība darbam ar šiem nepilngadīgajiem migrantiem;

Likumīgā migrācija un integrācija

33. uzsver nepieciešamību radīt drošus maršrutus uz ES likumīgajiem migrantiem un cilvēkiem, kuriem ir tiesības uz starptautiskās aizsardzības statusu saskaņā ar starptautisko tiesību normām; tie ir tādi instrumenti kā vīzu izsniegšana humanitāru apsvērumu dēļ, paplašināta ģimeņu atkalapvienošanās un privātas sponsorēšanas programmas; Lai to panāktu, ir būtiski izveidot un paplašināt sadarbības formas ar trešām valstīm neatkarīgi no tā, vai tās ir pārvietoto personu izcelsmes

valstis vai valstis, caur kurām šādas personas ceļo, lai sasniegtu ES. "Karsto punktu" izveide trešo valstu teritorijā ir svarīgs solis šā mērķa sasniegšanai, un tāpēc ES būtu jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai panāktu attiecīgas vienošanās ar šādām valstīm, un jānodrošina pilnīga ES tiesību normu un starptautisko cilvēktiesību standartu ievērošana; Vienlaikus būs nepieciešams izstrādāt saskaņotu pamatnostādņu un noteikumu satvaru, lai nodrošinātu, ka ir ieviesti visi būtiskie elementi "karsto punktu" netraucētai darbībai;

34. uzskata, ka prioritārs uzdevums ir pēc iespējas ātrāk un pilnīgāk integrēt trešo valstu valstspiederīgos (likumīgos migrantus un bēgļus) ES dalībvalstu sabiedrībā. Integrācija būtu jāīsteno vairākos līmeņos, un tai vajadzētu būt visaptverošai. Tomēr ir jāņem vērā gan vietējās īpatnības uzņēmējvalstīs, gan trešo valstu valstspiederīgo īpašās iezīmes un daudzveidība (nacionālā, lingvistiskā, reliģiskā u. c.). Tāpēc šī pieeja ir jāpielāgo attiecīgajiem apstākļiem katrā konkrētajā gadījumā;

35. norāda, ka sekmīga integrācijas politika vienmēr ir balstīta uz demokrātijas principiem, cilvēktiesību ievērošanu, dzimumu līdztiesību, toleranci, vārda brīvību un tiesiskumu, kas ir Eiropas vērtību pamatā;

36. uzskata, ka ir svarīgi visos migrantu integrācijas procesa posmos vietējā un reģionālajā līmenī iesaistīt pilsonisko sabiedrību un privāto sektoru, neaizmirstot, ka pienācīgs darbs ir obligāts priekšnosacījums, lai sekmīgi īstenotu jebkādas integrācijas projektus. Šajā saistībā vērš Komisijas uzmanību uz starptautiskiem paraugprakses piemēriem, kuru panākumu pamatā ir tieši uzņemošās teritorijas iedzīvotāju iesaistīšana jau no paša sākuma;

37. uzskata, ka, izstrādājot "ceļvežus" par migrantu un bēgļu pilnīgu integrāciju, liela nozīme ir vietējām un reģionālām pārvaldes iestādēm. Šajā saistībā mudina Komisiju ņemt vērā paraugprakses piemērus un pilotprojektus, ko atbalsta starptautiskas organizācijas, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos birojs, un ko jau ieviesušas Eiropas vietējās un reģionālās iestādes;

Vietējo un reģionālo pašvaldību un RK loma

38. uzsver īpašo lomu, ko vietējās un reģionālās pašvaldības var pildīt un kas tām jāpilda visās minētajās jomās. Vietējās un reģionālās pašvaldības pārvalda visus jautājumus saistībā ar migrantu un bēgļu plūsmām vietējā līmenī, un tādēļ ir būtiski, ka tām tiek nodrošināti nepieciešamie finanšu līdzekļi šo uzdevumu veikšanai; tāpēc ES budžetam, ko sadala pašvaldībām atbilstīgi to reāli veiktajiem pasākumiem, ir jābūt tik lieliem, lai tas atbilstu lielākajām vajadzībām, kas rodas, jo Eiropas Savienībai ir uzticēta atbildība par Savienības ārējo robežu aizsardzību un migrāciju. Zemāka līmeņa pārvaldes iestāžu un struktūru cieša iesaistīšanās palīdzētu veidot pārvaldības sistēmu, kas spēj izstrādāt un īstenot starp līmeņiem saskaņotu un koordinētu politiku; Šajā saistībā vietējām un reģionālajām iestādēm būtu jāuzņemas daļa no Eiropas Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda pārvaldības;

39. visbeidzot, uzsver lomu, ko RK pilda kā primārā oficiālā struktūra, kura ES līmenī pārstāv vietējās un reģionālās pašvaldības, un kā struktūra, kura ar tādu organizāciju kā Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu reģionālo un vietējo pašvaldību asambleja (ARLEM) un ES un Austrumu partnerības valstu Reģionālo un vietējo pašvaldību konference (CORLEAP) starpniecību var efektīvi veicināt dialogu ar bēgļu un migrantu izcelsmes un/vai tranzīta valstīm.

Briselē, 2018. gada 22. martā

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Karl-Heinz LAMBERTZ

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Platjoslas savienojamības veicināšana Eiropā”

(2018/C 247/02)

Ziņotājs: Mart Vörkelaev (EE/ALDE), Rae pašvaldības mērs**IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ**

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Vispārīgas piezīmes

1. norāda, ka saskaņā ar Pasaules bankas datiem ⁽¹⁾ digitālās tehnoloģijas straujā attīstība ir būtiski mainījusi pasaules sabiedrību un internets ir kļuvis par dzīvē svarīgu infrastruktūru, kas mazina informācijas apmaiņas izmaksas un nes sev līdzī inoivāciju, kas savukārt sekmē cilvēku, uzņēmumu un valdību plašāku savienojamību;
2. atzinīgi vērtē platjoslas platformas un Eiropas Komisijas kopīgi paveikto darbu ar mērķi panākt Eiropā ciešāku sadarbību, digitālās savienojamības labāku regulējumu, ieviešanu un, protams, finansēšanu;
3. ir informēta par to, ka standarta fiksētā platjoslas pieslēguma pārklājums un pieejamība ES mājāsaimniecībās 2015. gadā sasniedza 97 %, vidējais lietošanas apmērs bija 72 %, savukārt uz bezvadu tehnoloģiju balstīto pakalpojumu apjoms ir vēl lielāks. Tomēr pilsētu un lauku teritorijās fiksētā platjoslas pieslēguma pieejamība un cena daļībvalstīs ir atšķirīga;
4. atgādina, ka 7. kohēzijas ziņojumā norādīts: kaut arī visām mājāsaimniecībām Eiropas Savienībā ir pieejami platjoslas pamatpakalpojumi, ir vajadzīgi lielāki ieguldījumi, jo nākamās paaudzes piekļuves tīkls, kas ir daudz ātrāks, ir pieejams 90 % pilsētu iedzīvotāju, bet tikai 40 % lauku teritoriju iedzīvotāju;
5. norāda, ka lēns internets un nepietiekamā interneta izplatība lauku reģionos, kā arī īpašas problēmas mazapdzīvotos un tālākajos reģionos var kavēt 2020.–2025. gadam izvirzīto tālejošo un svarīgo ES mērķu sasniegšanu. Eiropas Komisija lēš, ka šo mērķu sasniegšana nodrošinātu Eiropas Savienībai 146,5 miljardus EUR gadā, turklāt varētu arī radīt līdz pat 2,4 miljoniem jaunu darbvietu;
6. piekrīt G20 viedoklim ⁽²⁾, ka digitālās plaisas novēršanas galamērķis ir nodrošināt ikvienam pilsonim vienlīdzīgas iespējas izmantot digitālo attīstību, no kuras gūtais labums aptver lielāku efektivitāti, labāku sociālo un ekonomisko iekļautību, plašākas iespējas iesaistīties jaunajā ekonomikā. Digitālā plaisa ir divpusēja: ātrgaitas platjoslas savienojamības pieejamība, kā arī iespēja un motivācija izmantot interneta pakalpojumus;
7. uzsver, ka tā sauktās “pēdējās jūdzes” problēmas atrisināšana ir svarīga visas ES attīstības perspektīvā un šajā nolūkā ir vajadzīgi elastīgi pasākumi;
8. atgādina, ka IKT infrastruktūrai un platjoslai apvienojumā ar spēju palielināšanu var būt nozīmīga loma lauku reģionu pārstrukturēšanā, reaģējot uz lejupslīdi, jo iedzīvotāju skaita samazināšanās un lauku reģionu marginalizācija ir pieaugoša problēma visā Eiropā;

⁽¹⁾ World Development Report 2016: Digital dividends.

⁽²⁾ “Digital infrastructure: overcoming the digital divide in emerging economies”, G-20 Insights, 2017. gada aprīlis.

Savienojamības problēmas un iespējamie risinājumi

9. uzskata, ka ir jāatrisina vairākas būtiskas problēmas, piemēram:

- ierobežota ļoti ātrdarbīga savienojamība ar fiksēto un mobilo infrastruktūru visā ES,
- risks, ka nav pietiekamu spēju tikt galā ar straujām tirgus un tehnoloģiskajām pārmaiņām, piemēram, lietu interneta (IoT) attīstību,
- pārmērīga regulējuma un saskaņotības trūkuma, tostarp valsts atbalsta noteikumu, radīts administratīvais slogs;

10. pauž bažas par savienojamības pieprasījumu atsevišķos reģionos, kas liecina, cik svarīga nozīme ir skolu programmām un pieaugušo e-mācību programmām. Platjoslas savienojamības gadījumā runa nav tikai par naudu, bet svarīgs ir arī infrastruktūras izveides un izmantošanas pieprasījums. Ātrdarbīgs platjoslas pieslēgums ir vajadzīgs jebkurai publiskajai iestādei, skolai un izglītības iestādei;

11. norāda, ka dažās valstīs un reģionos problēmu var radīt ierobežotās tehniskās zināšanas un informācijas trūkums par platjoslas infrastruktūras finansēšanas iespējām, kā arī par paraugprakses piemēriem;

12. atzinīgi vērtē platjoslas kompetences biroju (*Broadband Competence Offices*) izveidi, kā arī Eiropas Komisijas ģenerāldirektorātu sadarbību kopējā mērķa sasniegšanā. Tas būtu jāņem vērā arī nākamajā ES budžetā;

13. uzskata, ka visās dalībvalstīs ir jāizveido kompetences centri, kas darbotos vienotā sadarbības tīklā, un ka reģionālās un vietējās pašvaldības ir jāinformē par šādiem centriem, pirms tās pievēršas problēmu risināšanai, jo tad tās varētu iepriekš apspriesties un censties rast labākos risinājumus, kuros ņemtas vērā attiecīgās valsts un reģiona īpatnības;

14. pauž gandarījumu, ka piecu punktu palīgīdzeklis (*5 point toolkit*) sekmēs progresu ceļā uz efektīvāku platjoslas tīklu ES lauku reģionos;

15. uzmanīgi sekos līdzi, kā Korkas 2.0 deklarācijā “Labāka dzīve lauku apvidos” ierosinātā jaunā “viedo ciematu” koncepcija izvērs savu potenciālu. Ar to paredzēts virzīt ieguldījumus uz IKT nozari nolūkā veicināt dzīves kvalitāti, nodrošināt piekļuvi sabiedriskajiem pakalpojumiem un infrastruktūrai, tajā pašā laikā ņemot vērā teritoriālos aspektus;

16. šajā saistībā atzinīgi vērtē pastiprināto uzmanību, kas pievērsta regulējuma samērīgumam un konkurencei par infrastruktūru, kas sekmētu ieguldījumus, kuri ir raksturīgi tīkla piekļuves noteikumiem, kā arī īpašo uzmanību uz tirgu balstītiem sadarbības risinājumiem, kas sekmē infrastruktūras izveidošanu vietējās pašvaldībās un reģionos, kur uzņēmējdarbības modeļi nav vienkārši. Ir svarīgi, lai noteikumi par piekļuvi palīdzētu mazināt digitālo plaisu ļoti augstas veiktspējas tīklu gadījumā un stiprināt teritoriālo kohēziju;

17. uzskata: lai nodrošinātu konkurenci gan fiksēto pakalpojumu tirgū, gan attiecībā uz 5G tīkliem, pakalpojumiem ir jābūt nodalītiem (angļu valodā “*unbundling*”) no tīkla, kā tas jau darīts enerģētikas nozarē. Piemēram, vairākās ES valstīs (Zviedrijā, Apvienotajā Karalistē u. c.) telekomunikāciju jomā pakalpojumi jau ir nodalīti no tīkla. Komiteja uzskata, ka optiskās šķiedras kabeļu tīkliem vajadzētu būt iekļautiem tīkla uzņēmumos, kuru uzņēmējdarbības modeļi paredzēti, ka visi pakalpojumu sniedzēji ar vienādiem nosacījumiem var izmantot šos tīklus. Tādējādi tirgū varētu darboties ļoti daudzi pakalpojumu sniedzēji, patērētāji varētu izvēlēties cenas un kvalitātes ziņā sev piemērotāko pakalpojumu un tīktu nodrošināta nozares attīstība ilgtermiņā;

18. uzskata, ka šādā gadījumā visiem būs vienlīdzīgas iespējas 5G tīklu izvēršanā un neviens vairs nebūs atkarīgs no dominējošā telekomunikāciju uzņēmuma pamatinfrastruktūras. Tādēļ Eiropas Savienībai būtu jāatbalsta tieši atvērto tīklu veidošana un jāmudina uz to arī dalībvalstis ar mērķi panākt, ka visi jaunie un pašreizējie optiskās šķiedras kabeļu tīkli ir neatkarīgi no operatoriem;

19. uzsver, ka tirgus izpētē un digitalizācijas jomā atpalikušo reģionu apzināšanā svarīga nozīme ir detalizētākiem ģeogrāfiskiem apsekojumiem par pašreizējo infrastruktūru un turpmākajām pozīcijām. Tā kā minētie reģioni, šķiet, atrodas mazapdzīvotās un attīstības ziņā atpalikušās teritorijās, šo reģionu pienācīga identificēšana palielinās publiskā finansējuma efektivitāti;
20. uzsver nepieciešamību radīt dalībvalstīs likumīgas iespējas platjoslas tīkla izvēršanai pēc iespējas elastīgāk izmantot esošo infrastruktūru (elektroenerģijas tīklus, elektrības stubus utt.), tādējādi ietaupot jaunas platjoslas infrastruktūras izveidei nepieciešamo naudu un laiku;
21. uzsver, ka pašreizējā finansēšanas periodā no ESI fondu programmām platjoslas infrastruktūras izveidei piešķirti 14 miljardi EUR;
22. atbalsta platjoslas savienojamības veicināšanu, stiprinot kohēzijas politiku, lai cita starpā nodrošinātu, ka tā var risināt jautājumus saistībā ar visnopietnākajām tirgus nepilnībām ES lauku mazapdzīvotos apgabalos. Tas neliedz stiprināt finansēšanas instrumentus (piemēram, aizdevumu jomā) sadarbībā ar Eiropas Investīciju banku un citām attīstības bankām;
23. atbalsta lielākas nozīmes piešķiršanu Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentam (EISI) un Eiropas Stratēģisko investīciju fondam (ESIF) finansēšanas instrumentu un finansējuma apvienošanas mehānismu (kombinējot dotācijas ar finanšu instrumentiem) finansēšanā, lai risinātu mērenākas tirgus nepilnības, piemēram, pašu kapitāla finansējuma trūkumu mazākiem projektiem komerciāli pievilcīgākos rajonos. Šādi papildu atbalsta pasākumi nodrošinātu augstas kvalitātes platjoslas pieslēgumu visos ES reģionos;
24. iesaka izmantot vienotu platjoslas platformu kā sadarbības līdzekli un iesaistīt platformas darbā arī Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorātu;
25. atbalsta ES programmu plašāku izmantošanu un jaunu publiskā un privātā sektora partnerības koncepciju izstrādi ieguldījumiem platjoslas savienojumos;
26. atkārtoti uzsver, ka reģionos, kuros lieli uzņēmumi nav ieinteresēti ieguldīt, bet mazajiem uzņēmumiem ir grūtības izpildīt prasības, ir jāizstrādā vienkāršāki modeļi, kas atvieglotu ieguldījumus mazajiem uzņēmumiem un tie varētu piedāvāt risinājumus šajos reģionos, kur ir neliels piedāvājums, vai arī platjoslas savienojumu izvēršanas projekti būtu jāatzīst par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem ⁽³⁾;
27. šajā saistībā atgādina, ka ir svarīgi vienkāršot procedūras, jo tehnoloģijas attīstība ir daudz straujāka nekā tās ieviešana;
28. uzskata, ka reāli funkcionējoša platjoslas savienojamības attīstības plāna izstrādes nolūkā ir jāpanāk vienošanās starp telekomunikāciju uzņēmumiem, valsti, vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kas nodrošinātu, ka tiek ņemtas vērā visas valsts, pilsētu un reģionu intereses. Valstīs, kur šāda vienošanās ir panākta (Zviedrija, Apvienotā Karaliste u. c.) platjoslas savienojumi jau ir labāk attīstīti. Ja šāda vienošanās nav panākta, pastāv risks, ka platjoslas savienojumi ārpus attīstītajiem reģioniem arī turpmāk nebūs pietiekami izvērsti;
29. vēlas uzsvērt Eiropas Investīciju bankas lielisko iniciatīvu izveidot platjoslas fondu un aicina to nekavējoties īstenot, un cer, ka tas palīdzēs prioritāri finansēt mazos projektus un tā saukto "balto plankumu" likvidēšanu;
30. atgādina par Komitejas ieteikumiem Augsta līmeņa darba grupai par vienkāršošanu pēc 2020. gada, kuros uzsvērtā nepieciešamība Eiropas strukturālo un investīciju fondu valsts atbalsta un publiskā iepirkuma noteikumus saskaņot ar noteikumiem, ko piemēro centralizēti pārvaldītām programmām. Komiteja atkārtoti aicina izvērtēt, vai ESI fondu

⁽³⁾ COR-2016-02880.

finansējuma kopsummu vai daļu no tā var atbrīvot no valsts atbalsta procedūru piemērošanas laikposmā pēc 2020. gada. Šajā sakarā Komiteja ar gandarījumu norāda, ka Augsta līmeņa darba grupa ir ņēmusi vērā tās ieteikumus par nepieciešamību ieviest vienotas definīcijas, kas ļautu salīdzināt un kombinēt fondu finansējumu⁽⁴⁾;

31. īpaši norāda: ņemot vērā platjoslas tīklu straujo attīstību, ES pamatnostādņēm attiecībā uz valsts atbalsta noteikumu piemērošanu vajadzētu būtu labāk saskaņotām ar dažādiem platjoslas savienojumu finansēšanai pieejamajiem ES līdzekļiem, un pauž bažas par noraidītu iepriekšējo paziņojumu skaitu, kas kavē vai pat apgrūtina ieguldījumu pilnīgu ieviešanu un kura dēļ šajos reģionos platjosla tiek ieviesta lēni;

32. kā minēts ieteikumos, kas iesniegti Augsta līmeņa darba grupai vienkāršošanas jautājumos, Komiteja ir gandarīta, ka tiek apsvērts arī diferencētas pieejas princips. Šāda pieeja varētu būtiski samazināt slogu un nodrošināt, ka tiek pienācīgi ņemtas vērā īstenošanas apstākļu īpatnības attiecīgajos reģionos, un tādējādi veicināt teritoriālu pieeju un stimulēt pielāgotus ieguldījumus platjoslā;

33. norāda: lai izveidotu gigabitu sabiedrību, maksimāli izmantotu digitālā vienotā tirgus iespējas un veicinātu tā attīstību katrā dalībvalstī, ir svarīgi pēc iespējas drīzāk nodrošināt ātrdarbīgus savienojumus jebkurā vietā. Lai šo mērķi sasniegtu, ir jāizmanto dažādi risinājumi, jo katras mājas savienošana ar optiskās šķiedras kabeļu tīklu var būt dārga un laikietilpīga, jo īpaši, mazapdzīvotos apgabalos;

34. grūti pieejamās vietās un mazapdzīvotās teritorijās papildus kabeļsavienojumiem būtu lietderīgi apsvērt un meklēt iespējas, ko piedāvā mobilā platjosla, satelīta platjosla, kā arī atvērtu Wi-Fi tīklu, tostarp iniciatīvas WiFi4EU, ieviešana sabiedriskās vietās un objektos. Ar alternatīviem risinājumiem varēs paātrināt tīklu ieviešanu un ietaupīt līdzekļus, taču ir jārikojas pārdomāti un sistēmiski, lai risinājumi atbilstu vajadzībām un izmantotā tehnoloģija būtu ilgtspējīga;

35. uzsver, ka ir svarīgi risināt radiofrekvenču pārvaldības problēmas, ko rada 5G sakaru straujā attīstība, jo 5G ir vajadzīgi augstas veiktspējas tīkli visā ES teritorijā un ir svarīgi rast kopēju pieeju kārtībai, kādā izsniedz atļaujas (lietošanas atļaujas) turpmāk izmantojamām augstākām frekvencēm (vai radiofrekvencēm). Ja nepieciešams, šajā pieejā jāietver arī tiesiskā regulējuma lielāka prognozējamība spektra koplietošanas jomā un lielāks elastīgums, kas valsts vai reģionālajā līmenī novērstu atšķirības saskaņotu frekvenču joslu pieprasījumā;

36. atbalsta elektronisko sakaru regulējumā ierosinātos galvenos pasākumus, piemēram, ieviest jaunus noteikumus ļoti ātrdarbīgu tīklu, kuru ātrums būtu gigabits sekundē, izveides atbalstam visā Eiropā, paplašināt tiesiskā regulējuma darbības jomu, iekļaujot tajā jaunus komunikācijas līdzekļus, tā dēvētos OTT pakalpojumus, kā arī piedāvāt galapatērētājam interneta pieslēgumu par pieņemamu cenu;

37. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas konkursu "Eiropas platjoslas balva", kas veicina platjoslas problēmu risinājumu un paraugprakses plašāku izplatīšanu.

Briselē, 2018. gada 22. martā

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽⁴⁾ COR-2017-04842-00-00-PAC-TRA (EN).

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “ESF vidusposma novērtēšana, gatavojot priekšlikumu laikposmam pēc 2020. gada”

(2018/C 247/03)

Ziņotāja: *Catuscia Marini* (IT/PSE), Umbrijas reģiona priekšsēdētāja**IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ**

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Kohēzijas politika

1. vērš uzmanību uz reģionālās kohēzijas politikas kā Eiropas Savienības pamatpolitikas nozīmi, jo tā ir vērsta uz Eiropas Savienības līgumos noteikto ES mērķu īstenošanu, kurā ir iesaistīti visi pārvaldības līmeņi, palielināta to atbildība un ņemtas vērā teritoriālās īpatnības;
2. uzsver, ka kohēzijas politika ir viena no visvairāk uzraudzītajām un vērtētajām Eiropas politikas jomām, par ko liecina daudzie veiktie ietekmes novērtējumi, kā arī rezultāti, kas iekļauti kohēzijas ziņojumos, kurus regulāri sagatavo Eiropas Komisija un kas tiek apspriesti vairākos forumos;
3. vērš uzmanību uz to, ka šī politika ir visaptveroša, tāpēc Eiropas iedzīvotāji to plaši pazīst; tādējādi tas palīdz iedzīvotājiem veidot pozitīvu priekšstatu par Eiropu vēstures laikposmā, kad Eiropas Savienībai steidzami nepieciešams uzlabot savu tēlu;
4. par svarīgu uzskata jaunu, juridiski saistošu vienotu stratēģisko satvaru, kas attiektos uz visām ES politikas jomām un saglabātu tādus pastāvošos vairākfundu teritoriālās attīstības instrumentus kā sabiedrības virzīta vietējā attīstība (SVVA) un integrēti teritoriālie ieguldījumi (ITI); uzskata arī, ka būtiska ir stabila Kopīgo noteikumu regula, kura attiektos uz visiem ESI fondiem, lai nodrošinātu nepieciešamo sinerģiju starp politikas pasākumiem, ar kuriem īsteno savstarpēji papildinošus mērķus;
5. atsaucas uz savu neseno atzinumu par kohēzijas politikas nākotni ⁽¹⁾ (pieņemts 2018. gada maijā) un uz atzinumu par vienkāršošanu ⁽²⁾ (pieņemts 2018. gada februārī), kuros izklāstītas galvenās pamatnostādnes turpmākai šīs politikas uzlabošanai, jo īpaši attiecībā uz izlēmīgāku virzību uz rezultātiem un lielāku vienkāršošanu;
6. tomēr apzinās, ka kohēzijas politikas rezultāti un ietekme ir atspoguļoti nepietiekami un tas, neļaujot šo politiku pienācīgi popularizēt, dažkārt negatīvi ietekmē sabiedrības attieksmi pret struktūrfondiem;
7. tāpēc aicina izstrādāt efektīvāku un iekļaujošāku komunikācijas rīku, kas būtu spējīgs radīt pozitīvu un ieinteresējošu vēstījumu par fondu izmantošanu;

Eiropas Sociālā fonda nozīme

8. atgādina, ka Eiropas Sociālais fonds (ESF) bija pirmais ES finanšu instruments, ko izveidoja ar Romas līgumu (1957), un tas vēl aizvien ir galvenais Eiropas Savienības instruments, kas ir tieši vērsts uz iedzīvotājiem, risinot nodarbinātības, sociālās iekļaušanas un izglītības politikas jautājumus, un tam ir svarīga loma publiskās administrācijas un tiesu sistēmas reformēšanā. Tāds būdams, ESF sekmē pilnīgu nodarbinātību, cenšas uzlabot darba produktivitāti un vienlīdzīgas iespējas, sekmē sociālo iekļaušanu, mazina atšķirības nodarbinātības rādītājos gan starp Eiropas reģioniem, gan pašos reģionos, gan starp dažādām pilsētām un lauku teritorijām;

⁽¹⁾ COR 1814/2016.⁽²⁾ COR 4842/2017.

9. norāda uz ESF finansēto programmu īstenošanas pozitīvo ietekmi: tiek lēsts, ka, izmantojot ESF atbalstu, laikposmā no 2007. līdz 2014. gadam 9,4 miljoni Eiropas iedzīvotāju atrada darbu un 8,7 miljoni – ieguva profesionālo kvalifikāciju⁽³⁾;

10. ir sarūgtināta par to, ka daudzas dalībvalstis ir samazinājušas līdzfinansējumu ESF pasākumiem – bieži vien arī budžeta konsolidācijas politikas dēļ – un tādēļ mudina dalībvalstis nodrošināt pietiekamu valsts līdzfinansējumu;

11. tomēr uzsver iepriekšējā plānošanas perioda pēdējos gados īpaši izteikto ESF kā “automātiskā stabilizētāja” nozīmi Eiropas ekonomikas atveseļošanas plāna pasākumu atbalstīšanā ekonomiskās krīzes laikā, kad tas, pateicoties ES līdzfinansējuma likmju pieaugumam un izmaiņām priekšfinansējuma noteikumos, izrādījās pietiekami elastīgs, lai saglabātu sociālos ieguldījumus reģionos, kuri cieš no asimetriskiem ekonomikas satricinājumiem, kā arī reaģētu uz izaicinājumiem un atbalstītu visneaizsargātākās un visvairāk apdraudētās grupas;

12. aicina izveidot ciešāku saikni starp sociāli atstumtu cilvēku īpatsvaru un resursu sadali; uzsver, ka fonda izmantošanā piemērojot teritoriāli specializētāku un uz vietējo līmeni spēcīgāk balstītu pieeju, varētu palielināt sniegtā atbalsta efektivitāti un rezultativitāti;

13. turklāt uzskata, ka, ņemot vērā publisko ieguldījumu kopējo īpatsvaru sociālajā politikā, ESF loma kļūst vēl būtiskāka, jo tiek lēsts, ka Eiropas Savienībā ik gadu trūkst ieguldījumu sociālajā infrastruktūrā vismaz 100–150 miljardu EUR apmērā, un kopumā no 2018. līdz 2030. gadam pietrūks 1,5 triljonu EUR. Eiropas Stratēģisko investīciju fonds (ESIF) šo iztrūkumu kompensē tikai ļoti ierobežoti, jo patlaban tikai 4 % no apstiprinātā finansējuma atbalsta sociālās infrastruktūras projektus; uzsver, ka jāpanāk līdzsvars un jāizvairās no dublēšanās starp plānotajiem ieguldījumiem sociālajā kapitālā, ko līdzfinansē no ESF, un ieguldījumiem sociālajā kapitālā, prasmju attīstīšanā un cilvēkkapitālā no iespējamā jaunā *InvestEU* fonda;

14. atzinīgi vērtē 2014.–2020. gadā īstenotos pasākumus, ar kuriem stiprina ESF lomu gan aktīvas nodarbinātības politikas, gan sociālās integrācijas jomā, piemēram, ESF garantētas minimālās kvotas ieviešanu, specifisku atbalstu Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvai (JNI) un koncentrēšanos uz rezultātiem un efektivitāti;

15. uzsver pašreizējā plānošanas periodā līdz šim panāktos pozitīvos rezultātus, kas izklāstīti 2017. gada stratēģiskajā ziņojumā: pasākumus, kas atvieglo piekļuvi darba tirgum, izmantojuši 4,2 miljoni bezdarbnieku un 2,1 miljoni neaktīvo personu; 14,6 miljardi EUR ieguldījumu izglītībā un apmācībā; 700 000 cilvēku uzlabojuši savas prasmes; 634 000 cilvēkiem ar invaliditāti palīdzēts atrast darbu;

16. norāda uz ESF augsto Eiropas pievienoto vērtību iepriekšējos un pašreizējā plānošanas periodā, jo ESF intervences pasākumiem daudzās dalībvalstīs un reģionos bija reāla un kvantificējama ietekme tādu problēmu risināšanā kā, piemēram, augsts bezdarba līmenis, demogrāfiskā lejupslīde un nabadzība, kas stratēģijā “Eiropa 2020” noteiktas par Eiropas prioritātēm;

17. norāda, ka ir svarīgi ievērojamu daļu resursu atvēlēt vietējā un reģionālā līmeņa publiskās pārvaldes stiprināšanai un spēju veidošanai, lai atbalstītu tajās strukturālo reformu īstenošanu, ievērojot arī katras dalībvalsts reformu plānu;

18. tomēr pauž bažas par kavēšanos to pasākumu īstenošanā, kuru mērķis ir veicināt nomaļo un lauku rajonu integrāciju, un aicina lielāku uzmanību pievērst sociālās iekļaušanas veicināšanai nelabvēlīgākos pilsētu un lauku rajonos, jo īpaši jauniešu ekonomiskajai un sociālajai integrācijai;

⁽³⁾ Komisijas dienestu darba dokuments “Ex post novērtējums par ESF 2007.–2013. gada programmām” (SWD(2016) 452 final).

Sociālā dimensija ES politikas jomās

19. uzskata, ka Eiropas sociālo tiesību pilārs ir svarīgs, lai sekmētu ES ekonomisko un sociālo attīstību, cīnītos pret diskrimināciju un sociālo atstumtību, palīdzētu iedzīvotājiem pielāgoties darba tirgus prasībām, dotu viņiem iespējas izmantot digitālās revolūcijas sniegtās iespējas un aizsargātu viņus no pieaugošajiem draudiem un nenoteiktības Savienībā un ārpus tās robežām;

20. attiecībā uz pierobežas reģioniem atkārtoti uzsver, ka ir jāveicina darba ņēmēju reāla mobilitāte pāri robežām, likvidējot darba likumdošanas un sociālās drošības radītos šķēršļus (atceļot nodokļu šķēršļus, eksportējot bezdarbnieku pabalstus un pārvedot pensijas tiesības). Tāpat atkārtoti norāda, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām var būt arī nozīmīga loma konsultējot personas, kas regulāri šķērso robežu un izmanto EURES pakalpojumus vai esošās pārrobežu struktūras⁽⁴⁾;

21. tādēļ uzsver īpašo nozīmi, kas ir Eiropas sociālo tiesību pilāram, kurā sociālā dimensija tiek izvirzīta Eiropas programmas centrā; šajā saistībā uzsver nepieciešamību koordinēt stratēģijas un mērķus starp sociālo tiesību pilāru un ESF⁽⁵⁾ un aicina nodrošināt, ka no pilārā paredzētajiem 20 galvenajiem principiem tie principi, kuri ir atbilstoši, tiktu atspoguļoti ESF atbalstītās programmās;

22. iesaka sociālā pilāra principus ESF plānošanas ietvaros īstenot, pienācīgi ņemot vērā nepieciešamību izstrādāt integrētus pasākumus, kuros atspoguļotas vietējo un reģionālo pašvaldību norādītās teritoriālās īpatnības un vidējā termiņa tendences ES darba tirgū, kā arī nodarbinātības perspektīvas Eiropas Savienībā;

23. uzsver, ka sociālais pilārs un kohēzijas politika dažās jomās ir savstarpēji cieši saistīti, jo, pateicoties unikālajam daudzlīmeņu pārvaldības modelim, kohēzijas politika var apvienot "Eiropas formāta" projektu īstenošanu ar katrai dalībvalstij tipisko "sociālo nolīgumu" ievērošanu;

24. uzskata, ka debates par sociālo pilāru ir jāpapildina ar Eiropas līmenī veiktu sākotnējo novērtējumu par 9. tematiskā mērķa (Sociālā iekļaušana un nabadzības apkarošana) īstenošanas procesu un rezultātiem; minētais novērtējums jāinterpretē dažādās dalībvalstīs pastāvošo labklājības modeļu kontekstā, kā arī ņemot vērā tajās notiekošās krīzes un pārmaiņas, jo bez atsaucēm uz reālo situāciju būtu grūti saprast minētā mērķa ieguldījumu šajā pilārā;

25. brīdina par iespējamu dublēšanos starp turpmāko Strukturālo reformu programmu un iespējamajām strukturālo reformu jomām, kuras atbalstīs no Eiropas strukturālo un investīciju fondu līdzekļiem, izmantojot tematisko koncentrāciju, kas šobrīd balstīta uz stratēģijas "Eiropa 2020" mērķiem un vēlāk – uz tās pēcteci. Tāpēc Komiteja aicina noteikt strukturālo reformu darbības jomas, kuras var pretendēt uz ES atbalstu, pamatojoties uz kompetencēm un ES pievienoto vērtību, kā arī skaidri nošķirt atbalstu, kas pieejams kohēzijas politikas ietvaros (175. pants), un atbalstu, kas pieejams, pamatojoties uz administratīvo sadarbību (197. pants);

Ieteikumi laikposmam pēc 2020. gada

26. aicina nākamās daudzgadu finanšu shēmas (DFS) priekšlikuma izstrādes procesu sākt laikus, lai varētu pienācīgi iesaistīt iedzīvotājus un galvenās ieinteresētās personas, tādējādi izvairoties no laikietilpīgas noteikumu un pamatnostādņu pieņemšanas, kas aizkavēja pašreizējā plānošana perioda sākšanu;

27. pamatojoties uz RK pētījumu "Pašreizējais stāvoklis un nākotnes perspektīvas saistībā ar Eiropas Sociālo fondu: sociālās kohēzijas veicināšana Eiropas pilsētās un reģionos", atgādina par pieaugošo lomu, kas ESF jāpilda turpmākajos gados, un it īpaši norāda uz izaicinājumiem, ko rada ilgtermiņa bezdarbs, jauniešu integrācija darba tirgū, iedzīvotāju novecošana un iekšējo, nomaļo un pierobežas apgabalu marginalizācija, iedzīvotāju skaita samazināšanās lauku teritorijās, migrācijas radītās demogrāfiskās pārmaiņas, migrantu un bēgļu integrācija, sociālās atstumtības apkarošana pilsētu teritorijās, konkrētu prasmju trūkums un vispārējās, profesionālās un augstākās izglītības pielāgošana tehnoloģiju attīstībai, cīņa pret nelabvēlīgā situācijā esošo grupu sociālo atstumtību, atbalsts izglītībai (no pirmsskolas iestādēm līdz senioru

⁽⁴⁾ COR 1319/2014.

⁽⁵⁾ COR-03141/2017.

tālākizglītošanai) un atbalsts pieaugušajiem ar zemu zināšanu un prasmju līmeni, kā arī izglītības standartu pielāgošana ES darba tirgus vajadzībām;

28. uzskata, ka jānodrošina papildināmība starp Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu (EGF) un ESF kā Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESI fondu) daļu, jo EGF ir mehānisms, kas sniedz īstermiņa atbalstu, savukārt ilgtermiņa pasākumus atbalsta ESI fondi, kas var tikt īstenoti kā turpinājums EGF atbalsta jomās;

29. uzsver šobrīd notiekošās digitālās revolūcijas līdz šim nepieredzēto mērogu un tās radītās tagadējās, bet vēl jo vairāk nākotnē sagaidāmās krasās pārmaiņas darba tirgū; norāda uz izaicinājumiem, ko šī parādība rada izglītības un apmācības sistēmām saistībā ar to pielāgošanu jaunajām pieprasītajām prasmēm un ar visiem iedzīvotājiem piedāvāto mācību iespēju palielināšanu katrā izglītības līmenī – gan vispārējās, gan profesionālās izglītības līmenī, kā arī augstākās izglītības un apmācības līmenī;

30. ierosina turpmāk ESF ietvaros noteikt pamatpasākumu kopumu, lai nelabvēlīgā situācijā esošiem jauniešiem nodrošinātu piekļuvi izglītības līmeņa obligātajam minimumam un piedāvātu viņiem nepieciešamās iespējas adekvāta prasmju līmeņa sasniegšanai;

31. uzskata, ka ļoti svarīgi ir nodrošināt vajadzīgo elastību, kas ESF programmu plānošanu ļautu pielāgot jauniem izaicinājumiem, kuri varētu rasties;

32. atkārtoti atgādina par nepieciešamību atbalstīt šādu digitālo revolūciju, veicinot integrāciju starp ieguldījumiem digitālajā jomā, no vienas puses, un pasākumiem personām, tostarp tām, kas darbojas publiskās vietējās un reģionālajās struktūrās, no otras puses;

33. šajā sakarā uzskata: lai sekmīgi risinātu problēmas, ko rada nepieciešamība pielāgoties tehnoloģiju pārmaiņām un globalizācijai, integrētā veidā jāpiemēro dažādi Eiropā spēkā esošie veicināšanas un atbalsta instrumenti, kuri jāizmanto savstarpējā sinerģijā, īstenojot attiecīgajās lietpratīgas specializācijas stratēģijās noteiktos mērķus;

34. ir pārliecināta: lai šīs problēmas atbilstīgi risinātu, ESF arī turpmāk vajadzētu būt ESI fondu neatņemamai daļai un reģionālās kohēzijas politikas būtiskam komponentam, tādējādi izmantojot katru iespējamo sinerģiju, kas rodas no integrācijas ar pasākumiem, kas tiek finansēti no citiem struktūrfondu un no lauku attīstības fondu; jānodrošina efektīva ESF mijiedarbība ar citiem struktūrfondu, jo īpaši Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF), lai ar kopīgiem struktūrfondu pasākumiem panāktu integrētu reģionālo politiku;

35. turklāt ir pārliecināta, ka jāsauglabā iespēja Eiropas Sociālajam fondam joprojām būt dalītas pārvaldības fondam; tāpēc stingri noraida jebkādas priekšlikumus, kas paredz ESF piesaistīt Eiropas Komisijas tiešas pārvaldības modelim; noraida arī jebkādu centralizācijas iespēju, par ko atbildību nestu vienīgi dalībvalstis, ja vien tas noteikti neizriet no dalībvalsts institucionālās kārtības;

36. uzskata, ka ESF īstenošanā svarīgs panākumu faktors ir augšupējā pieeja, kas ļauj pasākumus labāk pielāgot saņēmēju vajadzībām, izmantojot partnerību starp ES iestādēm, dalībvalstīm, reģionālajām un vietējām pašvaldībām, kā arī teritorijas ekonomikas un sociālās jomas dalībniekiem;

37. aicina vietējā un reģionālā līmenī ieviest īpašus mehānismus ESF un pārējo ESI fondu un instrumentu koordinācijai. Minētajiem mehānismiem būtu jānodrošina papildināmība darbības līmenī, tostarp iespējas vienai darbībai saņemt atbalstu no vairākiem finansējuma avotiem;

38. atbalsta ierosinājumu Eiropas Sociālajā fondā integrēt citus fondus, kas darbojas sociālajā un nodarbinātības politikas jomā (ESF+ vai "jumta" fonds), ar nosacījumu, ka šāda darījuma rezultātā rodas acīmredzama sinerģija un ka arī uz šiem fondu tiktu attiecināts dalītas pārvaldības modelis. Šī sinerģija īpaši nepārprotami izpaustos integrācijā ar Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu (AMIF), kas darbojas dalītas pārvaldības sistēmā;

39. norāda, ka Eiropas Sociālajam fondam arī turpmāk būs svarīga loma reģionālajā un vietējā līmenī, lai varētu risināt tādas problēmas kā priekšlaicīga mācību pārtraukšana un pāreja no izglītības un apmācības uz nodarbinātību un lai uzlabotu izglītības sistēmas spēju risināt šīs problēmas;
40. norāda, ka ar ESF reģionālu pielāgošanu varētu nodrošināt dažādos reģionos uzņēmumiem vajadzīgo prasmju pieejamību, proti, īstenojot piemērotus apmācības pasākumus un veidojot darba meklētāju un darba devēju saikni. ESF ir nozīmīgs saistībā ar reģionālā līmenī īstenotiem piemērotu prasmju nodrošināšanas pasākumiem un pielāgošanās nodrošināšanu dažās nozarēs, kas, piemēram, saskaras ar lielām digitalizācijas radītām problēmām;
41. vienlaikus pauž bažas, ka "jumta" ESF izveide varētu novest pie vispārējas to līdzekļu samazināšanas, kas paredzēti nodarbinātībai un sociālajai iekļaušanai, un vājināt vietējo un reģionālo pašvaldību lomu šo fondu plānošanā un pārvaldībā;
42. piekrīt, ka daudzgadu finanšu shēmā ir vajadzīga ESF lielāka atpazīstamība, un uzskata, ka kohēzijas politikas sadaļā būtu lietderīgi iekļaut arī apakšvirsrakstus par ekonomisko, teritoriālo un sociālo kohēziju; vēlas, lai DFS struktūra kopumā būtu pārredzamāka, kas ļautu Eiropas iedzīvotājiem labāk pamanīt Eiropas Savienības prioritātes;
43. pauž nožēlu par to, ka nesenajā Eiropas Komisijas paziņojumā "Jauna un moderna Eiropas Savienības daudzgadu finanšu shēma, kura efektīvi īsteno tās prioritātes pēc 2020. gada" ⁽⁶⁾ nav iekļauta informācija par to, kā nākamajā DFS vajadzētu risināt sociālās problēmas Eiropas Savienībā, un ieinteresētajām personām ir maz iespēju līdzdarboties, veidojot Eiropas Komisijas priekšlikumu nākamajai daudzgadu finanšu shēmai, ko paredzēts publicēt 2018. gada 2. maijā;
44. atkārtoti uzsver, ka ekonomiskās attīstības un sociālās iekļaušanas mērķu īstenošanai ir vajadzīga integrēta un visaptveroša pieeja, ko var labāk īstenot, ieviešot programmas, kuras finansē no vairākiem fondiem vai no viena fonda, kam ir plaša un elastīga darbības joma. Tāpēc RK atzīst, ka svarīgi ir vairākfundu teritoriālās attīstības instrumenti, piemēram, vairākfundu darbības programmas, ITI un SVVA, un noraida jebkādus mēģinājumus ieviest prasību izmantot tikai viena fonda programmas;
45. tādēļ aicina turpināt ne tikai vienkāršot, bet arī saskaņot Kopīgo noteikumu regulu tā, lai atšķirības, trūkumi un dublēšanās fondu darbības noteikumos tiktu samazināti līdz minimumam un noteikumi būtu definēti vienkāršā un pārredzamā veidā, pieļaujot pietiekamu elastību pielāgotiem risinājumiem, kas jāizstrādā valsts, reģionālajā un vietējā līmenī, tostarp izvēršot "rezultātnoteiktu maksājumu" instrumentus, kā arī kopīgus rīcības plānus un vienkāršotas izmaksu iespējas; šajā saistībā aicina Eiropas Komisiju sniegt turpmākas norādes par vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošanu visos līmeņos, nenosakot nekādus ierobežojumus un prasības attiecībā uz to minimālajām robežvērtībām;
46. atgādina par ESF nozīmīgo lomu konkrētai valstij adresētajos ieteikumos minēto pamatnostādņu īstenošanā tādās jomās kā nodarbinātība, izglītība un sociālā iekļaušana; aicina labāk saskaņot reformētu Eiropas pusgadu un kohēzijas politiku. Eiropas un valstu līmenī Eiropas pusgads būtu jāveido vēl demokrātiskāks, labāk jādefinē tā Eiropas pievienotā vērtība un saistība ar ES kompetenci, un tas vairāk jāorientē arī uz līdzatbildību. To varētu veicināt, pieņemot rīcības kodeksu, kas nosaka standartus attiecībā uz vietējo un reģionālo pašvaldību iesaistīšanu, kā arī izveidojot strukturālu dialogu par kohēzijas situāciju Eiropā, kurš būtu jāiekļauj Eiropas pusgada procesā;
47. tādēļ ieilst pret vienkāršu kohēzijas politikas pakārtošanu Eiropas pusgadam, jo tas apdraudētu tās statusu, kas nostiprināts Līgumos; tā vietā aicina, lai reģionālās un vietējās pašvaldības tiek strukturēti iesaistītas kā partneri Eiropas pusgada procesā; lai visā procesā tiek iekļauta teritoriāla analīze un, ja iespējams, tiek ieviesti teritoriāli specifiski ieteikumi;
48. saskaņā ar RK pieņemto atzinumu "Teritoriālās attīstības rādītāji – IKP" un atzinumu "Kohēzijas politikas nākotne pēc 2020. gada" iesaka apsvērt iespēju izmantot ne tikai IKP, bet arī citus rādītājus, kuros būtu ņemti vērā demogrāfiskie, sociālie un vides dati, piemēram, ES reģionu sociālā progresa indeksu.

Briseļē, 2018. gada 22. martā

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽⁶⁾ COM(2018) 98 final, publicēts 2018. gada 14. februārī.

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Kohēzijas trūkuma radītās izmaksas un draudi: kohēzijas politikas stratēģiskā vērtība centienos sasniegt Līguma mērķus un risināt jaunas problēmas Eiropas reģionos”

(2018/C 247/04)

Ziņotājs: Mieczysław Struk (PL/PPE), Pomožes vojevodistes maršals

Atsauces dokuments: Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Mans reģions, mana Eiropa, mūsu nākotne: 7. ziņojums par ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju”

COM(2017) 583 final

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Vispārīgas piezīmes

1. atzinīgi vērtē publicēto 7. ziņojumu par ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un uzskata, ka tas ir nozīmīgs sākuma punkts debatēm par jauno kohēzijas politiku laikposmā pēc 2020. gada; šajā saistībā uzsver, ka ar kohēzijas politikas palīdzību 2014.–2020. gadā ir paredzēts, piemēram, ne vien nodrošināt vairāk nekā 7,4 miljonus darbvieta, augstāku kvalifikāciju gandrīz 9 miljoniem cilvēku un platjoslas internetu aptuveni 15 miljoniem mājsaimniecību, bet arī atbalstīt ieguldījumus 1,1 miljonā MVU un investēt 16 miljardus EUR digitālajā ekonomikā; tādēļ norāda uz kohēzijas trūkuma radītajām skaitļos neizsakāmajām izmaksām, ņemot vērā to, ka Eiropas teritoriālā konverģence Eiropai un tās iedzīvotājiem, ekonomikai, kā arī pilsētām un reģioniem ir svarīgāka nekā jebkad agrāk;
2. atzinīgi vērtē to, ka Eiropas Parlaments regulāri apkopo Eiropas integrācijas trūkuma radītās izmaksas, jo tas pierāda, ka atsevišķās jomās kopīgas rīcības trūkums Eiropas līmenī rada ievērojami zemāku ekonomikas efektivitāti, kā arī sabiedrībai svarīgu preču ierobežotu pieejamību;
3. tādēļ pauž nožēlu, ka Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas analītiskajā darbā un lēmumu pieņemšanas procesos līdz šim vēl nav iekļauts jautājums par kohēzijas trūkuma radītajām izmaksām;
4. izsaka pateicību Eiropas Savienības Padomes prezidentvalstij Bulgārijai par lūgumu Reģionu komitejai izstrādāt atzinumu par tematu “Kohēzijas trūkuma radītās izmaksas un draudi”, kas Komitejai paver lielisku iespēju iesaistīties visaptverošā pārdomu procesā par kohēzijas politikas stratēģisko nozīmi;
5. vēlreiz norāda uz būtisko faktu, ka Eiropas Savienības ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas stiprināšana ir viens no ES pamatmērķiem, kas minēts Līguma par Eiropas Savienības darbību 174. pantā; tāpēc RK uzsver, ka kohēzijas politikai arī turpmāk jāpilda sava funkcija – atbalstīt vismazāk attīstītās un problemātiskās teritorijas, vienlaikus neaizmirstot visus pārējos reģionus –, lai ņemtu vērā katram reģionam raksturīgās problēmas un potenciālu un veicinātu harmonisku attīstību visā Eiropas Savienībā, tādējādi skaidri apliecinot pievienoto vērtību, kādu ES finansējums dod cilvēkiem reālajā dzīvē; šajā saistībā atgādina LESD 349. pantā atzītās reģionu īpašās iezīmes;
6. uzsver, ka kohēzijas politika ir svarīgākā Eiropas ieguldījumu politika, kas vērsta uz minēto Līguma mērķu sasniegšanu, bet tā spēj stimulēt arī inovāciju, pārvaldīt klimata pārmaiņu sekas un pāreju uz mazoglekļa ekonomiku, kā arī ierobežot asimetriskus ekonomikas satricinājumus, aizsargājot uz izaugsmi vērstus publiskos ieguldījumus reģionos, palīdzot mazināt jauniešu un ilgtermiņa bezdarbu un veicinot sociālo iekļaušanu; tādēļ RK atkārtoti pauž stingru atbalstu #CohesionAlliance ⁽¹⁾;

⁽¹⁾ www.cohesionalliance.eu

7. atzīmē, ka no visām ES politikas jomām kohēzijas politikai ir viena no visattīstītākajām izpildes sistēmām un ka tā ir visprecīzāk uzraudzītā un vislabāk izvērtētā ES politikas joma, kas pagājušajā desmitgadē spējusi arvien vairāk palielināt savu efektivitāti;

Ekonomiskā kohēzija

8. atzinīgi vērtē 7. ziņojumā par kohēziju minēto secinājumu, ka ES tautsaimniecība atgūstas no ekonomikas krīzes un ka reģionu atšķirības sākušas atkal samazināties. Taču, tā kā daudzi reģioni vēl nav sasnieguši pirmskrīzes IKP rādītājus uz vienu iedzīvotāju un nodarbinātības līmeni, kā arī ir pieredzējuši publisko investīciju ievērojamu deficītu, ekonomikas krīzes ietekme vēl joprojām ir jūtama;

9. atzinīgi vērtē minēto faktu, ka no 2000. līdz 2015. gadam mazāk attīstītie reģioni spējuši pietuvoties ES vidējiem rādītājiem un ka tas īpaši attiecas uz vairumu reģionu ES-13 valstīs. Komiteja tomēr ar bažām secina, ka stāvoklis vairākos reģionos, galvenokārt Dienvidēiropā, nav uzlabojies un ir pat vēl sliktāks nekā pirms krīzes;

10. norāda, ka daudz straujāka ekonomikas izaugsme vērojama reģionos, kuru IKP jau ir daudz lielāks nekā ES vidējais rādītājs, un it īpaši daudzās lielpilsētu teritorijās, kas ir nozīmīgākie reģionu konkurētspējas virzītājspēki. No otras puses, vērojams, ka reģioni, kuru IKP uz vienu iedzīvotāju ir tuvs ES vidējam rādītājam, ir iestrēguši "vidēju ienākumu sprostā" un to izaugsmes rādītāji ir būtiski zemāki nekā ES vidējais rādītājs;

11. pauž bažas par ļoti atšķirīgajiem inovācijas sasniegumiem, kuri joprojām ir teritoriāli koncentrēti visattīstītākajos reģionos ES ziemeļrietumos un kuru atšķirības palielinās, jo vadošie reģioni uzlabo savus sasniegumus un nomaļajos, mazāk attīstītajos un pārejas reģionos vērojama sasniegumu pasliktināšanās. Tas pierāda, cik liela nozīme reģionu inovācijas spējas atbalstīšanā ir augšupējai teritoriālai pieejai, kāda iekļauta pārdomātas specializācijas stratēģijās;

Sociālā kohēzija

12. atzinīgi vērtē to, ka līdz ar tautsaimniecības atveseļošanas nodarbinātības rādītāji Eiropas Savienībā uzlabojas. Taču reģionu nodarbinātības rādītāju atšķirības joprojām ir ievērojamas, un vairākos dienvidu dalībvalstu reģionos bezdarba līmenis pārsniedz 20 %;

13. ar bažām secina, ka jauniešu bezdarbs joprojām ir steidzami risināma problēma, jo jauniešu bezdarba līmenis joprojām ir augstāks nekā pirms krīzes fiksētais līmenis un vairāk nekā divas reizes augstāks nekā vispārējais bezdarba līmenis. Īpašu satraukumu rada stāvoklis mazāk attīstītajos reģionos un pārejas reģionos;

14. vērš uzmanību uz nabadzības un sociālās atstumtības apdraudēto cilvēku stāvokli, kas, neraugoties uz pozitīvām attīstības tendencēm, joprojām ir nepieņemami slikti;

15. uzsver, ka daudzas teritorijas, galvenokārt ES-13 reģioni un lauku apvidi, saskārušās ar būtisku iedzīvotāju skaita samazināšanos, ko izraisījusi iedzīvotāju dabiskā kustība un izceļošana, savukārt citos reģionos kopējais iedzīvotāju skaits ievērojami pieaudzis. Daudzie migranti un bēgļi, kas kopš 2015. gada ieceļo Eiropas Savienībā, arī ir problēma, kurai ir ievērojama ietekme uz demogrāfiju un sociālo kohēziju dažās dalībvalstīs, reģionos un pilsētās;

Teritoriālā kohēzija

16. uzsver, ka vides dimensija ir svarīga Eiropas pilsētu un reģionu ilgtspējīgai attīstībai un iedzīvotāju veselībai un labklājībai. Pieaug to vides problēmu skaits, kas varētu negatīvi ietekmēt ES valstu tautsaimniecību un sabiedrību, un te īpaši jāmin klimata pārmaiņas un to izraisītais dabas katastrofu biežums un intensitātes pieaugums, apdzīvoto vietu, apbūvēto teritoriju un rūpnieciskās darbības paplašināšanās, bioloģiskās daudzveidības zudums un dzīvotņu sadrumstalošanās, kā arī citas ekoloģiskas problēmas, piemēram, gaisa un ūdens piesārņotība. Lai gan ir gūti panākumi ietekmes uz vidi samazināšanā, RK pauž bažas par to, ka galvenie vides mērķi joprojām nav sasniegti, jo īpaši ES centrālajā un austrumu daļā;

17. atzinīgi vērtē būtiskos panākumus, kas gūti enerģijas patēriņa un siltumnīcefekta gāzu emisijas ierobežošanā, taču atzīmē, ka šie panākumi daļēji izskaidrojami tikai ar aktivitātes mazināšanos ekonomikas lejupslīdes laikā, proti, papildu pūles jāvelta pārejai uz tīru, tostarp atjaunojamu, energoavotu izmantošanu un energoefektīvāku ekonomiku, tostarp mazemisijas transportu;

18. vērš uzmanību uz klimata pārmaiņu un klimata izraisītu dabas katastrofu teritoriālo dimensiju un to, ka šo pārmaiņu ietekme uz reģioniem nav vienāda. Tāpēc RK uzsver, ka svarīga ir padziļināta vājo punktu izvērtēšana un pielāgošanās pasākumu īstenošana Eiropas pilsētās un reģionos, kā arī zaļās infrastruktūras izveide;

19. norāda, ka ES transporta tīkls, galvenokārt dzelzceļa sistēma, ir tālu no pilnības, it īpaši ES-13 reģionos. Šajā saistībā RK uzsver, ka Eiropas transporta tīkla izveides pabeigšana, jo īpaši TEN-T pamattīkla (*Core Network*) primāro mezglu savienošana, un tā integrācija valstu un reģionu transporta sistēmā ir vajadzīga ne tikai tāpēc, ka jānovērš trūkumi, jāsaīsina braucieni ilgums un jāmazina dažu reģionu perifērās atrašanās vietas nelabvēlīgā ietekme, bet galvenokārt arī tāpēc, ka, paaugstinot vienotā tirgus efektivitāti, ir jāstimulē visas ES tautsaimniecības attīstība. Šo pašu iemeslu dēļ RK uzsver, ka viens no grūtākajiem uzdevumiem, kas gaida visus ES reģionus, ir digitālā pārveide, un ir svarīgi palielināt ieguldījumus platjoslas infrastruktūrā un digitālajās prasmēs;

20. norāda, ka gandrīz viena trešdaļa ES iedzīvotāju dzīvo un strādā pierobežu reģionos, kuru ekonomikas rādītāji parasti nav tik augsti kā citos reģionos. Neraugoties uz būtisko progresu, kas panākts pēdējās desmitgadēs, robežas joprojām kavē preču, pakalpojumu, kapitāla un ideju brīvu apriti un personu brīvu pārvietošanos. Tas neļauj pilnībā izmantot integrācijas sniegtās priekšrocības. Ar robežām saistīto šķēršļu likvidēšana pierobežu reģioniem ne tikai nodrošinātu ievērojamu ieguvumu IKP izteiksmē, bet arī jūtami samazinātu ar robežām saistītās izmaksas;

Pilsētu un reģionu problēmas

21. norāda, ka demogrāfiskās pārmaiņas ir viena no lielākajām ES problēmām, kam ir tālejošas ekonomiskas, sociālas un ekoloģiskas sekas. Dažas no tām ir sabiedrības novecošana, jauniešu skaita samazināšanās, dzimstības līmeņa pazemināšanās, aktīvā darbaspēka sarukums un intelektuālā darbaspēka (talantu) aizplūšana. Tādēļ iedzīvotāju skaita pieaugums lielā mērā ir atkarīgs no migrācijas, kuras apmērs ES reģionos ir ļoti atšķirīgs. Šīm atšķirībām ir būtiska sociālekonomiska ietekme gan uz teritorijām, kas cieš no iedzīvotāju skaita samazināšanās un iedzīvotāju novecošanas – galvenokārt pārejas reģionos – un kur bieži vērojama pāreja uz netirgojamiem vietējiem pakalpojumiem, kuru dēļ tām ir ierobežots eksporta, izaugsmes un inovāciju potenciāls, gan uz lielpilsētu teritorijām, kuras saskaras ar iedzīvotāju pieplūdumu. RK tāpēc norāda, ka ar kohēzijas politiku vajadzētu aktīvāk risināt sociālas problēmas, tostarp tādas kā sabiedrības novecošana, slimības, kas saistītas ar dzīvesveidu un bezdarbu, it īpaši jauniešu un tādu jauniešu, kuri nemācās, nestrādā un neapņūst arodu, vidū, kā arī migrantu un bēgļu integrācija, nabadzība un sociālā atstumtība;

22. norāda, ka visā Eiropā ekstremāli laika apstākļi būs vērojami arvien biežāk un to ietekme palielināsies. Klimata pārmaiņu ietekme uz reģioniem ievērojami atšķiras, bet aizvien pieaugoša neaizsargātība pret katastrofu draudiem palielina iespējamus zaudējumus, it īpaši blīvi apdzīvotās teritorijās;

23. uzsver, cik svarīga ir pārrobežu, valstu un reģionu sadarbība ar mērķi stiprināt teritoriālo kohēziju, veicināt ES reģionu solidaritāti un radīt būtisku pievienoto vērtību centienos sasniegt ES mērķus;

24. uzsver, ka Eiropas reģioni un pilsētas saskaras ar vēl nepieredzētām grūtībām, sākot ar globālo konkurenci, digitalizāciju un revolucionāru tehnoloģiju izplatīšanos, demogrāfiskām pārmaiņām un migrāciju, nabadzības risku un sociālo atstumtību un beidzot ar energoapgādes drošību, klimata pārmaiņām un bioloģiskās daudzveidības zudumu. Visām šīm problēmām ir spēcīga teritoriālā ietekme, un ieguvumu un izmaksu sadalījums starp Eiropas reģionu tautsaimniecībām un kopienām ir nevienlīdzīgs, ko apstiprina 7. ziņojums par kohēziju, kurš parāda, ka veidojas tā dēvētās reģionālās "attīstības grupas". Šīm problēmām piemīt milzīgs potenciāls savstarpēji pastiprināt vienu otru un negatīvi mainīt Eiropas vispārējo ekonomisko, sociālo un teritoriālo stāvokli, un tās var būtiski sekmēt esošo atšķirību palielināšanos, tādējādi apdraudot Līguma mērķi stiprināt ES kohēziju;

25. šajā saistībā uzsver, ka kohēzijas politikai arī turpmāk ir jāveic ieguldījumi visos ES reģionos, jo, lai tie varētu pielāgoties minētajiem satricinājumiem, ir vajadzīgas vietējiem apstākļiem pielāgotas un tiem atbilstošas ilgtermiņa stratēģijas, kurās iespējams integrēt ekonomisko, sociālo un teritoriālo dimensiju, kā arī izmantot visu Eiropas strukturālo un investīciju fondu un citu ES instrumentu sinerģijas iespējas. RK tādēļ atkārtoti pauž stingrus iebildumus pret to, ka sociālā dimensija un Eiropas Sociālais fonds netiek aplūkoti saistībā ar kohēzijas politiku, jo tas var radīt negatīvas sekas; vienlaikus RK apstiprina savu nostāju attiecībā uz ESF pieaugošo lomu sociālās un teritoriālās kohēzijas veicināšanā un attiecībā uz vietējo un reģionālo pašvaldību lomas pastiprināšanu ESF līdzekļu plānošanā un pārvaldībā;

26. norāda, ka, pamatojoties uz LESD 174. pantu, ir svarīgi ņemt vērā valstu intervences pasākumu teritoriālo ietekmi, un tādēļ atkārtoti uzsver teritoriālās ietekmes novērtējumu nozīmīgumu, izstrādājot ES politikas virzienus, lai maksimāli palielinātu to efektivitāti;

Kohēzijas politikas nozīme

27. uzsver, ka kohēzijas politikai būtu jāpievērš īpaša uzmanība debatēs par to, kā visu ES teritoriju potenciāls var dot ieguldījumu ekonomikas izaugsmē un kā visi ES iedzīvotāji iekļaujošā veidā var gūt labumu no Eiropas integrācijas, bet arī jāpārskata veids, kā nodrošināt, ka visā ES var izmantot iespējas, ko rada pasaules mēroga pārmaiņas. RK tāpēc atkārtoti pauž atbalstu iecerei arī pēc 2020. gada nodrošināt spēcīgu un uzlabotu kohēzijas politiku visiem reģioniem un uzsver, ka kohēzijas politikai arī turpmāk vajadzētu būt būtiskai nozīmei Eiropas Savienībā, kā norādīts Komitejas atzinumā "Kohēzijas politikas nākotne pēc 2020. gada" ⁽²⁾;

28. atgādina, ka kohēzijas politikas (ar dalībvalstu reģionālās politikas atbalstu) mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgas konkurences apstākļus, kas ļauj visai Eiropas Savienībai pilnībā izmantot priekšrocības, kuras sniedz vienotais tirgus, kurš – līdz ar teritoriālo noturību – ir svarīgs faktors, kas nosaka ES starptautisko konkurētspēju. RK vienlaikus uzsver: kaut arī vienotais tirgus ir efektīvs ES "konverģences dzinējspēks", ieguvumi netiek sadalīti vienlīdzīgi un automātiski nenonāk nelabvēlīgā situācijā esošajos reģionos – tostarp tajos, kuriem ir ģeogrāfisku īpatnību radītas grūtības, – un sociālajās grupās. Tāpēc joprojām pastāv iespējama, ka palielināsies ES izaugsmes "virzītājspēku" un citu reģionu ekonomiskās un sociālās atšķirības;

29. šajā saistībā uzsver, ka kohēzijas politikas uzdevums joprojām ir ļoti nozīmīgs, jo tā nodrošina, ka visi ES iedzīvotāji, it īpaši mazāk attīstīto teritoriju iedzīvotāji var gūt labumu no Eiropas integrācijas sniegtajām priekšrocībām. Izmantojot šās politikas instrumentus, mazāk attīstītie reģioni spēj atrastīt un izmantot iekšējo potenciālu, bet attīstītākajiem reģioniem ir lielākas iespējas reaģēt uz globālām problēmām. Šajā saistībā jāatzīmē, ka kohēzijas politika ir visredzamākā Eiropas solidaritātes izpausme un paver vienlīdzīgas iespējas un nodrošina augstāku dzīves kvalitāti cilvēkiem visos ES reģionos. RK tāpēc uzsver, ka uz turpmāko kohēzijas politiku nevajadzētu raudzīties kā uz dāvanu, bet kā uz neatņemamu vienotā tirgus pilāru, kas vieno dažādas valstis un reģionus, kuru attīstības līmenis ir atšķirīgs;

30. norāda, ka kohēzijas politika ir nozīmīgākā ES politika, kas vērsta uz teritoriālās nelīdzsvarotības novēršanu un dažādu problēmu radīto attīstības līmeņa atšķirību mazināšanu. Šī politika ir būtiski veicinājusi pozitīvas ekonomiskās, sociālās un teritoriālās pārmaiņas Eiropas Savienībā, jo tiek izmantota sarežģīta starpnozaru pieeja, kuras mērķis ir atbalstīt inovāciju, mazos un vidējos uzņēmumus (MVU), mazoglekļa ekonomiku, transporta infrastruktūras veidošanu, pilsētu atjaunošanu, rūpniecības pārveidošanu, lauku rajonu daudzveidības palielināšanu, kā arī izglītību un prasmju apguvi, nodarbinātību, kultūru, sociālās infrastruktūras veidošanu un sociālo integrāciju (tie ir tikai daži piemēri). RK šajā saistībā norāda, ka jānodrošina lielāka sinerģija un labāka koordinācija starp kohēzijas politiku un ES nozaru politikas pasākumiem un programmām;

31. norāda: tā kā risināmas daudzas problēmas un tām ir ievērojama teritoriālā dimensija, visiem ES reģioniem vairāk nekā jebkad agrāk ir vajadzīga spēcīga un efektīva kohēzijas politika, lai varētu veidot spēcīgu un efektīvu Eiropas Savienību. RK vēlreiz norāda, ka kohēzijas politika spēj elastīgi un attiecīgās vietas apstākļiem atbilstoši risināt pašreizējās un turpmākās problēmas, it īpaši tās, kas rodas akūtas krīzes situācijās saistībā ar globalizāciju; vienlaikus uzsver, ka sasniegt vispārējo mērķi, proti, izveidot ekonomiski, sociāli un ekoloģiski stipru Eiropu un nodrošināt ciešāku teritoriālo kohēziju iespējams vienīgi tad, ja, saņemot pienācīgu un mērķorientētu atbalstu, kļūs spēcīgākas gan pilsētas, gan lauku apvidi, kas ir savstarpēji papildinošas funkcionālas teritorijas;

⁽²⁾ OV C 306, 15.9.2017., 8. lpp.

32. norāda, ka kohēzijas politikas instrumenti būtu turpmāk jāuzlabo, lai panāktu lielāku vienkāršību un labāku spēju reaģēt uz jaunām problēmām, taču tie nedrīkst kļūt pārāk sarežģīti, jo nav gandrīz iespējams apvienot ekonomiskās un sociālās konverģences nodrošināšanu, ar ekonomikas attīstības cikliem saistīto problēmu risināšanu, fiskālās disciplīnas saglabāšanu un politiskas erozijas nepieļaušanu; šajā saistībā Komiteja atgādina, ka tā atbalsta diferencētu pieeju, lai varētu vienkāršot un nostiprināt kohēzijas politikas vadības un kontroles sistēmu;

33. uzsver, ka jāpastiprina Eiropas teritoriālās sadarbības loma robežu radīto šķēršļu likvidēšanā un tādas pārrobežu sadarbības sekmēšanā, kuras mērķis ir panākt konkrētus rezultātus iedzīvotāju labā. Šajā saistībā aicina turpmākās ETS programmas veidot pietiekami elastīgas, lai tajās varētu iekļaut dažādu pierobežas reģionu īpašās vajadzības un paredzēt noteiktu vietu arī maza mēroga projektiem un tādiem, kuru pamatā ir tieši, personiski kontakti. Pēc RK domām, ir jāatceļ arī 150 km ierobežojums, kas noteikts sadarbībai jūrlietās, un ir vajadzīga samērīgāka pieeja attiecībā uz valsts atbalsta, revīzijas un kontroles prasībām ETS programmās⁽³⁾. RK arī uzsver aizvien lielāko nepieciešamību labāk izmantot makroreģionālās stratēģijas, kas būtu jāatbalsta ar kohēzijas politiku kopā ar citām ES politikas jomām;

34. aicina Eiropas Parlamentu un Eiropas Komisiju izstrādāt metodoloģiju kohēzijas trūkuma radīto izmaksu noteikšanai, lai nodrošinātu vēl citus skaitliskus pierādījumus, kas liecina par kohēzijas politikas radīto Eiropas pievienoto vērtību;

Kohēzijas politikas pamatvērtības

35. uzsver, ka kohēzijas politikas īstenošanai ir daudzējādā ziņā pozitīva plašāka ietekme, jo tā sekmē pārvaldības kvalitātes paaugstināšanu un iestāžu darbības uzlabošanu daudzos reģionos. Šās politikas īstenošana ir ne tikai svarīgs priekšnosacījums ekonomikas izaugsmei, bet arī stingrs pamats visas sabiedrības labklājībai, tostarp iedzīvotāju uzticībai un ES politiskajai leģitimitātei. RK atzīmē, ka ar kohēzijas politiku jāturpina veidot jaunu pārvaldes kultūru reģionos, pastiprinot tādas līdzekļus kā daudzlīmeņu pārvaldības pieeja, partnerības princips, ekonomikas plānošana vidējā termiņā, daudzgažu plānošana un finansēšana, integrētas pieejas un instrumenti, kā arī pārredzamas un uz faktiem balstītas lēmumu pieņemšanas procedūras, *ex-ante* nosacījumi, tiekšanās uz rezultātiem, tematiskā koncentrācija, stimulējoši mehānismi, mūsdienīgas pārvaldības sistēmas, kā arī komunikācijas pasākumi, kuru mērķis ir informēt iedzīvotājus par šās politikas tiešo ietekmi;

36. uzsver, ka kohēzijas politika ir visefektīvākā ES politika, kas paver iespēju pārvarēt "politikas fragmentāciju". Kohēzijas politika varētu būt galvenais ES strukturālās pārveides dzinējspēks, kas dažādu nozaru politikas pasākumus apvieno, īstenojot integrētas, konkrētai vietai pielāgotas un pārdomātas specializācijas stratēģijas, kuras nodrošina piemērotus risinājumus, kā pamatā ir iedzīvotāju, uzņēmēju un vietējo pārvaldes iestāžu norādītās salīdzinošās priekšrocības, attīstības iespējas un problēmas attiecīgajā teritorijā;

37. šajā saistībā norāda, ka kohēzijas politika var būt daudz efektīvāka, ja dalībvalstis ir apņēmības pilnas īstenot tādas strukturālās reformas un *ex ante* nosacījumus, kas veicina kohēzijas politikas īstenošanas satvara uzlabošanu, tostarp institucionālo spēju pastiprināšanu. RK arī uzsver, ka strukturālo reformu un kohēzijas politikas jebkādas turpmākas saiknes, tostarp finansiālas, nodrošināšanai būs vajadzīga aktīva reģionālo un vietējo pašvaldību iesaistīšana, izmantojot Rīcības kodeksu par vietējo un reģionālo pašvaldību līdzdalību Eiropas pusgada norisēs, lai palielinātu minētā procesa efektivitāti un līdzdalību tajā; absolūti nepieciešams arī, lai ikviena strukturālā reforma vispirms tiktu pārbaudīta no Eiropas pievienotās vērtības viedokļa un lai būtu pārliecība, ka tā ir tieši saistīta ar Līguma mērķiem⁽⁴⁾;

38. atzīmē: kohēzijas politika ir pierādījusi, ka iespēju došana reģionālajiem un vietējiem dalībniekiem ir ļoti būtiska, lai varētu veicināt strukturālas pārmaiņas. Turklāt pētījumi liecina, ka pilnībā netiek izmantotas iespējas paaugstināt visas valsts produktivitāti, uzlabojot reģionu veiktspēju. Tādēļ RK norāda, ka reģioniem un vietējām pašvaldībām ir vajadzīgas ciešākas saiknes ar pārdomātu un spēcīgu kohēzijas politiku un ka šādu saikņu nodrošināšanai vajadzētu būt vienam no pasākumiem plašajos centienos veicināt sarežģītu un noturīgu attīstības stratēģiju īstenošanu. Tādā veidā, iedzīvotājiem gūstot uzskatāmāku priekšstatu par Eiropas integrācijas procesu, tiktu pastiprināta Eiropas Savienības leģitimitāte vietējā un reģionālajā līmenī;

⁽³⁾ RK seminārs par ETS vienkāršošanu (<https://cor.europa.eu/Documents/Migrated/Events/ETC-WORKSHOP-FINAL-REPORT.pdf>).

⁽⁴⁾ RK rezolūcija "ESI fondu Kopīgo noteikumu regulas izmaiņas nolūkā atbalstīt strukturālās reformas" – COR-2017-06173-00-00-RES.

Kohēzijas trūkuma radītās izmaksas un draudi Eiropas Savienībai: agrīns brīdinājums

39. uzsver: lai pēc 2020. gada saglabātu kohēzijas politikas tematisko koncentrāciju un teritoriālās reaģēšanas spēju, ir absolūti nepieciešams nodrošināt politikas satvaru, kas aizstās stratēģiju "Eiropa 2020";

40. norāda: kohēzijas politikas nozīmes mazināšana vai tās finansējuma sadrumstalošana, piemēram, to attiecinot tikai uz noteiktu kategoriju reģioniem vai atdalot Eiropas Sociālo fondu, radītu lielu politisku risku, liekot apšaubīt ES spēju sasniegt Līguma mērķus, proti, stiprināt ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, tādēļ ka daudzos reģionos nebūtu šiem centieniem nepieciešamā atbalsta kritiskās masas, kas nozīmē arī mazākus ieguldījumus Eiropas galveno mērķu sasniegšanā;

41. šajā saistībā pauž bažas par to, ka kohēzijas trūkums Eiropas Savienībā sliktākajā gadījumā izraisīs

- a) reģionu ekonomisko un sociālo atšķirību palielināšanos un lielāku spriedzi starp dalībvalstīm;
- b) vienotā tirgus izjukšanu un mazāk efektīvu ES ekonomikas pārvaldību;
- c) Eiropas sociālo tiesību pilāra neīstenošanu;
- d) nopietnus šķēršļus, kas neļauj risināt migrācijas problēmu;
- e) paļāvības un uzticēšanās ES politiskajām institūcijām un demokrātijai mazināšanos, kas savukārt novedīs pie populisma un nacionālisma uzplaukuma un līdz ar to pie politiskās nestabilitātes pieauguma un galu galā pat pie ES sabrukuma;

42. tādēļ uzskata, ka joprojām pastāvošo ekonomisko, sociālo un teritoriālo atšķirību pārvarēšana Eiropas Savienībā ir galvenais ilgtermiņa izaicinājums Eiropas Savienībai kopumā;

43. šajā saistībā atgādina, ka kohēzijas politika nedrīkst būt atkarīga no jebkādiem Eiropas līmeņa *ex-post* nosacījumiem, kuri ir ārpus vietējo un reģionālo pašvaldību kontroles vai kuru dēļ pašvaldības var kļūt par attiecīgās valsts valdības īstenotās politikas ķīlniecēm.

Briselē, 2018. gada 22. martā

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Karl-Heinz LAMBERTZ

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Paplašināšanās: Rietumbalkānu vietējo un reģionālo pašvaldību iekļaušana ES makroreģionālās, pārrobežu un starpvalstu sadarbības iniciatīvās”

(2018/C 247/05)

Galvenais ziņotājs: Franz Schausberger (AT/PPE), Zalcburgas federālās zemes delegāts Reģionu komitejā

Atsauces dokuments: COM(2018) 65 final

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Vispārīgas piezīmes

1. atzinīgi vērtē to, ka ES prezidentvalsts Bulgārija Rietumbalkānu jautājumu ir noteikusi par vienu no prioritātēm un lūgusi RK šajā saistībā sniegt atzinumu;
2. atzinīgi vērtē un atbalsta Eiropas Komisijas 2018. gada 6. februārī iesniegto stratēģiju “Ticama paplašināšanās perspektīva Rietumbalkāniem un padziļināta ES iesaiste šajā reģionā”;
3. tāpat kā Eiropas Komisija ir pārliecināta, ka Rietumbalkānu valstis ir Eiropas daļa, ka tām ir kopīgs Eiropas kultūras mantojums, kopīga vēsture un kopīga nākotne un ka pārliecinošas izredzes pievienoties ES ir izšķirošs faktors reģiona pārveidei un tādējādi drošībai, labklājībai, sociālajai labklājībai, izlīgumam un stabilitātei;
4. atzinīgi vērtē perspektīvu Serbijai un Melnkalnei līdz 2025. gadam pievienoties ES, Albānijai un bijušajai Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikai sākt pievienošanās sarunas, Bosnijai un Hercegovinai kļūt par pievienošanās kandidātvalsti un Kosovai ⁽¹⁾ ar Stabilizācijas un asociācijas nolīguma īstenošanu pavērt turpmāka progresa iespējas virzībā uz Eiropu;
5. vienlaikus pilnībā piekrīt Eiropas Komisijas skaidrajam secinājumam, ka šīs perspektīvas var īstenoties tikai tad, ja Rietumbalkānu valstis būs izpildījušas visus attiecīgos kritērijus un nosacījumus, it īpaši demokrātijas stiprināšanas jomā, un veikušas visas vajadzīgās reformas, pirmām kārtām tādās jomās kā tiesiskums, pamattiesību ievērošana, konkurētspēja, reģionālā sadarbība un izlīgums, un ka šajā saistībā nedrīkst būt nekādu politisku izņēmumu un nosacījumu izmaiņu procesa laikā;
6. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas nodomu ievērojami palielināt atbalstu pārveides procesam Rietumbalkānu valstīs, piemēram, līdz 2020. gadam pakāpeniski palielinot Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta (IPA) finansējumu atbilstoši konkrētam rīcības plānam ar sešām pamatiniciatīvām;
7. uzskata, ka ES paplašināšanas stratēģijai attiecībā uz Rietumbalkānu valstīm jābūt daļai no plašākas Savienības stiprināšanas stratēģijas līdz 2025. gadam, jo, pirms Savienība var paplašināties, tai jāklūst spēcīgāka un stabilāka un 27 dalībvalstis un to iedzīvotāji ir jāpārliecina par šīs ES paplašināšanās pievienoto vērtību;

⁽¹⁾ Šis nosaukums neskar nostājas par Kosovas statusu un atbilst ANO Drošības padomes Rezolūcijai Nr. 1244/99 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.

8. atzinīgi vērtē to, ka Rietumbalkānu valstis 2017. gadā Triestē notikušajā samītā atjaunoja svinīgo apņemšanos atbalstīt vienu otru ceļā uz Eiropu un savu demokrātisko iestāžu ietvaros pārvarēt politiskās atšķirības, kā arī stiprināt savstarpējo politisko dialogu, jo labu kaimiņattiecību veidošana ir svarīgs atskaites punkts ceļā uz dalību Eiropas Savienībā;

9. norāda uz saviem daudzajiem atzinumiem, kuros atkārtoti uzsvērts, ka Eiropas integrācijas procesā ir aktīvi jāiesaista vietējo un reģionālo pašvaldību pārstāvji un ka ES standarti un pārbaudīta prakse jāīsteno vietējā un reģionālajā līmenī pēc iespējas agrākā paplašināšanās procesa posmā. Tikai šādi būs iespējams valsts līmenim pakārtotajos līmeņos pienācīgi un laikus nodrošināt nepieciešamās zināšanas par turpmākajiem uzdevumiem un pienākumiem saskaņā ar ES *acquis*;

10. atzinīgi vērtē ES pieņemto savienojamības programmu un citas reģionālās iniciatīvas, piemēram, Berlīnes procesu, un mudina tajās iekļaut paplašināšanās procesā iesaistīto valstu vietējās un reģionālās pašvaldības un to īstenošanā izmantot jaunāko dalībvalstu pieredzi galvenokārt tādās jomās kā transports, enerģētika, digitālā attīstība, izglītība, jaunatne;

11. aicina ieviest īpašus noteikumus un neatsaucamas saistības, lai nodrošinātu to, ka jaunās dalībvalstis nevar bloķēt pārējo Rietumbalkānu kandidātvalstu pievienošanu;

Valsts līmenim pakārtoto līmeņu nozīme paplašināšanās procesā

12. ar bažām konstatē, ka vairumā Balkānu valstu publiskā pārvalde visos valsts pārvaldes līmeņos, it īpaši vietējo pašvaldību līmenī, joprojām ir vāja, tās administratīvās spējas ir ierobežotas, tajā ir augsts politizācijas un korupcijas līmenis, kā arī trūkst pārredzamības un ir maz finanšu resursu;

13. norāda, ka demokrātisko iestāžu darbība jāstiprina valsts, reģionālā un vietējā līmenī, pievēršoties arī stabiliem vēlēšanu procesiem un reģionālo asambleju un pašvaldību pareizai darbībai, tostarp konstruktīvam un ilgtspējīgam dialogam ar pilsonisko sabiedrību;

14. uzsver, ka visām Rietumbalkānu valstīm jāizstrādā un jāīsteno gan programmas pārvaldes reformai un tās kvalitātes un pārskatatbildības uzlabošanai, it īpaši attiecībā uz publisko finanšu pārredzamību, gan arī e-pārvaldes stratēģijas, jānodrošina labāki pakalpojumi iedzīvotājiem, kā arī jāpieņem jauni tiesību akti par vispārējām administratīvām procedūrām, līdzsvarotu un taisnīgu atalgojuma regulējumu civildienesta un vietējo un reģionālo pašvaldību ierēdņiem un pārredzamas darbā pieņemšanas un atlaišanas procedūras;

15. secina, ka, pieņemot jaunus likumus par vietējās pārvaldes reformu, lielākajā daļā Rietumbalkānu valstu ir panākts ievērojams progress, taču uzskata, ka vēl jāpieliek lielas pūles un jāpiešķir nepieciešamie finanšu līdzekļi, lai palielinātu vietējo pašvaldību administratīvās spējas tā, ka tās patiešām var pildīt savus paplašinātos uzdevumus gan saistībā ar gatavošanos pievienoties ES, gan pēc pievienošanās attiecīgi savu iedzīvotāju interesēs;

16. kā pozitīvu piemēru uzsver Serbijā pieņemto likumu par civildienestu Vojvodinas autonomās provinces līmenī un vietējā līmenī, taču arī norāda, ka – atbilstoši konstitūcijai – vēl ir jāpieņem likums par Vojvodinas autonomās provinces pašas resursiem;

17. pozitīvi vērtē to, ka vairākās Rietumbalkānu valstīs, īpaši Albānijā, ir nolemtas un īstenotas pašvaldību teritoriālās reformas, ar kurām pašvaldībām ir nodotas jaunas pilnvaras, lai gan jaunizveidoto pašvaldību finanšu un administratīvā konsolidācija virzās uz priekšu ļoti lēni;

18. ļoti atzinīgi vērtē to, ka Eiropas Komisijas paplašināšanās stratēģijā attiecībā uz Rietumbalkāniem ir skaidri aicināts panākt pienācīgu līdzsvaru starp centrālo, reģionālo un vietējo pārvaldi atbilstīgi daudzlīmeņu pārvaldības koncepcijai, jo paplašināšanās procesā iesaistīto Rietumbalkānu valstu stratēģiskajos un operatīvajos plānos, kas attiecas uz ES paplašināšanos, lielā mērā trūkst reģionālās un vietējās pārvaldes dimensijas;

19. uzskata: lai savlaicīgi panāktu Rietumbalkānu valstu tālāku integrāciju Eiropas Savienībā, ir noteikti nepieciešama augšupēja pieeja;

20. ar gandarījumu atzīmē, ka Rietumbalkānu valstīs it īpaši vietējā līmenī ir aktivizējusies starpvalstu sadarbība, izmantojot pieredzes apmaiņu, zinātnības nodošanu, paraugprakses piemēru nodošanu un ieviešot jaunas metodes un pieejas. Šajā saistībā īpaši jāizceļ darbība un iniciatīvas, ko īsteno vietējo un reģionālo pašvaldību apvienības un organizācijas, piemēram, Adrijas un Jonijas Eiroreģions un reģionālais tīkls NALAS (Dienvidaustrumeiropas Vietējo pašvaldību apvienību tīkls), kuras būtu vairāk jāiesaista un jāatbalsta Eiropas līmenī;

21. pauž nožēlu par to, ka līdz šim vēl nav izveidota visaptveroša un ilgtspējīga platforma vietējo pašvaldību sadarbībai un trūkst ciešas saiknes ar ES iestādēm, lai atbalstītu ES standartu ieviešanu un ES *acquis* īstenošanu vietējā līmenī, un ka tādas atzinīgi vērtējamas pašreizējās sadarbības iniciatīvas kā Reģionālās sadarbības padome (RCC), *ReSPA* ⁽²⁾ un Berlīnes process galvenokārt ir koncentrētas centrālo valdību līmenī, neņemot vērā reģionālo un vietējo līmeni;

Decentralizācija un demokrātija

22. pauž nožēlu par to, ka pēdējos desmit gados Rietumbalkānu valstu attīstībai ir bijušas raksturīgas reformu blokādes, nepacietība un augoša skepse pret dalību Eiropas Savienībā, kā arī pazīmes, kas liecina par pieaugošu nestabilitāti, korupciju, nacionālismu un valsts iestāžu un publiskās pārvaldes ekstrēmu politizāciju, kas daļēji novedis pie pārejas uz vairāk autokrātiskām pārvaldes formām un centralizācijas;

23. norāda, cik svarīga, it īpaši saistībā ar Bosniju un Hercegovinu, ir laba koordinācija starp visiem valdības un pārvaldības līmeņiem, lai valsts spētu funkcionēt, reformu programmas efektīva īstenošana, mobilitāte un vienotas ekonomiskās telpas izveide, un atzinīgi vērtē to, ka šobrīd visi līmeņi ir vienojušies par atbildes sniegšanu uz Eiropas Komisijas visaptverošās "anketas" jautājumiem;

24. konstatē, ka vēlēšanu likumi par vietējo un reģionālo vēlēšanu rīkošanu Rietumbalkānos lielā mērā atbilst Eiropas standartiem un ka vietējā līmeņa vēlēšanas lielākoties norisinās mierīgi un reglamentēti, tomēr joprojām ir vērojamas būtiskas nepilnības saistībā ar vēlēšanu iestāžu objektivitātes trūkumu un to politizāciju, vēlēšanu kampaņu finansēšanas pārredzamību, reģistrācijas procesu un ar vēlēšanām saistītu konfliktu noregulēšanu;

25. ir pārliecināta, ka decentralizācijai, kas ir viens no demokrātisko reformu procesa pīlāriem, ir izšķiroša nozīme centienos nodrošināt sociālo kohēziju, stabilitāti, mieru un izlīgumu Rietumbalkānos un tādējādi arī Eiropas nākotni;

26. apzinās, ka, veicot noteikti nepieciešamos pasākumus pareizi izprastas decentralizācijas stiprināšanai, jāpievērš uzmanība tam, lai nesaasinātos etniskas šķelšanās un spriedze;

27. ir pārliecināta, ka civildienesta depolitizācija ir izšķirošs priekšnoteikums civildienesta un iedzīvotāju savstarpējās uzticēšanās palielināšanai vietējā un reģionālajā līmenī;

Tiesiskums, pamattiesības un cīņa pret korupciju Rietumbalkānu valstu vietējā un reģionālajā līmenī

28. pauž nožēlu par to, ka pēc ES darba daudzu gadu garumā Rietumbalkānu valstīs centrālās, reģionālās un vietējās pārvaldes un administratīvajā līmenī joprojām pastāv ciešas saiknes ar organizēto noziedzību un korupciju un valsts intereses ir cieši savijušās ar privātām interesēm;

⁽²⁾ *ReSPA* ir starptautiska organizācija, kurai uzticēts uzdevums veicināt Rietumbalkānu reģionālo sadarbību publiskās pārvaldes jomā (<https://www.respaweb.eu>).

29. tādēļ uzskata, ka ievērojami jāstiprina specializētas prokuratūras iestādes cīņai pret korupciju un organizēto noziedzību, kā arī tiesībsardzības iestādes ar mērķi konfiscēt nelikumīgi iegūtus līdzekļus, atstādināt civildienesta amatpersonas, izvirzīt amatpersonām stingrākus noteikumus un nodrošināt iedzīvotājiem vieglāk pieejamu informāciju un sūdzību mehānismus;

30. tādēļ uzsver, ka ne tikai valsts līmenī ir būtiski jāuzlabo un jānodrošina tiesu sistēmas neatkarība, kvalitāte un efektivitāte, bet arī reģionālajās un vietējās pašvaldībās ir vajadzīga skaidra pārredzamība, it īpaši publiskā iepirkuma jomā, un atzinīgi vērtē pozitīvus piemērus, piemēram, Korupcijas apkarošanas biroja izveidi un attiecīgu rīcības plānu izstrādi gandrīz visās pašvaldībās Melnkalnē, kā arī pašreizējos centienus Albānijā;

31. pauž cerību, ka attiecīgās valstis pieliks lielākas pūles, stiprinot tiesiskumu un tiesietas, nodrošinot pamattiesības, brīvību un drošību, kā arī nostiprinot minoritāšu, jo īpaši romu kopienas – kuras sociālā iekļautība būtu jāveicina uzstājīgāk – un LGBTI kopienas aizsardzību un dzimumu līdztiesību, tostarp vērsties pret vardarbību ģimenē; šajā saistībā atzinīgi vērtē to, ka Serbija ir pirmā paplašināšanās procesā iesaistītā valsts, kas ieviesusi ES dzimumu līdztiesības indeksu;

32. ļoti cer, ka ES prezidentvalstij Bulgārijai izdosies ātri mobilizēt visus Bosnijas un Hercegovinas politiskos spēkus, lai pirms 2018. gada oktobra vēlēšanām rastu kopīgu risinājumu attiecībā uz konstitūcijai atbilstošu vēlēšanu tiesību reformu. Šajā saistībā jāievēro nosacījumi, kas izriet no fakta, ka Bosnijā un Hercegovinā dzīvojošās trīs etniskās grupas ir pamatiedzīvotāji ar vienlīdzīgām tiesībām. Tas nozīmē arī to, ka jāīsteno Eiropas Cilvēktiesību tiesas lēmumi *Sejdić-Finci*, *Zornić* un *Pilav* lietā, lai arī ebreji, romi un citu mazākumtautību pārstāvji varētu kandidēt uz prezidenta amatu un Federācijas parlamenta Tautu palātu un arī Mostarā pēc vairāk nekā septiņiem gadiem atkal būtu iespējams rīkot vietējo pašvaldību vēlēšanas;

33. uzsver, cik svarīga demokrātiskas politikas kultūrā ir vārda brīvība un preses brīvība, lai nodrošinātu demokrātiskas sabiedrības plurālismu. Šajā saistībā runa ir arī par problemātisko ietekmi uz žurnālistiem un viņu sniegtajām ziņām un par to, ka šāda ietekme ir iespējama, jo plašsaziņas līdzekļu īpašumtiesībām raksturīga nepārredzamība;

34. norāda, ka Eiropas demokrātijas kultūras priekšnoteikums ir politisko lēmumu pieņēmēju priekšzīmīga uzvedība visos politikas līmeņos, piemēram, atturēšanās no konfrontācijas un provokācijām, izvairīšanās no radikālas un nacionālistiskas retorikas un rīcības, atsaucīgums pret neaizsargātu un nelabvēlīgā situācijā esošu grupu vajadzībām, etnisko, lingvistisko un reliģisko minoritāšu stāvokļa ņemšana vērā, kā arī cieņpilna attieksme pret visām personām neatkarīgi no viņu ādas krāsas, seksuālās orientācijas un dzimumidentitātes;

35. aicina politiski atbildīgās personas nedarīt neko un nosodīt visu, kas var radīt spriedzi starp etniskajām grupām, un aktīvi vērsties pret nacionālistiskiem vēstījumiem un kara noziegumu glorifikāciju, apkarot rasismu, ksenofobiju, ekstrēmismu, radikalizāciju, kā arī veikt preventīvu darbu ar jauniešiem;

Pārrobežu reģionālā un vietējā sadarbība

36. uzskata, ka reģionālā sadarbība un labas kaimiņattiecības starp Rietumbalkānu valstīm ir obligāti priekšnoteikumi Eiropas progresam un jaunām iespējām ekonomikas jomā;

37. atbalsta visas iniciatīvas, kuru mērķis ir stiprināt Rietumbalkānu valstu savstarpējās attiecības un pārrobežu sadarbību reģionālā un vietējā līmenī, kā arī partnerības un TAIEX programmas, un piedāvā savu atbalstu paplašināšanās procesā iesaistīto Rietumbalkānu valstu iespējamai iesaistei Eiropas teritoriālās sadarbības grupās (ETSG);

38. skaidri norāda, ka divpusēji pārrobežu strīdi ir steidzami jāatrisina attiecīgo valstu atbildīgajām personām vai arī jāiesniedz saistošai un galīgai beznosacījumu izšķiršanai starptautiskā tiesā vai arbitrāžā; šajā saistībā pauž nožēlu par Slovēnijas un Horvātijas ieilgušo strīdu par robežu noteikšanu un piekļuvi starptautiskajiem ūdeņiem Piranas līcī, kas tagad līdz ar abu valstu pievienošanos ES ir kļuvusi par ES iekšēju problēmu, un atzinīgi vērtē to, ka Melnkalne parakstījusi robežlīgumu ar Bosniju un Hercegovinu un ar Kosovu;

39. atzinīgi vērtē to, ka Serbijas Republika nesēn ir pievienojusies Madrides Pamatkonvencijai, un cer, ka arī bijuši Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika un Kosova pievienosies minētajai pamatkonvencijai, kas piedāvā konkrētus risinājumus, kā pārvarēt lielākos šķēršļus pārrobežu teritoriālās sadarbības jomā;

40. ir pārliecināta, ka bez efektīvas un visaptverošas attiecību normalizācijas starp Belgradu un Prištinu, izmantojot ES atbalstītu dialogu, reģionā nevar panākt ilgtermiņa stabilitāti, un ka tādēļ ir steidzami vajadzīgs visaptverošs, tiesiski saistošs normalizācijas nolīgums; atzinīgi vērtē Serbijas un Horvātijas attiecību normalizāciju, kā arī Belgradas un Prištinas dialoga turpināšanu;

41. ar gandarījumu konstatē, ka situācija Kosovā ziemeļos kopumā ir bijusi mierīga un saziņa starp pašvaldībām ziemeļos un centrālajām iestādēm ir uzlabojusies, un atsevišķas provokācijas, kā arī nosodāmi vardarbības akti nav atstājuši ilgstošu negatīvu ietekmi uz uzsākto Belgradas un Prištinas dialogu;

42. uzskata, ka Rietumbalkānu samitā Triestē 2017. gada jūlijā panāktā vienošanās par reģionālo ekonomisko zonu ir ievērojams solis virzībā uz ES un Rietumbalkānu valstu ekonomiskās integrācijas veicināšanu un reģionālā tirgus pievilcīguma vairošanu, un pauž cerību, ka nolemtais rīcības plāns tiks nekavējoties īstenots;

43. uzskata, ka ir ārkārtīgi svarīgi stiprināt pārrobežu stratēģisko un operatīvo sadarbību ar un starp Rietumbalkānu valstīm migrācijas un robežu pārvaldības jomā, nodrošinot piekļuvi starptautiskajai aizsardzībai, apmainoties ar attiecīgo informāciju, uzlabojot robežkontroli utt., un mudina vietējās pašvaldības atbalstīt cīņu pret migrantu kontrabandu un cilvēktirdzniecību;

44. ļoti atzinīgi vērtē to, ka Grieķijas un bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas sarunās attiecībā uz ilgstošajām domstarpībām par otrās minētās valsts nosaukumu pēdējā laikā ir redzamas progresa iezīmes, un pauž cerību, ka līdztekus ar ANO atbalstu notiekošajām sarunām ES prezidentvalstij Bulgārijai izdosies šo konfliktu būtiski mazināt un tuvināt to atrisinājumam;

Ekonomikas stāvoklis un makroreģionālās stratēģijas Rietumbalkānos

45. ar nožēlu konstatē, ka pašlaik nevienu no Rietumbalkānu valstīm nevar uzskatīt par funkcionējošu tirgus ekonomiku un neviena no tām nav arī spējīga izturēt konkurences spiedienu un tirgus spēku ietekmi Savienībā, it īpaši valdošās politiskās ietekmes un privātā sektora nepietiekamās attīstības dēļ, un tas ārkārtīgi nelabvēlīgi ietekmē darba tirgu un it īpaši jauniešu nodarbinātības iespējas;

46. norāda, ka lielākajā daļā pievienošanās procesā iesaistīto valstu pašvaldību valda uzskats, ka ES projekti un programmas vietējo pārvalžu apstākļiem ir pārāk sarežģīti, un tādējādi Komisijas centienus vienkāršot piekļuvi projektiem un programmām vājina aizvien izsmalcinātāks un sarežģītāks kontroles mehānisms;

47. atbalsta pašreizējā TEN-T tīkla paplašināšanu, tostarp koridora pabeigšanu un paplašināšanu Dienvidaustrumeiropas virzienā, jo tādējādi varētu atrisināt trūkstošo transporta savienojumu problēmu Rietumbalkānu valstīs, un, izmantojot autoceļu, jūras, gaisa un dzelzceļa satiksmes tīklu, varētu uzlabot austrumu un rietumu savienojumu, jo tas ir visa reģiona attīstības priekšnosacījums;

48. tādēļ ierosina vietējo un reģionālo pašvaldību vai pašvaldību apvienību pārstāvjus iesaistīt IPA sarunu procesā, plānošanā, uzraudzībā un novērtēšanā;

49. atzinīgi vērtē to, ka nolūkā īstenot ierosināto stratēģiju ES ir iecerējusi līdz 2020. gadam pakāpeniski palielināt IPA finansējumu un vēl vairāk koncentrēties uz valstu vajadzībām;
50. atgādina, ka pozitīvs piemērs ir no IPA līdzekļiem finansētais Inovācijas fonds, kura galvenie mērķi ir nodrošināt inovācijas projektu sākumposma finansējumu un stiprināt pētniecību un izstrādi privātos uzņēmumos un kurš, piemēram, ar *Innovation Serbia Project* palīdzību atbalsta novatorisku jaunuzņēmumu un saistītu uzņēmumu dibināšanu, kā arī uz tirgu orientētas novatoriskas tehnoloģijas un pakalpojumus un tādējādi lielā mērā palīdz paaugstināt Serbijas privātā sektora konkurētspēju;
51. norāda, ka pozitīvs piemērs sekmīgai reģionālajai pārrobežu sadarbībai ir *Interreg-IPA Cross-border Cooperation Programme* ietvaros īstenotā Rumānijas un Serbijas kopīgā pretvēža iniciatīva, kuras mērķis ir uzlabot ļaundabīgu audzēju diagnostiku un ārstēšanu;
52. norāda arī uz Rietumbalkānu valstu reģionu lielajām ekonomiskajām un sociālajām atšķirībām un atzinīgi vērtē gan ES Uzņēmumu un mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspējas programmu, kuras mērķis ir attīstīt stabilu privāto sektoru, gan arī iecerē izstrādāt programmu tehnoloģiju pārneses un jaunuzņēmumu atbalstam;
53. uzsver, ka makroreģionālās stratēģijas un citi ES pārrobežu sadarbības instrumenti, piemēram, ETSG un *Interreg* programmas, ir būtiski turpmākās ES uzbūves elementi;
54. atzinīgi vērtē to, ka ES Padomes prezidentvalsts Bulgārija par otru prioritāti izvirzījusi digitālo ekonomiku, un atbalsta visus centienus savienot infrastruktūru starp Rietumbalkānu valstīm un Eiropas Savienību transporta, enerģētikas un digitālo pakalpojumu jomā;
55. pauž cerību, ka visas Rietumbalkānu valstis konstruktīvi iesaistīsies reģionālās sadarbības iniciatīvās, piemēram, Berlīnes procesā, stratēģijā Donavas reģionam, Adrijas un Jonijas jūras iniciatīvā, Dienvidaustrumu Eiropas sadarbības procesā, Reģionālās sadarbības padomē un Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgumā, un uzsver, ka izlīguma panākšanai reģionā svarīgs ir Rietumbalkānu Jauniešu reģionālās sadarbības birojs;
56. uzskata, ka lieliska iespēja visam reģionam var būt ES stratēģija Adrijas un Jonijas jūras reģionam (EUSAIR), bet norāda arī uz tādām ieilgušām problēmām kā, piemēram, nepietiekami resursi, pārvaldība, kā arī migrācijas krīzes radītajām problēmām;
57. atbalsta makroreģionālās stratēģijas, jo tās ir instrumenti, kas ļauj īstenot Eiropas integrāciju, pamatojoties uz stabilitāti, izlīgumu un labām kaimiņattiecībām starp ES dalībvalstīm, kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm; uzskata, ka ES makroreģionālajām stratēģijām būtu jāaptver viss Rietumbalkānu reģions kopumā. Kosova un bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika nepiedalās nedz makroreģionālajā stratēģijā Donavas reģionam, nedz makroreģionālajā stratēģijā Adrijas un Jonijas jūras reģionam; tāpēc iesaka minētajās makroreģionālajās stratēģijās iesaistīties arī tām Rietumbalkānu valstīm, kas to līdz šim nav darījušas, taču ģeogrāfiskajā un ekonomiskajā ziņā ir ar tām saistītas; tādējādi makroreģionālās stratēģijas aptvertu visu Rietumbalkānu reģionu, un tas varētu izmantot minēto stratēģiju ietvaros īstenotajiem projektiem piedāvātās finansēšanas iespējas;

Briselē, 2018. gada 22. martā

Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs

Karl-Heinz LAMBERTZ

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Tirdzniecības tiesību aktu kopums”

(2018/C 247/06)

Ziņotāja:	<i>Micaela Fanelli</i> (IT/PSE) Ričas komūnas (Kampobaso province) padomes priekšsēdētāja
Atsauces dokumenti:	Priekšlikums regulai, ar ko izveido satvaru ārvalstu tiešo ieguldījumu Eiropas Savienībā izvērtēšanai COM(2017) 487 final Paziņojums par ES kritisko izejvielu 2017. gada sarakstu COM(2017) 490 final Ziņojums par stratēģijas “Tirdzniecība visiem” īstenošanu “Progresīvas tirdzniecības politikas īstenošana globalizācijas iespēju izmantošanai” COM(2017) 491 final Paziņojums “Līdzsvarota un progresīva tirdzniecības politika globalizācijas iespēju izmantošanai” COM(2017) 492 final Paziņojums “Ārvalstu tiešo ieguldījumu veicināšana, vienlaikus aizsargājot būtiskas intereses” COM(2017) 494 final Ieteikumi Padomes lēmumiem COM(2017) 469 final, COM(2017) 472 final un COM(2017) 493 final

I. IETEIKUMI GROZĪJUMIEM

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido satvaru ārvalstu tiešo ieguldījumu Eiropas Savienībā izvērtēšanai

COM(2017) 487 final

1. grozījums

13. apsvēruma

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(13) Ir lietderīgi noteikt dalībvalstu veiktas ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanas procesuālā satvara būtiskos elementus, lai ļautu ieguldītājiem, Komisijai un citām dalībvalstīm saprast, kā šādus ieguldījumus būtu jāizvērtē, un lai nodrošinātu, ka šie ieguldījumi tiek izvērtēti pārredzami un bez diskriminācijas starp trešām valstīm. Starp šiem elementiem būtu jābūt vismaz izvērtēšanas termiņam un iespējai ārvalstu ieguldītājiem vērsties pēc tiesiskās aizsardzības saistībā ar izvērtēšanas lēmumiem.</p>	<p>(13) Ir lietderīgi noteikt dalībvalstu veiktas ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanas procesuālā satvara būtiskos elementus, lai ļautu ieguldītājiem, Komisijai un citām dalībvalstīm, kā arī vietējām un reģionālajām pašvaldībām un iesaistītajiem sociālajiem partneriem saprast, kā šādus ieguldījumus būtu jāizvērtē, un lai nodrošinātu, ka šie ieguldījumi tiek izvērtēti pārredzami un bez diskriminācijas starp trešām valstīm. Starp šiem elementiem būtu jābūt vismaz izvērtēšanas termiņam un iespējai ārvalstu ieguldītājiem vērsties pēc tiesiskās aizsardzības saistībā ar izvērtēšanas lēmumiem.</p>

Pamatojums

Dalībvalstu pieņemtajiem lēmumiem būs nozīmīga ietekme uz reģionālajām pašvaldībām, kurās ārvalstu tiešie ieguldījumi (ĀTI) ir plānoti vai jau īstenoti un kuras tādēļ būtu jāiesaista šādu lēmumu pieņemšanā.

2. grozījums

18. apsvēruma

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(18) Šim nolūkam svarīgi ir arī visās dalībvalstīs nodrošināt informācijas minimumu un koordināciju saistībā ar ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, kas ietilpst šīs regulas darbības jomā. Pēc dalībvalstu vai Komisijas pieprasījuma dalībvalstīm, kurās ārvalstu tiešie ieguldījumi tiek plānoti vai jau ir īstenoti, šī informācija būtu jādara pieejama. Attiecīgā informācija ietver tādus aspektus kā ārvalstu ieguldītāju īpašumtiesību struktūra un plānoto vai jau īstenoto ieguldījumu finansējums, kā arī informācija par trešo valstu piešķirtām subsīdijām, ja šāda informācija ir pieejama.</p>	<p>(18) Šim nolūkam svarīgi ir arī visās dalībvalstīs nodrošināt informācijas minimumu un koordināciju saistībā ar ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, kas ietilpst šīs regulas darbības jomā. Pēc dalībvalstu vai Komisijas pieprasījuma dalībvalstīm, kurās ārvalstu tiešie ieguldījumi tiek plānoti vai jau ir īstenoti, šī informācija pēc apspriešanās ar ieinteresētajām vietējām un reģionālajām pašvaldībām būtu jādara pieejama. Attiecīgā informācija ietver tādus aspektus kā ārvalstu ieguldītāju īpašumtiesību struktūra un plānoto vai jau īstenoto ieguldījumu finansējums, kā arī informācija par trešo valstu piešķirtām subsīdijām, ja šāda informācija ir pieejama.</p>

Pamatojums

Dalībvalstu pieņemtajiem lēmumiem būs nozīmīga ietekme uz reģionālajām pašvaldībām, kurās ārvalstu tiešie ieguldījumi (ĀTI) ir plānoti vai jau īstenoti un kuras tādēļ būtu jāiesaista šādu lēmumu pieņemšanā.

3. grozījums

3. panta 2. punkts

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
3. pants	3. pants
Ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšana	Ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšana
2. Komisija, pamatojoties uz drošības un sabiedriskās kārtības apsvērumiem, var izvērtēt ārvalstu tiešos ieguldījumus, kas varētu ietekmēt Savienības interešu projektus vai programmas.	2. Komisija, pamatojoties uz drošības un sabiedriskās kārtības apsvērumiem, var izvērtēt ārvalstu tiešos ieguldījumus, kas varētu ietekmēt esošos vai atbildīgi plānotos Savienības interešu projektus vai programmas.

4. grozījums

6. panta 1. punkts un 6. panta 2. punkts

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
6. pants	6. pants
Dalībvalstu veiktas izvērtēšanas satvars	Dalībvalstu veiktas izvērtēšanas satvars
1. Dalībvalstu izvērtēšanas mehānismi ir pārredzami un bez diskriminācijas starp trešām valstīm. Dalībvalstis jo īpaši nosaka apstākļus, kas liek sākt izvērtēšanu, izvērtēšanas pamatojumu un sīki izstrādātus piemērojamos procedūras noteikumus.	1. Dalībvalstu izvērtēšanas mehānismi ir pārredzami un bez diskriminācijas starp trešām valstīm. Dalībvalstis jo īpaši nosaka apstākļus, kas liek sākt izvērtēšanu, izvērtēšanas pamatojumu un sīki izstrādātus piemērojamos procedūras noteikumus. Turklāt dalībvalstis saskaņā ar minēto procedūru un iespēju robežās informē vietējās un reģionālās pašvaldības, kurās ārvalstu tiešais ieguldījums ir plānots vai jau īstenots, un konsultējas ar tām.
2. Dalībvalstis nosaka termiņus izvērtēšanas lēmumu pieņemšanai. Šādi termiņi tām ļauj ņemt vērā 8. pantā minētās dalībvalstu piezīmes un 8. un 9. pantā minēto Komisijas atzinumu.	2. Dalībvalstis nosaka termiņus izvērtēšanas lēmumu pieņemšanai. Šādi termiņi tām ļauj ņemt vērā 8. pantā minētās vietējo un reģionālo pašvaldību, kurās ārvalstu tiešais ieguldījums ir plānots vai jau īstenots, un dalībvalstu piezīmes un 8. un 9. pantā minēto Komisijas atzinumu.
(..)	(..)

Pamatojums

Dalībvalstu pieņemtajiem lēmumiem būs nozīmīga ietekme uz reģionālajām pašvaldībām, kurās ārvalstu tiešie ieguldījumi (ĀTI) ir plānoti vai jau īstenoti un kuras tādēļ būtu jāiesaista šādu lēmumu pieņemšanā.

5. grozījums

8. panta 1. punkts

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
8. pants	8. pants
Sadarbības mehānisms	Sadarbības mehānisms
<p>1. Dalībvalstis 5 darba dienu laikā no izvērtēšanas sākuma informē Komisiju un pārējās dalībvalstis par visiem ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, kas tiek izvērtēti ar dalībvalstu izvērtēšanas mehānismiem. Dalībvalstis, kuras veic izvērtēšanu, kopā ar minēto informāciju cenšas norādīt, vai tās uzskata, ka uz ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, kas tiek izvērtēti, iespējams, attiecas Regulas (EK) Nr. 139/2004 darbības joma.</p>	<p>1. Dalībvalstis 5 darba dienu laikā no izvērtēšanas sākuma konsultējas ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kurās ārvalstu tiešais ieguldījums ir plānots vai jau īstenots, un informē Komisiju un pārējās dalībvalstis par visiem ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, kas tiek izvērtēti ar dalībvalstu izvērtēšanas mehānismiem. Dalībvalstis, kuras veic izvērtēšanu, kopā ar minēto informāciju cenšas norādīt, vai tās uzskata, ka uz ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, kas tiek izvērtēti, iespējams, attiecas Regulas (EK) Nr. 139/2004 darbības joma.</p>

Pamatojums

Konkrētu ĀTI kontrolē svarīgi ir konsultēties ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām.

6. grozījums

8. panta 6. punkts

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
8. pants	8. pants
Sadarbības mehānisms	Sadarbības mehānisms
<p>6. Dalībvalstis, kurās ārvalstu tiešie ieguldījumi ir plānoti vai jau ir īstenoti, pienācīgi ņem vērā 2. punktā minētās pārējo dalībvalstu piezīmes un 3. punktā minēto Komisijas atzinumu.</p>	<p>6. Dalībvalstis, kurās ārvalstu tiešie ieguldījumi ir plānoti vai jau ir īstenoti, pienācīgi ņem vērā 1. punktā minētās vietējo un reģionālo pašvaldību, kurās ārvalstu tiešais ieguldījums ir plānots vai jau īstenots, piezīmes un 2. punktā minētās pārējo dalībvalstu piezīmes un 3. punktā minēto Komisijas atzinumu.</p>

Pamatojums

Konkrētu ĀTI kontrolē svarīgi ir konsultēties ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām.

7. grozījums*12. pants*

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p><i>12. pants</i></p> <p>Kontaktpunkti</p> <p>Ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanas nolūkos katra dalībvalsts nosaka ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanas jautājumu kontaktpunktu ("ĀTI izvērtēšanas jautājumu kontaktpunkts"). Komisija un citas dalībvalstis iesaista šos ĀTI izvērtēšanas jautājumu kontaktpunktus visu to jautājumu risināšanā, kas saistīti ar šīs regulas īstenošanu.</p>	<p><i>12. pants</i></p> <p>Kontaktpunkti</p> <p>Ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanas nolūkos katra dalībvalsts nosaka vismaz vienu ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanas jautājumu kontaktpunktu ("ĀTI izvērtēšanas jautājumu kontaktpunkts"). Komisija un citas dalībvalstis iesaista šos ĀTI izvērtēšanas jautājumu kontaktpunktus visu to jautājumu risināšanā, kas saistīti ar šīs regulas īstenošanu. Lai kontrolētu ārvalstu tiešos ieguldījumus, pēc ieinteresēto vietējo un reģionālo pašvaldību pieprasījuma kontaktpunktiem ir arī jāsniedz tām attiecīgā informācija saistībā ar minēto ieguldījumu kontroli.</p>

Pamatojums

- i) Ņemot vērā to, ka dažās dalībvalstīs tirdzniecības politika ir deleģēta reģionālajam līmenim, šajos gadījumos šķiet lietderīgi paredzēt arī reģionāla līmeņa kontaktpunktus.
- ii) Brīdi, kad tiek pieņemta nostāja par konkrēta ĀTI kontroli, svarīgi ir, lai vietējām un reģionālajām pašvaldībām būtu pieejama pēc iespējas pilnīgāka informācija.

II. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

1. atzinīgi vērtē tirdzniecības un ieguldījumu tiesību aktu priekšlikumu kopumu, ko pēc pārdomu dokumenta par globalizācijas iespēju izmantošanu Eiropas Komisija ir ierosinājusi kā atbildi uz izaicinājumiem, ar kuriem saskaras ES tirdzniecības politika;
2. uzskata, ka tirdzniecības politikā ir jāatrod risinājumi daudzveidīgiem izaicinājumiem, pareizi līdzsvarojot vairākus mērķus: nostiprināt ES tirdzniecības pozīciju, sasaistot to ar pasaules izaugsmes centriem, uzņemties vadību daudzpusējās tirdzniecības sistēmas atbalstīšanā, palielināt ekonomikas izaugsmi un mazināt nabadzību, aizsargāt ES uzņēmumus, iedzīvotājus un apgabalus no negodīgas konkurences, kā arī pārvaldīt sociālās un teritoriālās izmaksas, jo īpaši neizdevīgā situācijā esošajās nozarēs un mazāk kvalificētu darba ņēmēju vidū;
3. piekrīt viedoklim, ka gadu gaitā starptautiskā tirdzniecība ir veicinājusi izaugsmi un sekmējusi konkurētspēju gan ES, gan ārpus tās; tomēr uzsver pieaugošās bažas par tās ieguvumu nevienlīdzīgo sociālo sadali, par tās spēcīgo ietekmi saasinātu teritoriālās aglomerācijas un marginalizācijas procesu veidā un jo īpaši par smagajiem pārbaudījumiem, kādiem ir pakļautas dažas vietējās ekonomikas un kopienas;
4. stingri atbalsta Komisijas nostāju, ka tirdzniecības politikai ir svarīga loma, lai nodrošinātu pozitīvu globalizācijas ietekmi ekonomiskajā, sociālajā, teritoriālajā un vides jomā iedzīvotājiem un uzņēmumiem Eiropā un citviet;

5. uzsver Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda (EGF) būtisko lomu atbalsta sniegšanā cilvēkiem, kuri zaudējuši darbu, jo globalizācijas rezultātā ir notikušas nozīmīgas strukturālas pārmaiņas pasaules tirdzniecības modeļos; tomēr atkārtoti uzsver⁽¹⁾ nepieciešamību reformēt tā darbības mehānismus, vienkāršojot EGF apstiprināšanas procedūru, pazeminot sliekšņus palīdzības saņemšanai no EGF⁽²⁾ un palielinot tā finansējumu vismaz līdz 500 miljoniem EUR gadā un integrējot to daudzgadu finanšu shēmā ar mērķi ņemt vērā faktu, ka kopš 2014. gada EGF darbības joma ir paplašināta, iekļaujot tajā arī NEET (jauniešus, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu), un tā var būt jāpaplašina vēl vairāk, lai iekļautu preventīvus pasākumus; stingri prasa nodrošināt EGF un Eiropas Sociālā fonda, kas ir Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESI fondu) sastāvdaļa, savstarpēju papildināmību, jo EGF ir mehānisms, ar kura starpniecību sniedz īstermiņa palīdzību, turpretī ilgtermiņa pasākumi tiek atbalstīti ar ESI fondiem, kas var nodrošināt turpmākus pasākumus EGF aptvertajās jomās;

6. uzsver: no dažu dalībvalstu tirdzniecības plūsmu analīzes⁽³⁾ izriet, ka reģionu rezultāti eksporta jomā pozitīvi korelē ar IKP, ka eksporta attīstība pozitīvi korelē ar reģionālās konkurētspējas indeksu un ka katrā izvērtētajā dalībvalstī ražošanas struktūru gatavība eksportam un līdzdalība tajā ir stipri koncentrēta dažos reģionos;

7. ar bažām konstatē, ka šīs analīzes apstiprina cits pētījums⁽⁴⁾, kas liecina, ka ieguvumi no ĀTI ir daudz mazāki lauku un nemetropoles reģionos, kuri ir mazāk attīstīti salīdzinājumā ar citiem reģioniem un ka ietekme uz ražīguma palielināšanos ir vājāka lauku un nemetropoles reģionos, bet mazāk attīstītos reģionos pat līdzinās nullei; tādējādi ļoti iespējams, ka ĀTI nepastarpinātās ietekmes un tirgu atvēršanas ieguldījums konverģencē ir ļoti ierobežots;

8. šajā sakarā uzsver kohēzijas politikas būtisko nozīmi pienācīga publisko ieguldījumu līmeņa nodrošināšanā ES reģionos un teritorijās, kuras ir atstumtas no šīm plūsmām, un to konkurētspējas palielināšanā, vienlaikus stimulējot tām novirzītos ĀTI un veicinot trešo valstu uzņēmumu, kas jau darbojas Eiropā, izaugsmi;

9. atgādina, ka Eiropas Komisijas septītajā kohēzijas ziņojumā (2017. gada 9. oktobris) uzsvērts: globalizācijas iespēju izmantošana, atbalstot ekonomikas pārveidi reģionos, inovāciju, rūpniecības modernizāciju un tehnoloģiju ieviešanu, būtu jāiekļauj kā viena no trim prioritātēm turpmākajā kohēzijas politikā pēc 2020. gada;

10. vērš uzmanību uz to, ka tirdzniecības turpmākās liberalizācijas nolīgumi samazina muitas nodevu apjomu, kas veido būtiskus pašu resursus ES budžetā, un mudina Komisiju drīzumā iesniegt priekšlikumu par ES pašu resursu kardinālu reformu, kā prasīts RK atzinumā 2017/1530 "ES pašu resursu reforma saistībā ar nākamo daudzgadu finanšu shēmu laikposmam pēc 2020. gada";

ES tirdzniecības politikas pārredzamība un demokrātiskā leģitimitāte

11. atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos padarīt pārredzamākas tirdzniecības sarunas un pauž pārliecību, ka šāda pieeja radīs iespēju dalībvalstīm iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības un/vai citas ieinteresētās personas jau tirdzniecības politikas mērķu formulēšanas posmā, kas ir raksturīgs noteiktiem ES ārējās tirdzniecības sarunu procesiem;

12. šajā sakarā atsaucas uz RK pētījumu "ES sarunu par tirdzniecības nolīgumiem demokrātiskā dimensija: iedzīvotāju un vietējo un reģionālo pašvaldību loma un atbildība", kurā ir uzsvērts, ka tikai informācijas pieejamība vien ir nepietiekama, lai nodrošinātu pārredzamu un līdzdalīgu procesu, un ka īpaša uzmanība jāpievērš valsts un vietējā līmeņa mehānismiem, kuru uzdevums ir garantēt piekļuvi šādai informācijai; jo īpaši vietējās un reģionālās pašvaldības norāda uz to, ka bieži vien trūkst formālu mehānismu viedokļu apmaiņai ar attiecīgajiem valsts līmeņiem par tirdzniecības politikas jautājumiem un ka ES līmenī šis trūkums ir vēl izteiktāks;

⁽¹⁾ RK atzinums "Pārdomu dokuments par globalizācijas iespēju izmantošanu", ziņotāja – *Micaela Fanelli*, pieņemts 2017. gada 10. oktobrī.

⁽²⁾ Ņemot vērā it īpaši to, ka līdzvērtīga ASV programma (*Trade Adjustment Assistance* jeb TAA) neparedz minimālās robežvērtības attiecībā uz atlaisto darbinieku skaitu.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta Izpētes dienests (EPRS).

⁽⁴⁾ ESPON, "Pasaule Eiropā, ārvalstu tiešo ieguldījumu plūsma uz Eiropu".

13. atzinīgi vērtē Komisijas centienus nodrošināt lielāku skaidrību par daudzu tirdzniecības nolīgumu jaukto raksturu, nošķirot sadaļu par ieguldījumiem; tomēr uzskata, ka konsensa krīze jautājumā par tirgu globālo atvēršanu un jaunu tirdzniecības nolīgumu parakstīšanu lielā mērā ir saistīta ar nepilnīgo dokumentāciju par dažu nolīgumu pozitīvo un negatīvo ietekmi un ar neskaidrību par valdību atbildību reaģēt uz šo nolīgumu konkrētajām negatīvajām distributīvajām sekām;

14. atbilstoši iepriekš minētajam atgādina par RK nostāju, proti: pirms jebkura turpmāka soļa virzībā uz tirdzniecības liberalizāciju svarīgi ir vispirms veikt teritoriālās ietekmes novērtējumus, kas var būt ietekmīgs instruments, ar ko – pirms sarunu uzsākšanas – apzināt un kvantitatīvi noteikt konkrētā tirdzniecības nolīguma ietekmi uz Eiropas reģioniem, tādējādi ļaujot pieņemt stabilākus, uz informāciju balstītus, pārredzamākus un ar konkrētiem datiem pamatotus lēmumus attiecībā uz nolīguma saturu, kā arī nodrošināt individuāli pielāgotu atbalstu attiecīgajiem reģioniem, lai palīdzētu prognozēt vai pārvaldīt tā ietekmi;

15. šajā sakarā pauž nožēlu par faktu, ka ietekmes novērtējums, kas pievienots dokumentam “Ieteikums Padomes Lēmumam, ar ko pilnvaro sākt sarunas par brīvās tirdzniecības nolīgumu ar Austrāliju un Jaunzēlandi”, sadaļā par ietekmi un dažādās stratēģiskajās iespējās ieinteresētajām personām nav paredzēts šāds ietekmes novērtējums (?);

16. uzskata, ka Kopīgā pētniecības centra veiktais pētījums par ES un 12 tirdzniecības partneru pašreizējo un turpmāko potenciālo brīvās tirdzniecības nolīgumu kumulatīvo ekonomisko ietekmi uz ES lauksaimniecību ⁽⁶⁾ ir labs piemērs tam, kā ietekmes novērtējumi var sekmēt stabilas, pārredzamas un uz konkrētiem datiem balstītas tirdzniecības politikas izstrādi;

17. atzinīgi vērtē to, ka ES politikas izstrādes procesā minētais pētījums ir sniedzis uz konkrētiem datiem balstītu, zinātnisku atbalstu, jo ES lauksaimnieki ir informēti par to, ko viņi var sagaidīt no tirdzniecības nolīgumiem, jo īpaši ar Austrāliju un Jaunzēlandi; uzskata, ka šādu sarunu kontekstā Komisijai īpašs uzsvars ir jāliek uz iespējamajām negatīvajām sekām konkrētajos lauksaimniecības sektoros, kā tas ir norādīts pētījumā, un jāaizsargā minētie sektori, ņemot vērā kopējās lauksaimniecības politikas pamatprincipus un faktu, ka lauksaimniecība ir galvenā un vienīgā darbības joma, kas atbalsta nodarbinātību, uzņēmējdarbību un vietējo pārtikas piegādi daudzos ES apgabalos, piemēram, kalnu rajonos, kur lauksaimnieki uztur lauku apvidu dzīvotspēju grūtos apstākļos, citastarp veicinot izšķirošā ekoloģiskā līdzsvara saglabāšanu;

18. ņemot vērā it īpaši sarunas ar Austrāliju un Jaunzēlandi, atkārtoti uzsver savu ilgstošo nostāju, ka ES tirdzniecības nolīgumi neviņā nedrīkst liegt pārvaldības iestādēm sniegt, atbalstīt un regulēt sabiedrībai piedāvātos pakalpojumus, paplašināt iedzīvotājiem piedāvāto pakalpojumu klāstu ⁽⁷⁾ vai paredzēt noteiktu sociālo klauzulu iekļaušanu, kas saskaņā ar Eiropadomes 2015. gada 7. decembra secinājumiem cita starpā ir vērstas uz sociālās ekonomikas attīstības veicināšanu;

19. atzinīgi vērtē to, ka Komisija 2017. gada 22. decembrī izveidoja padomdevēju grupu jautājumā par ES tirdzniecības nolīgumiem ar mērķi ES tirdzniecības politikā palielināt pārredzamību un iekļautību, bet, ņemot vērā iepriekš minēto, pauž nožēlu par to, ka neviens no tās 28 ekspertiem ⁽⁸⁾ nepārstāv vietējo vai reģionālo pašvaldību vai to apvienību. Gadījumā, ja Komisija saglabā savu nostāju, ka padomdevējā grupā nevajadzētu būt pārstāvētai nevienai ES iestādei vai strukturai, RK gaida vismaz uzaicinājumu piedalīties novērotāja statusā;

⁽⁵⁾ Dokumenta 18. lpp., dokuments pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1505372743628&uri=SWD:2017:293:FIN>.

⁽⁶⁾ Pētījums, kas publicēts 2016. gada 15. novembrī, ir pieejams: <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/cumulative-economic-impact-future-trade-agreements-eu-agriculture>.

⁽⁷⁾ RK atzinums “Atbildīgāka tirdzniecības un ieguldījumu politika”, ziņotājs – *Neale Richmond* (IE/PPE), pieņemts 2016. gada 8. aprīlī.

⁽⁸⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/december/tradoc_156487.pdf.

20. aicina nodrošināt, ka tiek saglabāti un netiek pazemināti ES un dalībvalstu līmenī spēkā esošie darba tiesību standarti, kā arī produktu drošības, datu, patērētāju, veselības un vides aizsardzības un dzīvnieku labturības standarti un ka dalībvalstu līmenī tos ir iespējams pielāgot saskaņā ar ES tiesību normām, un ka starptautiskie tirdzniecības un ieguldījumu nolīgumi negatīvi neietekmē vietējo un reģionālo pašvaldību rīcības brīvību attiecībā uz šīs jomas regulēšanu un finansēšanu;

Taisnīguma meklējumi ārpus ES

21. uzsver, ka tirdzniecības politika skar ne tikai ekonomiskās intereses, bet ir arī svarīgs solidaritātes instruments attiecībā uz jaunattīstības valstīm, kā arī valstīm, kas iekļuvušas reģionālās krīzes situācijās; šajā sakarā kā lielisku piemēru šai ievirzei min ES un Jordānijas kopējo lēmumu par atvieglotajiem izcelsmes noteikumiem, kas piemērojami divpusējā tirdzniecībā;

22. pauž gandarījumu par Komisijas neoficiālo dokumentu par tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības sadaļām (TIA) ES brīvās tirdzniecības nolīgumos (BTN)⁽⁹⁾; tas ir dokuments, kas aizsāka diskusijas par atbilstību noteikumiem un to izpildi, kā arī par veidu, kā ilgtspējīgas attīstības noteikumus sasaistīt ar tirdzniecību;

23. attiecībā uz jautājumu par to, vai TIA sadaļas noteikumu pārkāpumam būtu jāizraisa ietekme uz tirdzniecību vai pat sankcijas, RK atbalsta viedokli, ka pret valstīm, kas piedalās negodīgā konkurencē, pazeminot darba pamatkonvenciju standartus, piemēram, nepilngadīgo darba jomā, būtu jāpiemēro iespējamās sankcijas; uzskata, ka šajā sakarā ir vajadzīgas papildu analīzes un pētniecības projekti ar mērķi nodrošināt to, lai politikas izstrādes pamatā būtu neapgāžami pierādījumi;

24. atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos nostiprināt daudzpusējo tirdzniecības sistēmu, kurā uzsvars tiek likts uz Pasaules Tirdzniecības organizāciju (PTO), un konstatē, ka bez PTO globālā tirdzniecība būs vairāk pakļauta varas dinamikai starp valstīm, bet mazāk – vērtībām; uzskata, ka PTO varētu būt ideāla struktūra, kas ļautu maksimāli samazināt divpusēju tirdzniecības nolīgumu negatīvās papildu sekas trešām valstīm, padarīt par daudzpusēju regulatīvo sadarbību, kas līdz šim tika īstenota starp valstīm, kuras atbalsta vienus un tos pašus principus, un rādīt skaidru virzienu citiem PTO locekļiem, kas ir ieinteresēti pievienoties sadarbībai;

Daudzpusējā ieguldījumu tiesa

25. atzinīgi vērtē Komisijas ieteikumu Padomes Lēmumam, ar ko pilnvaro sākt sarunas par daudzpusējas ieguldījumu tiesas (DIT) izveidi kā risinājumu daudzām problēmām, ar kurām saskaras ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanas (IVSI) sistēma, jo īpaši ar leģitimitātes un neatkarības garantiju trūkumu, judikatūras noteiktības un konsekvences neesamību, pārsūdzības neiespējamību, augstām izmaksām, ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanas nepārredzamību un nepietiekamu piekļuvi MVU;

26. atbilstoši RK pētījumam “ES sarunu par tirdzniecības nolīgumiem demokrātiskā dimensija: iedzīvotāju un vietējo un reģionālo pašvaldību loma un atbildība” norāda: vietējo un reģionālo pašvaldību visbiežāk minētais aspekts saistībā ar brīvās tirdzniecības nolīgumu sekām ir IVSI, kas, viņuprāt, ļauj privātajiem uzņēmumiem apstrīdēt vietējo valdību lēmumus;

27. uzsver, ka ir vajadzīgs līdzsvars starp privāto ieguldītāju tiesību aizsardzību, ko nodrošina sankciju mehānismi, un darba ņēmēju tiesību aizsardzību, kurai šādu mehānismu pašlaik nav; aicina Komisiju nodrošināt, ka priekšlikumā par DIT izveidi netiek saglabāta paralēla juridiska sistēma ar īpašu tiesu ārvalstu ieguldītājiem, kura ļauj apiet valstu juridiskās sistēmas par labu vienīgi šiem ieguldītājiem; turklāt prasa, lai DIT aizsargā ne vien ieguldītāju tiesības, bet arī valstu tiesības īstenot regulatīvo funkciju un trešo personu tiesības;

28. cer, ka Komisija iespējami drīz paskaidros, vai šo daudzpusējo ieguldījumu tiesu varētu uzskatīt par vienpusēju iestādi vai piesaistītu citas iestādes jurisdikcijai, un kā attiecīgās kopienas varēs piedalīties tiesvedībā;

⁽⁹⁾ Pieejams: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1689>.

29. aicina Komisiju nodrošināt lielāku skaidrību par iespējamām strīdu sekām spēkā esošo divpusējo ieguldījumu līgumu ietvaros un par savstarpējo saikni starp daudzpusēju ieguldījumu tiesu un valstu jurisdikciju, jo īpaši jautājumā par valstī pieejamo tiesiskās aizsardzības līdzekļu izsmelšanu; saistībā ar ES iekšējiem divpusējo ieguldījumu līgumiem un ņemot vērā pašreiz izskatāmo lietu C-284/16 *Achmea*, ir vienprātis ar Komisiju par to, ka IVSI mehānismi, kas ietverti (pirmspievienošanās) ES iekšējos divpusējos ieguldījumu līgumos, ir pretrunā ES tiesību aktiem par Eiropas Savienības tiesu ekskluzīvo kompetenci attiecībā uz prasībām, kuras saistītas ar ES tiesību aktiem;

30. ir pārliecināta, ka Beļģijas 2017. gada 6. septembra lūgums Eiropas Savienības Tiesai sniegt atzinumu par ES un Kanādas nolīgumā (Visaptverošs ekonomikas un tirdzniecības nolīgums, *CETA*) paredzētās jaunās divpusējās ieguldījumu tiesu sistēmas leģitimitāti ieviesīs lielāku skaidrību debatēs par ieguldījumu aizsardzību;

31. ar bažām norāda, ka vairāki svarīgi ES tirdzniecības partneri, tostarp ASV un Japāna, neatbalsta DIT izveidi un ka Japānas atbalsts IVSI sistēmai ir viens no galvenajiem neatrisinātajiem jautājumiem pēc 2016. gada 6. jūlijā panāktās principiālās vienošanās par brīvās tirdzniecības nolīgumu;

Priekšlikums regulai, ar ko izveido satvaru ārvalstu tiešo ieguldījumu Eiropas Savienībā izvērtēšanai

32. uzsver to, cik svarīgi ir ĀTI ES ekonomikai kopumā un, konkrētāk, dažiem tās reģioniem, ņemot vērā to, ka laikposmā no 2003. līdz 2015. gadam ārvalstu ieguldītāji Eiropā ir īstenojuši vairāk nekā 52 000 ĀTI projektus ar kopējo vērtību vairāk nekā 2 600 miljardi euro⁽¹⁰⁾;

33. piekrīt Komisijas viedoklim, ka Savienības atvērtība ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem joprojām ir būtisks ES princips un svarīgs izaugsmes avots, kas ir jāpapildina ar spēcīgu un efektīvu politiku, lai, no vienas puses, atvērtu citu valstu ekonomikas un nodrošinātu, ka visi ievēro vienādus noteikumus, un, no otras puses, aizsargātu Eiropas kritiskos aktīvus pret ieguldījumiem, kas kaitētu ES vai tās dalībvalstu likumīgajām interesēm;

34. tādēļ atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas regulas priekšlikuma pamatā esošos principus, jo šobrīd attieksme pret ĀTI var būt atšķirīga atkarībā no dalībvalsts sakarā ar to, ka ES līmenī nav vienotu tiesību aktu to kontrolei;

35. pauž bažas saistībā ar Eiropas Komisijas tiesībām veikt kontroli drošības un sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ, ja ir aizdomas, ka ĀTI varētu ietekmēt Savienības interešu projektus vai programmas, jo šis kritērijs ir ļoti nenoteikts un var attiekties uz visu veidu ĀTI, un attiecīgajā pielikumā ietvertais saraksts nav izsmelošs. Turklāt nav skaidras drošības un sabiedriskās kārtības definīcijas un tādēļ nav juridiskās noteiktības par Eiropas Komisijas iejaukšanās pilnvaru jomu; sekas varētu būt tādas, ka drošības un sabiedriskās kārtības apsvērumu dēļ dalībvalstis vairs nespēj autonomi lemt par ĀTI;

36. pauž nožēlu, ka Komisija ir ierosinājusi tik svarīgu priekšlikumu bez ietekmes novērtējuma; uzskata, ka paziņojumā minēto pētījumu, kas papildina priekšlikumu par ieguldījumu plūsmām ES, un ietekmes novērtējumu vajadzēja veikt pirms priekšlikuma prezentācijas, lai nodrošinātu, ka attiecīgās iestāžu diskusijas balstās uz konkrētiem datiem;

37. aicina priekšlikumā regulai precizēt, ka spēkā esošos ierobežojumus, kas attiecas uz kapitāla brīvu apriti starp ES un trešām valstīm, var neierobežoti saglabāt, pamatojoties uz sabiedriskās kārtības un sabiedriskās drošības apsvērumiem, vai saglabāt, nenorādot konkrētu procesuālo satvaru;

38. uzskata, ka Komisijai būtu arī jāizvērtē politikas jomas, kas ir radījušas nosacījumus problemātiskiem ieguldījumiem, jo daudzos gadījumos ĀTI infrastruktūrā vai uzņēmumos, kas agrāk piederēja valstij, ir taupības politikas un stratēģisku nozaru liberalizācijas sekas;

⁽¹⁰⁾ ESPON izpētes projekts *The World in Europe, global FDI flows towards Europe* ("Pasaule Eiropā, ĀTI plūsma uz Eiropu").

39. uzsver, ka ĀTI ierobežošanas pamatojums ar valsts drošības un sabiedriskās kārtības apsvērumiem nav tāds pats kā to ierobežošanai saistībā ar bažām par tirgus izkropļojumiem; aicina Komisiju nodrošināt, ka mehānisms netiek izmantots kā slēpts protekcionisma pasākums; šajā sakarā norāda, ka ĀTI kontroles mehānisms, kas ierobežo ieguldījumus tikai tāpēc, ka ĀTI ir subsidēts, nevar būt pietiekams iemesls, lai bloķētu ieguldījumu, un ka šim mehānismam ir jāpierāda, ka attiecīgais ĀTI atbilst kādas ārvalsts rūpnieciski stratēģiskajiem vai nacionālajiem mērķiem;
40. aicina Komisiju viest lielāku skaidrību par ietekmi, kāda būs, ja dalībvalsts neievēros Komisijas nostāju, un par to, cik lielā mērā ierosinātais satvars ļaus nodrošināt savlaicīgu un samērīgu reakciju, ņemot vērā, ka ieguldījumu Eiropas Savienībā izvērtēšanai nevajadzētu būt ilgākai par valstu procedūrās noteikto laiku;
41. aicina uzsākt dialogu par ieguldījumu izvērtēšanu ar ES galvenajiem tirdzniecības partneriem. Ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanas noteikumu starptautiska tuvināšana patiešām ierobežotu konfliktus un veicinātu ieguldījumu noteiktību;
42. atzinīgi vērtē to, ka likumdevēji ir vienojušies par grozījumiem pašreizējā ES antidempinga metodoloģijā, kurā, vērtējot nozīmīgu kropļojumu esamību, būs jāņem vērā SDO pamatkonvencijas;
43. tomēr norāda, ka jaunie noteikumi būs pilnībā efektīvi tikai tad, ja ES atjauninās savus tirdzniecības aizsardzības instrumentus, un ka to pozitīvā ietekme uz nozari ir saistīta ar tirdzniecības aizsardzības instrumentu 2013. gadā ierosināto modernizācijas plānu panākumiem;
44. piekrīt, ka Eiropas Savienībai ir ekskluzīva kompetence attiecībā uz ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, jo tie saskaņā ar LESD 207. panta 1. punktu ietilpst kopējā tirdzniecības politikā. Komiteja tomēr norāda, ka Komisija ierosina šo regulu tikai tām dalībvalstīm, kuras ir izveidojušas ieguldījumu izvērtēšanas mehānismus un ka priekšlikums nenosaka dalībvalstīm pienākumu ieviest pašām savu mehānismu ieguldījumu izvērtēšanai. Tāpēc priekšlikums pilnībā atbilst subsidiaritātes principam.

Briselē, 2018. gada 23. martā

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Karl-Heinz LAMBERTZ

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Eiropas rūpniecības stratēģija: vietējo un reģionālo pašvaldību loma un perspektīva”

(2018/C 247/07)

Ziņotājs: Heinz Lehmann (DE/PPE), Saksijas federālās zemes landtāga deputāts

Atsauces dokuments: Komisijas paziņojums “Investīcijas gudrā, novatoriskā un ilgtspējīgā rūpniecībā. Atjauninātā ES rūpniecības politikas stratēģija”

(COM(2017) 479)

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

1. atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu ⁽¹⁾ kā pirmo lietderīgo soli un aicina Komisiju izstrādāt vērīgu ES rūpniecības stratēģiju, kas balstītos uz minēto paziņojumu un būtu tāda, kādu to ir prasījusi Eiropadome ⁽²⁾, Eiropas Parlaments ⁽³⁾, Konkurences padome ⁽⁴⁾, RK ⁽⁵⁾ un grupa “Rūpniecības draugi” ⁽⁶⁾;
2. mudina ES līmenī izstrādāt rūpniecības politikas stratēģiju, kas ļauj reaģēt uz pašreizējiem un gaidāmajiem problēmjautājumiem, iespējam un faktoriem saistībā ar rūpniecības nozares konkurētspēju globālos apstākļos; uzskata, ka, pamatojoties uz skaidru redzējumu, minētā stratēģija jāizstrādā Eiropas rūpniecības attīstībai vidējā termiņā un jāizvērs, galveno uzsvāru liekot uz laikposmu līdz 2030. gadam un pēc tam;
3. mudina minētajā stratēģijā iekļaut spēcīgu teritoriālo dimensiju, ņemot vērā pārdomātu reģionālo specializāciju; atgādina par LESD 173. pantā minēto kopīgu un pastāvīgu uzdevumu, proti, īstenot efektīvu ES rūpniecības politiku, un pauž gatavību atbalstīt Komisiju, Padomi un Parlamentu kā partnerus it sevišķi tādēļ, ka stratēģijas īstenošanai būs vajadzīga visos līmeņos iesaistīto visu dalībnieku kopīga apņemšanās un kopīgs darbs;
4. aicina izstrādāt horizontāli orientētu rūpniecības stratēģiju ar mērķiem, stratēģiskiem pasākumiem un rādītājiem, stingriem ietekmes novērtējumiem, kā arī atbilstīgu uzraudzības un vadības satvaru. Tā aicina pieņemt arī specifiskus pasākumus, kas būtu īpaši paredzēti pašreizējo ekonomisko pārmaiņu skartajām nozarēm un nozarēm ar augstu izaugsmes potenciālu. Komiteja uzsver, ka stratēģijā būtu īpaši jāizceļ inovācija, svarīgas pamattehnoloģijas (*key enabling technology – KET*), svarīgi projekti visas Eiropas interesēs (*important project of common European interest – IPCEI*), digitalizācija un MVU to transversālās nozīmes dēļ;

⁽¹⁾ Komisijas paziņojums “Investīcijas gudrā, novatoriskā un ilgtspējīgā rūpniecībā. Atjauninātā ES rūpniecības politikas stratēģija” (COM(2017) 479).

⁽²⁾ Eiropadomes 2016. gada 15. decembra, kā arī 2017. gada 22. un 23. jūnija secinājumi.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2017. gada 5. jūlija rezolūcija par vērīgu ES rūpniecības stratēģijas veidošanu kā stratēģisku prioritāti izaugsmei, nodarbinātībai un inovācijai Eiropā (2017/2732(RSP)).

⁽⁴⁾ Secinājumi par turpmākās ES rūpniecības politikas stratēģiju, Konkurētspējas padome, 2017. gada 29. maijs (283/17); secinājumi par atjaunoto ES rūpniecības politikas stratēģiju, Konkurētspējas padome, 2017. gada 30. novembris (705/17).

⁽⁵⁾ RK atzinums “Spēcīgāka Eiropas rūpniecība izaugsmei un ekonomikas atveseļošanai”, kas pieņemts 2013. gada 11. aprīlī.

⁽⁶⁾ RK atzinums “Tērauda rūpniecība: kā saglabāt ilgtspējīgu nodarbinātību un izaugsmi Eiropā”, kas pieņemts 2016. gada 15. jūnijā, COR-2016-01726-00-00-PAC-TRA (LV).

⁽⁶⁾ Varšavā pieņemta kopīga ministru deklarācija saistībā ar grupas “Rūpniecības draugi” ceturto konferenci 2016. gada 22. aprīlī Varšavā;

Berlīnē pieņemta kopīga ministru deklarācija saistībā ar grupas “Rūpniecības draugi” piekto konferenci 2017. gada 30. jūnijā Berlīnē.

Eiropas rūpniecība jaunajā laikmetā

5. uzsver, ka rūpniecība ir ārkārtīgi svarīga Eiropas reģioniem un pilsētām, jo tā nodrošina 50 miljonus darbvieta, eksportu un inovāciju, un ka Eiropas rūpniecības turpmākās konkurētspējas nodrošināšana strauji mainīgajā pasaules kontekstā ir izšķiroša, lai nodrošinātu līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību;
6. vērš uzmanību uz ārējās tirdzniecības relatīvi lielo nozīmi IKP veidošanā (83,05 % 2015. gadā)⁽⁷⁾. Ņemot vērā šo faktu, Komiteja aicina lielāku uzmanību pievērst iekšējā patēriņa veicināšanai, jo šāds patēriņš nodrošinās stabilitu ES rūpniecības darbību un paātrinās izaugsmi;
7. uzskata, ka sociālā miera labad iekšējai izaugsmei jābūt iespējamai jebkurā vietā tā, lai visi reģioni, tostarp lauku rajoni, var piedalīties vērtības radīšanā un iegūt iespēju izveidot un saglabāt augstas kvalifikācijas darbvietas uz vietas;
8. atbalsta inovācijai labvēlīgas vides veidošanu un vienlaikus aicina risināt ekonomikas problēmas, lai visos sabiedrības slāņos – sākot ar bērnodārziem un uzņēmumiem un beidzot ar pārvaldi – uzlabotu izpratni par rūpniecisko darbību;
9. vērš uzmanību uz to, ka aizvien svarīgāks turpmākās attīstības elements būs uzņēmējdarbības modeļu maiņa, ko ietekmē progresējošā digitalizācija, tāpēc saistībā ar valstu pasākumiem turpmāk jānoskaidro ne vien pēc nozarēm, bet arī pēc uzņēmējdarbības modeļiem;

Eiropas rūpniecības nostiprināšana

10. prasa arī pēc 2020. gada nodrošināt to, ka rūpniecības īpatsvars 20 % apmērā no IKP tiek saglabāts kā stratēģiskais mērķis;
11. uzskata: lai Eiropa saglabātu un izveidotu pasaules mērogā konkurētspējīgu rūpniecību, tai jāiegūst tehnoloģiskā neatkarība;
12. aicina radīt un saglabāt vienlīdzīgus konkurences nosacījumus kā Eiropā, tā pasaules mērogā sevišķi arī tām tehnoloģijām, kurām Eiropā ir stratēģiska nozīme (piemēram, mikroelektronika, akumulatoru elementi);
13. atgādina, ka pamatnosacījumi no citām darbības jomām, kas nosaka ierobežojumus vienīgi uzņēmumiem Eiropas Savienībā (piemēram, atsevišķi noteikumi attiecībā uz materiāliem), var likt izbeigt darbību dažās nozarēs vai to pārcelt uz trešām valstīm, tādējādi ietekmējot visu pievienotās vērtības veidošanas ķēdi Eiropas Savienībā;
14. uzsver, ka svarīgiem projektiem visas Eiropas interesēs (*IPCEI*) ir stratēģiski svarīga nozīme Eiropas rūpniecības konkurētspējas veicināšanā, un aicina Komisiju konsekventi izmantot šo projektu radīto potenciālu. Komiteja atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu izveidot stratēģiskus forumus, lai uzlabotu ieinteresēto personu spēju vienoties starptautiskā līmenī, un prasa konsekventi un ātri turpināt *IPCEI* koncepcijas pilnveidi, ņemot vērā gūto pieredzi;
15. atzinīgi vērtē Komisijas paskaidrojumus par aizsardzības rūpniecību un atbalsta saskaņotu stratēģisko pieeju, ņemot vērā tās lielo nozīmi ekonomikā, tehnoloģiju jomā un drošības politikā. Eiropas Aizsardzības fonds būtu jāizmanto arī pētījumiem, un jāpiešķir tam attiecīga budžeta pozīcija;
16. uzsver, ka zilās ekonomikas problēmu pārvarēšanā un tās potenciāla pilnīgā izmantošanā liela nozīme ir jūras nozarēm, un atzinīgi vērtē panākumus tādās jomās kā pasažieru kuģi un atjaunojamie jūras energoresursi. Komiteja aicina gādāt par to, ka pēc iniciatīvas *LeaderSHIP 2020* īstenošanas ir iespējams izstrādāt ceļvedi jūras nozaru atbalstam, šim nolūkam integrējot visas ES politikas jomas;

⁽⁷⁾ Pasaules Bankas dati par tirdzniecību (% no IKP) (<https://data.worldbank.org/indicator/NE.TRD.GNFS.ZS>), 7.1.2018.

Dziļāks un taisnīgāks vienotais tirgus: iespēju došana cilvēkiem un uzņēmumiem

17. piekrīt viedoklim, ka labi funkcionējošs vienotais preču un pakalpojumu tirgus var atvieglot uzņēmumu integrāciju globālajās vērtības veidošanas ķēdēs un tāpēc tas ir nepieciešams Eiropas rūpniecības panākumu faktors;

18. atgādina par to, ka reģioniem svarīgāks ir Eiropas tirgus, nevis globālais tirgus, un tāpēc aicina īstenot vienotā tirgus stratēģiju⁽⁸⁾, efektīvi piemērot vienotā tirgus regulējumu un izlēmīgi novērst divpusējus pasākumus, kas ES mērogā veicina fragmentāciju (piem., ES dalībvalstu divpusējie investīciju līgumi). Komiteja uzsver, ka konkurētspējīgiem uzņēmumu pakalpojumiem kā katalizatoriem ir aizvien lielāka nozīme apstrādes rūpniecības produktivitātes un izmaksu konkurētspējas veicināšanā;

19. prasa vēl elastīgāku publiskā iepirkuma procedūru, kas publiskos iepirkumus ļautu veikt, atbalstot inovācijas un priekšroku nedodot nevienai konkrētai tehnoloģijai;

20. atzinīgi vērtē to, kas ir pieņemts Eiropas sociālo tiesību pilārs, taču uzsver, ka tas būtu jāpapildina ar spēcīgu Eiropas sociālo programmu, kas, citstarp, pavērtu ceļu uz faktisku atalgojuma konvergenci atbilstoši produktivitātei;

21. uzsver, ka profesionālo izglītību ieguvuši kvalificēti speciālisti un vadošie darbinieki ir produktīvs balsts daudzos uzņēmumos, jo īpaši MVU. Komiteja atgādina, ka augstām kvalifikācijas prasībām un līdzsvarotam praktiskās un teorētiskās izglītības samēram ir izšķiroša nozīme augsti specializētās, tehnoloģiju un zināšanu ietilpīgās rūpniecības nozarēs;

22. atgādina par valstu vai reģionu pienākumu, proti, izstrādāt stratēģijas pamatprasmju apguvei un saglabāšanai;

Rūpniecības modernizācija atbilstīgi digitālā laikmeta vajadzībām

23. uzsver, ka digitālās nākotnes vienīgais pamatuzdevums var būt tādas rūpniecības un sabiedrības izveide, kas vairāk atbilst nākotnes prasībām;

24. atgādina par vietējām un reģionālajām pašvaldībām uzticēto uzdevumu – visas digitalizācijai vajadzīgās infrastruktūras pilnveidot atbilstīgi nākotnes vajadzībām, vienlaikus saglabājot atvērtību attiecībā pret visiem tehniskajiem risinājumiem un pienācīgi apvienojot platjoslas, radiofrekvenču un digitālās pārvaldības sistēmas, kā arī nodrošinot šo sistēmu sadarbību;

25. atgādina, ka, izmantojot labus digitālo tehnoloģiju ieviešanas izmaksu lietderības aprēķināšanas piemērus, pašreizējos uzņēmumos var samazināt ieviešanas un izmantošanas šķēršļus, kā arī veicināt izmaiņas uzņēmējdarbības modeļos, un prasa izveidot infrastruktūru, kas ļautu atbalstīt MVU digitalizāciju (digitālo inovāciju centri);

26. mudina Komisiju arī devītajā pētniecības un inovācijas pamatprogrammā par mērķi izvirzīt Eiropas rūpniecības tiekšanos uz vadošo lomu; ierosina vēlīt vairāk pūļu, lai panāktu, ka pētniecībai un izstrādei tiek atvēlēti paredzētie 3 % no IKP, un lai rūpniecības pārmaiņas un inovācijas spēju stiprinātu, izmantojot rūpniecības modernizācijai paredzētas jaunas tematiskās platformas, piemēram, partnerības saistībā ar jauniem ražošanas paņēmieniem, ilgtspējīgu ražošanu, 3D drukāšanu, ceturto rūpniecības revolūciju;

⁽⁸⁾ Eiropas Reģionu komitejas atzinums "vienotā tirgus pilnigošana", 2016. gada aprīlis (ziņotājs: *Alessandro Pastacci* (IT/PSE)); Eiropas Reģionu komitejas atzinums "Pakalpojumu ekonomika, kas darbojas Eiropas iedzīvotāju labā", 2017. gada oktobris (ziņotājs: *Jean-Luc Vanraes* (BE/ALDE));

Eiropas vadošās lomas izmantošana mazoglekļa un aprites ekonomikā

27. atbalsta Komisijas, Parlamenta un Padomes nostāju, ka ir jāturpina pilnveidot Eiropas vadošo lomu mazoglekļa un aprites ekonomikā, tādējādi ievērojami sekmējot Parīzes klimata nolīguma īstenošanu; atgādina par savu prasību, ka vides, klimata aizsardzības un enerģētikas politikas instrumenti ES un valstu līmenī ir jāizstrādā tā, lai nesamērīgi nenoslogotu energoietilpīgas, no ārējās tirdzniecības atkarīgas ražojošas nozares un neapdraudētu šo nozaru starptautisko konkurētspēju;

28. prasa mērķtiecīgi veicināt vietējo ieguves rūpniecību saistībā ar primāro izejvielu izpēti, ieguvu un izmantošanu, kā arī materiālu aprites ciklu pilnībā lietderīgu noslēgšanu un izejvielu aizstāšanu, lai tādējādi samazinātu atkarību no izejvielu importa. Komiteja prasa Eiropas mērogā uzlabot sadarbību resursu efektīvas izmantošanas un aditīvas ražošanas ziņā un aicina ar pozitīviem stimuliem atbalstīt funkcionālus un sadarbīgus uzņēmējdarbības modeļus;

29. atbalsta nostāju, ka enerģijas uzkrāšanas sistēmu attīstībai un izveidei ir izšķiroša nozīme, lai ES kļūtu par funkcionētspējīgu mazoglekļa ekonomiku. Komiteja prasa neradīt šķēršļus šai jaunajai nozarei, kas jāattīsta, un mudina saglabāt līdzsvaru starp CO₂ ietaupīšanas mērķiem un energoapgādes drošību;

Atbalsts rūpnieciskai inovācijai uz vietas

30. atzinīgi vērtē Komisijas izstrādāto pārdomātas specializācijas koncepciju un aicina izmantot jaunās iespējas, piemēram, savstarpējo inovāciju, jo starptautiskā sadarbība, starpdisciplīnu pieeja un izredžu daudzveidība veido kopējā inovācijas procesa galvenos elementus;

31. atgādina, ka reģionālie un starpreģionālie tīkli, piemēram, vieglo būvkonstrukciju kopa *MERGE* vai iniciatīva *Vanguard*, pavērš pretējā virzienā izceļošanas, speciālistu trūkuma un ekonomikas sadrumstalotības negatīvo attīstību, stiprina priekšstatu par reģionu kā inovācijas vietu, palielina stimulu dibināt uzņēmumus, kā arī pārcelties uz konkrētu vietu un var veicināt jaunu pievienotās vērtības ķēžu veidošanos;

32. atgādina par jaunuzņēmumiem un augošajiem uzņēmumiem ierosinātajiem atvieglojumiem ⁽⁹⁾;

33. atzīst visaptverošo 2014. gadā īstenoto valsts atbalsta reformu, kas uzņēmumiem un vietējām un reģionālajām pašvaldībām ievērojami vienkāršoja procedūru, tomēr prasa būtiski uzlabot atbalstu ar kopām saistītajām iniciatīvām (Vispārējās grupu atbrīvojuma regulas 27. pants), šim nolūkam palielinot finansējuma likmi. Komiteja prasa turpmāk priekšroku dot arī pārrobežu kopām un kopu tīkliem, kā arī jauktām finansēšanas iespējām, jo īpaši izmēģinājuma infrastruktūrām un etalona projektiem;

Starptautiskā dimensija

34. apzinās, ka Eiropas rūpniecību ir svarīgi integrēt globālajās vērtības veidošanas ķēdēs un ka brīvu un godīgu piekļuvi globālajiem tirgiem nodrošina vienīgi tirdzniecības nolīgumi, savstarpēja standartu atzišana, kā arī tarifu un beztarifu tirdzniecības šķēršļu novēršana;

35. īpaši atzinīgi vērtē pasākumus, kas paredzēti, lai stiprinātu tirdzniecības aizsardzības instrumentus, kuri pasaules tirdzniecībā ļauj radīt vienlīdzīgus konkurences apstākļus, jo īpaši tādās tradicionālajās nozarēs kā tērauda nozare ⁽¹⁰⁾;

⁽⁹⁾ "Atbalsts jaunuzņēmumiem un augošajiem uzņēmumiem Eiropā: vietējā un reģionālā perspektīva", COR-2017-00032-00-01-AC-TRA.

⁽¹⁰⁾ Eiropas Reģionu komitejas atzinums "Tērauda rūpniecība: kā saglabāt ilgtspējīgu nodarbinātību un izaugsmi Eiropā", 2016. gada jūnijs (ziņotāja: *Isolde Ries* (DE/PSE)).

36. aicina panākt, ka COP dalībvalstis savos nacionālajos standartos pilnībā un ātri pārņem saskaņotos samazinājuma mērķrādītājus, un cer, ka visas iesaistītās puses centīsies novērst vides dempingu un visas ar to saistītās sekas;

37. prasa vietējās un reģionālās pašvaldības iesaistīt tādu stratēģisko jomu noteikšanā, kuras ir nozīmīgas ārvalstu tiešo ieguldījumu pārbaudes veikšanai;

Partnerība ar dalībvalstīm, reģioniem, pilsētām un privāto sektoru

38. uzsver, ka rūpniecības modernizācijā galvenā nozīme ir reģioniem un reģionālajām ekosistēmām, kur dialogs starp MVU, augstskolām, pētniecības centriem un vietējām pašvaldībām norisinās veiksmīgi, un prasa pieņemt vietējiem apstākļiem atbilstīgu pieeju Eiropas rūpniecības politikā. Komiteja uzsver, ka reģionālajām un vietējām pašvaldībām ir svarīgas pilnvaras un kompetences tādās politikas jomās kā pētniecība un inovācija, izglītība un prasmes, eksporta atbalsts, infrastruktūra, MVU un regulējums;

39. apzinās sevi kā Komisijas, Parlamenta un Padomes aktīvu partneri. Tā atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu katru gadu rīkot Eiropas Rūpniecības dienu, jo īpaši 2018. gadā paredzētos tematus saistībā ar svarīgām pamattehnoloģijām un svarīgiem projektiem visas Eiropas interesēs; atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu izveidot augsta līmeņa diskusiju forumu par rūpniecības politiku un prasa debatēs par Eiropai stratēģiski svarīgu pamattehnoloģiju noteikšanu iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības. Komiteja prasa aktīvi iesaistīt reģionālās ieinteresētās personas, piemēram, uzņēmējus, sociālos partnerus un pilsonisko sabiedrību, un atzinīgi vērtē izmēģinājuma pasākumus, kas, pateicoties vietējā līmenī izveidotām partnerībām, sniedz atbalstu reģioniem ar strukturālām pārmaiņām saistītu problēmu risināšanā.

Briselē, 2018. gada 23. martā

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Karl-Heinz LAMBERTZ

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Priekšlikums par Eiropas Aizsardzības fondu”

(2018/C 247/08)

Ziņotājs: Dainis Turlais (LV/ALDE), Rīgas pilsētas domes deputāts

Atsauces dokumenti: Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Eiropas aizsardzības rūpniecības attīstības programmas izveidi ar mērķi stiprināt ES aizsardzības rūpniecības konkurētspēju un inovētspēju

COM(2017) 294 final – 2017/0125(COD)

Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas Aizsardzības fonda izveide”

COM(2017) 295 final

I. IETEIKUMI GROZĪJUMIEM

1. grozījums

Jauna atsauce aiz pēdējās atsaucēs:

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
	<p><i>ņemot vērā pastāvīgo strukturēto sadarbību (PESCO) drošības un aizsardzības jautājumos, par ko 23 Eiropas Savienības dalībvalstis vienojās 2017. gada 13. novembrī un kas izklāstīta ES līguma 42. panta 6. punktā un 46. pantā, kā arī minētā līguma Protokolā Nr. 10,</i></p>

2. grozījums

2. apsvērums

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(2) Lai palīdzētu uzlabot Savienības aizsardzības rūpniecības konkurētspēju un inovētspēju, būtu jāizveido Eiropas aizsardzības rūpniecības attīstības programma (turpmāk "programma"). Programmai vajadzētu būt vērstai uz Savienības aizsardzības rūpniecības, kā arī kiberaizsardzības konkurētspējas uzlabošanu, šajā nolūkā atbalstot sadarbību starp uzņēmumiem aizsardzības ražošanu un tehnoloģiju izstrādes posmā. Izstrādes posms, kas seko pētniecības un tehnoloģiju posmam, ir saistīts ar ievērojamu risku un izmaksām, kas kavē pētījumu rezultātu turpmāku izmantošanu un nelabvēlīgi ietekmē Savienības aizsardzības rūpniecību. Atbalstot izstrādes posmu, programma ļautu labāk izmantot aizsardzības pētniecības rezultātus; tas palīdzētu stiprināt saikni starp pētniecību un ražošanu, kā arī veicinātu visu veidu inovāciju. Programmai būtu jāpapildina darbības, ko veic saskaņā ar LESD 182. pantu, un tā neaptver aizsardzības izstrādājumu un tehnoloģiju ražošanu.</p>	<p>(2) Lai palīdzētu uzlabot Savienības aizsardzības rūpniecības konkurētspēju un inovētspēju, kā arī aizsardzības izdevumu efektivitāti Savienībā kopumā, tādējādi sekmējot ES stratēģisko autonomiju, būtu jāizveido Eiropas aizsardzības rūpniecības attīstības programma (turpmāk "programma"). Programmai svāriģi nodrošināt Savienības aizsardzības rūpniecības, kā arī kiberaizsardzības konkurētspējas uzlabošanu, šajā nolūkā atbalstot sadarbību starp vairāku valstu uzņēmumiem, it īpaši MVU, aizsardzības ražošanu un tehnoloģiju izstrādes posmā. Izstrādes posms, kas seko pētniecības un tehnoloģiju posmam, ir saistīts ar ievērojamu risku un izmaksām, kas kavē pētījumu rezultātu turpmāku izmantošanu un nelabvēlīgi ietekmē Savienības aizsardzības rūpniecību. Atbalstot izstrādes posmu, programma ļautu labāk izmantot aizsardzības pētniecības rezultātus; tas palīdzētu stiprināt saikni starp pētniecību un ražošanu, kā arī veicinātu visu veidu inovāciju. Programmai būtu jāpapildina darbības, ko veic saskaņā ar LESD 182. pantu, un tā neaptver aizsardzības izstrādājumu un tehnoloģiju ražošanu.</p>

3. grozījums

3. apsvērums

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(3) Lai aizsardzības rūpniecībā labāk izmantotu apjomradītus ietaupījumus, programmai būtu jāatbalsta sadarbība starp uzņēmumiem aizsardzības ražošanu un tehnoloģiju izstrādes jomā.</p>	<p>(3) Lai aizsardzības rūpniecībā labāk izmantotu apjomradītus ietaupījumus, programmai būtu jāatbalsta sadarbība attiecīgi starp dalībvalstīm un uzņēmumiem aizsardzības ražošanu un tehnoloģiju izstrādes jomā, tādējādi veicinot militāro sistēmu standartizāciju un vienlaikus uzlabojot to sadarb-spēju.</p>

4. grozījums

4. apsvērum

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(4) Programmai būtu jāaptver divu gadu laikposms no 2019. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim, minētajam laikposmam nosakot finansējuma apjomu programmas īstenošanai.</p>	<p>(4) Programmai būtu jāaptver divu gadu laikposms no 2019. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim, minētajam laikposmam nosakot finansējuma apjomu programmas īstenošanai. <i>Lai programmu finansētu no Savienības vispārējā budžeta, šim nolūkam būtu jāparedz 500 miljoni EUR faktiskajās cenās. Ņemot vērā to, ka programma ir jauna iniciatīva, kas 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmas izstrādes laikā nebija plānota, un lai izvairītos no negatīvas ietekmes uz pašreizējo daudzgadu programmu finansējumu, šī summa būtu jāņem no nepiešķirtajām rezervēm, nepārsniedzot 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmas maksimālos apmērus. Galīgā summa ar ikgadējo budžeta procedūru būtu jāapstiprina Eiropas Parlamentam un Padomei.</i></p>

Pamatojums

Pašsaprotams.

5. grozījums

5. apsvērum

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(5) Programma būtu jāīsteno, pilnībā ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012⁽⁶⁾. Finansējumu jo īpaši drīkst piešķirt dotāciju veidā. Attiecīgos gadījumos drīkst izmantot finanšu instrumentus vai publisko iepirkumu.</p> <p>⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Regula (ES, Euratom) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, un par Padomes Regulas (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 atcelšanu (OV L 298, 26.10.2012., 1. lpp.).</p>	<p>(5) Programma būtu jāīsteno, pilnībā ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012⁽⁶⁾. Finansējumu jo īpaši drīkst piešķirt dotāciju veidā. Attiecīgos gadījumos drīkst izmantot finanšu instrumentus vai publisko iepirkumu, <i>un lietderīgi varētu būt finanšu apvienošanas mehānismi.</i></p> <p>⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Regula (ES, Euratom) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, un par Padomes Regulas (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 atcelšanu (OV L 298, 26.10.2012., 1. lpp.).</p>

Pamatojums

—

6. grozījums

10. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(10) Programmas mērķis ir atbalstīt Savienības aizsardzības rūpniecības konkurētspēju, mazinot riskus sadarbības projektu izstrādes posmā, tāpēc atbalsttiesīgām vajadzētu būt darbībām, kas saistītas ar aizsardzības ražojuma vai tehnoloģijas izstrādi, proti, kopēju tehnisko specifikāciju definēšanai, projektēšanai, prototipa izgatavošanai, testēšanai, kvalifikācijai, sertifikācijai, kā arī priekšizpētei un citiem atbalsta pasākumiem. Tas attieksies arī uz esošu aizsardzības ražojumu un tehnoloģiju uzlabošanu.</p>	<p>(10) Programmas mērķis ir panākt lielāku ES stratēģisko autonomiju, kāpināt tās aizsardzības spējas un atbalstīt Savienības aizsardzības rūpniecības konkurētspēju, mazinot riskus sadarbības projektu izstrādes posmā, tāpēc atbalsttiesīgām vajadzētu būt darbībām, kas saistītas ar aizsardzības ražojuma vai tehnoloģijas izstrādi, proti, kopēju tehnisko specifikāciju definēšanai, projektēšanai, prototipa izgatavošanai, testēšanai, kvalifikācijai, sertifikācijai, kā arī priekšizpētei un citiem atbalsta pasākumiem. Tas attieksies arī uz tādu esošu aizsardzības ražojumu un tehnoloģiju uzlabošanu, ko izstrādājušas dalībvalstis.</p>

7. grozījums

13. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(13) Programmas mērķis ir uzlabot Savienības aizsardzības rūpniecības konkurētspēju, tāpēc tiesīgiem saņemt atbalstu vajadzētu būt tikai subjektiem, kuri veic uzņēmējdarbību Savienībā un kurus faktiski kontrolē dalībvalstis vai to valstspiederīgie. Turklāt, lai nodrošinātu Savienības un tās dalībvalstu būtisku drošības interešu aizsardzību, infrastruktūra, iekārtas, aktīvi un resursi, kurus saņēmēji un apakšuzņēmēji izmanto saskaņā ar programmu finansētām darbībām, nevar atrasties trešu valstu teritorijā.</p>	<p>(13) Programmas mērķis ir uzlabot Savienības aizsardzības rūpniecības konkurētspēju, tāpēc tiesīgiem saņemt atbalstu vajadzētu būt tikai subjektiem, kuri veic uzņēmējdarbību Savienībā un kurus faktiski kontrolē dalībvalstis vai to valstspiederīgie. Turklāt, lai nodrošinātu Savienības un tās dalībvalstu būtisku drošības interešu aizsardzību, infrastruktūra, iekārtas, aktīvi un resursi, kurus saņēmēji un apakšuzņēmēji izmanto saskaņā ar programmu finansētām darbībām, nevar atrasties trešu valstu teritorijā.</p> <p>Pārrobežu sadarbībā jāpanāk ES reģistrēto uzņēmumu aizsardzība no trešo valstu uzņēmumu ietekmes.</p>

8. grozījums

21. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>(21) Komisijai būtu jāizveido daudzgadu darba programma saskaņā ar programmas mērķiem. Darba programmas izveidošanā Komisijai būtu jāsaņem palīdzība no dalībvalstu komitejas (turpmāk – “programmas komiteja”). Ņemot vērā Savienības politiku attiecībā uz maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), kas tiek uzskatīti par būtisku faktoru ekonomiskās izaugsmes, inovācijas, darbvietu radīšanas un sociālās integrācijas nodrošināšanai Savienībā, kā arī faktu, ka atbalstītajām darbībām parasti būs nepieciešama starpvalstu sadarbība, ir svarīgi, lai darba programmā būtu atspoguļota un lai ar to tiktu veicināta šāda MVU pārrobežu dalība, no kopējā budžeta paredzot daļu līdzekļu šādai darbībai.</p>	<p>(21) Komisijai būtu jāizveido daudzgadu darba programma saskaņā ar programmas mērķiem. Darba programmas izveidošanā Komisijai būtu jāsaņem palīdzība no dalībvalstu komitejas (turpmāk – “programmas komiteja”). Ņemot vērā Savienības politiku attiecībā uz maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), kas tiek uzskatīti par būtisku faktoru ekonomiskās izaugsmes, inovācijas, darbvietu radīšanas un sociālās integrācijas nodrošināšanai Savienībā, kā arī faktu, ka atbalstītajām darbībām parasti būs nepieciešama starpvalstu sadarbība, ir svarīgi, lai darba programmā būtu atspoguļota un lai ar to tiktu veicināta šāda MVU pārrobežu dalība, kur dotācijas apjoms sastādītu vismaz 20 % no ikgadējā kopējā budžeta</p>

9. grozījums

Jauns apsvēruma pēc 25. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
	<p>(26) Komisijai būtu jāuzsver teritoriāla/uz vietu balstīta pieeja, informējot MVU, reģionālos klasterus un reģionus visās dalībvalstīs par iespējām gūt labumu no Programmas un citām ar aizsardzību saistītām finansēšanas iespējām, jo īpaši balstoties uz reģionālo viedās specializācijas stratēģiju aizsardzību.</p>

10. grozījums

2. pants

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>2. pants</p> <p>Mērķi</p> <p>Programmai ir šādi mērķi:</p> <p>a) veicināt Savienības aizsardzības rūpniecības konkurētspēju un inovācijas spējas, atbalstot darbības izstrādes posmā;</p>	<p>2. pants</p> <p>Mērķi</p> <p>Programmai ir šādi mērķi:</p> <p>a) veicināt Savienības aizsardzības rūpniecības konkurētspēju un inovācijas spējas, atbalstot darbības izstrādes posmā;</p>

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>b) atbalstīt un stiprināt sadarbību starp uzņēmumiem, ieskaitot mazos un vidējos uzņēmumus, tehnoloģiju vai ražojumu izstrādes jomā saskaņā ar aizsardzības spēju prioritātēm, par kurām vienojušās Savienības dalībvalstis;</p> <p>c) veicināt aizsardzības pētniecības rezultātu labāku izmantošanu un palīdzēt stiprināt saikni starp pētniecību un izstrādi.</p>	<p>b) atbalstīt un stiprināt sadarbību starp uzņēmumiem, ieskaitot mazos un vidējos uzņēmumus, tehnoloģiju vai ražojumu izstrādes jomā saskaņā ar aizsardzības spēju prioritātēm, par kurām vienojušās Savienības dalībvalstis;</p> <p>c) veicināt aizsardzības pētniecības rezultātu labāku izmantošanu un palīdzēt stiprināt saikni starp pētniecību un izstrādi;</p> <p>d) stiprināt aizsardzības un drošības spējas ES ārējās robežas dalībvalstīs.</p>

Pamatojums

Programmai ir jābūt iekļaujošai un atvērta labumguvējiem no visām dalībvalstīm, pārvarot ģeogrāfisku izolāciju. Lai īstenotu saistības ES ārējo robežu kontroles un aizsardzības jomā, attiecīgajām dalībvalstīm jābūt iespējai aizsardzības nozares kontekstā izstrādāt pārdomātu specializāciju.

11. grozījums

3. pants

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>3. pants</p> <p>Budžets</p> <p>Summa programmas īstenošanai 2019.–2020. gadā ir EUR 500 miljoni faktiskajās cenās.</p>	<p>3. pants</p> <p>Budžets</p> <p>Summa programmas īstenošanai 2019.–2020. gadā ir EUR 500 miljoni faktiskajās cenās, un tā piešķirama tikai no nepiešķirtajām rezervēm, nevis pārdalot budžetu.</p>

Pamatojums

Nav iedomājams, ka budžets šai programmai, kuras izveide daudzgadu finanšu shēmas izstrādes laikā nebija plānota, tiktu iegūts no līdzekļiem, kas jau paredzēti pašreizējām ES programmām.

12. grozījums

4. panta 1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Vispārīgi finansēšanas noteikumi	Vispārīgi finansēšanas noteikumi
<p>Savienības finansiālo palīdzību drīkst sniegt, izmantojot Regulā (ES, Euratom) Nr. 966/2012 paredzētos finansēšanas veidus, jo īpaši:</p> <p>a) dotācijas;</p> <p>b) finanšu instrumentus;</p> <p>c) publisko iepirkumu.</p>	<p>Savienības finansiālo palīdzību drīkst sniegt, izmantojot Regulā (ES, Euratom) Nr. 966/2012 paredzētos finansēšanas veidus, jo īpaši dotācijas un atsevišķos gadījumos arī finanšu instrumentus un publisko iepirkumu. Savienības finansiālo palīdzību drīkst sniegt, lai nodrošinātu tehnisko palīdzību MVU projektu sagatavošanai.</p>

13. grozījums

7. panta 1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Atbalsttiesīgie saņēmēji	Atbalsttiesīgie saņēmēji
<p>Saņēmēji ir tādi Savienībā reģistrēti uzņēmumi, kuros dalībvalstīm un/vai dalībvalstu piederīgajiem pieder vairāk nekā 50 % uzņēmuma un kuri tieši vai netieši caur vienu vai vairākiem starpniekuzņēmumiem tos faktiski kontrolē 6. panta 3. punkta nozīmē. Turklāt visa infrastruktūra, objekti, līdzekļi un resursi, ko dalībnieki, ieskaitot apakšuzņēmējus un citas trešās personas, izmanto programmas finansētās darbībās, visā darbības veikšanas laikā neatrodas trešu valstu teritorijā.</p>	<p>Saņēmēji, kas izpilda pārrobežu sadarbības kritērijus, un viņu apakšuzņēmēji ir tādi Savienībā reģistrēti uzņēmumi, kuros dalībvalstīm un/vai dalībvalstu piederīgajiem pieder vairāk nekā 50 % uzņēmuma un kuri tieši vai netieši caur vienu vai vairākiem starpniekuzņēmumiem tos faktiski kontrolē 6. panta 3. punkta nozīmē. Turklāt visa infrastruktūra, objekti, līdzekļi un resursi, ko dalībnieki, ieskaitot apakšuzņēmējus un citas trešās personas, izmanto programmas finansētās darbībās, visā darbības veikšanas laikā neatrodas trešu valstu teritorijā.</p>

14. grozījums

10. pants

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Piešķiršanas kritēriji	Piešķiršanas kritēriji
<p>Darbības, ko ierosina finansēt saskaņā ar programmu, izvērtē, pamatojoties uz šādiem kumulatīviem kritērijiem:</p> <p>a) izcilība;</p> <p>b) devums aizsardzības rūpniecības inovācijā un tehnoloģiskajā attīstībā un tādējādi Savienības rūpnieciskās neatkarības veicināšanā aizsardzības tehnoloģiju jomā; kā arī</p>	<p>Darbības, ko ierosina finansēt saskaņā ar programmu, izvērtē, pamatojoties uz šādiem kumulatīviem kritērijiem:</p> <p>a) izcilība;</p> <p>b) devums aizsardzības rūpniecības inovācijā un tehnoloģiskajā attīstībā un tādējādi Savienības rūpnieciskās neatkarības veicināšanā aizsardzības tehnoloģiju jomā; kā arī</p>

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>c) devums Savienības drošības un aizsardzības interešu stiprināšanā, uzlabojot aizsardzības tehnoloģijas, kas palīdz īstenot aizsardzības spēju prioritātes, par kurām vienojušās Savienības dalībvalstis; kā arī</p> <p>d) dzīvotspēja, jo īpaši, saņēmējiem pierādot, ka atbalsttiešās darbības atlikušās izmaksas tiek segtas no citiem finanšu līdzekļiem, piemēram, dalībvalstu iemaksām; kā arī</p> <p>e) attiecībā uz 6. panta 1. punkta b)–e) apakšpunktā aprakstītajām darbībām – devums Eiropas aizsardzības rūpniecības konkurētspējas veicināšanā, saņēmējiem pierādot, ka dalībvalstis ir apņēmušās saskaņotā veidā kopīgi ražot un iepirkt galīgo ražojumu vai tehnoloģiju, attiecīgos gadījumos izmantojot arī apvienoto iepirkumu.</p>	<p>c) devums Savienības drošības un aizsardzības interešu stiprināšanā, uzlabojot aizsardzības tehnoloģijas, kas palīdz īstenot aizsardzības spēju prioritātes, par kurām vienojušās Savienības dalībvalstis; kā arī</p> <p>d) dzīvotspēja, jo īpaši, saņēmējiem pierādot, ka atbalsttiešās darbības atlikušās izmaksas tiek segtas no citiem finanšu līdzekļiem, piemēram, dalībvalstu iemaksām; kā arī</p> <p>e) attiecībā uz 6. panta 1. punkta b)–e) apakšpunktā aprakstītajām darbībām – devums Eiropas aizsardzības rūpniecības konkurētspējas veicināšanā, saņēmējiem pierādot, ka dalībvalstis ir apņēmušās saskaņotā veidā kopīgi ražot un iepirkt galīgo ražojumu vai tehnoloģiju, attiecīgos gadījumos izmantojot arī apvienoto iepirkumu.</p> <p><i>Darbības, ko ierosina finansēt saskaņā ar programmas sadaļu attiecībā uz MVU atbalstu un ES ārējās robežas reģionu drošības un aizsardzības spējas pilnveidi, izvērtē, pamatojoties uz šādiem kritērijiem:</i></p> <p>a) <i>izcilība;</i></p> <p>b) <i>iespēja izveidot drošības un aizsardzības sektorā integrētu militārās rūpniecības uzņēmumu sistēmu;</i></p> <p>c) <i>dzīvotspēja, saņēmējiem pierādot, ka atlikušās izmaksas tiek segtas no citiem finanšu līdzekļiem, piemēram, dalībvalstu iemaksām.</i></p>

Pamatojums

—

15. grozījums

13. panta 3. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>Darba programma</p> <p>Darba programma nodrošina, ka ar <i>ticamu</i> daļu no kopējā budžeta tiek atbalstītas darbības MVU pārrobežu dalībai.</p>	<p>Darba programma</p> <p>Darba programma nodrošina, ka ar <i>vismaz 20 %</i> daļu no kopējā budžeta tiek atbalstītas darbības MVU pārrobežu dalībai.</p>

Pamatojums

—

II. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Ievads

1. norāda, ka pasaulē ir pieaudzis drošības apdraudējumu spektrs (karš, bruņots konflikts, terors, nelegālā migrācija, korupcija, populisms). ES dalībvalstīs un katrā reģionā ir savas atšķirīgas drošības problēmas. Eiropas Reģionu komiteja (turpmāk "RK") atbalsta izstrādāto Eiropas aizsardzības programmu un tās mērķus – uzlabot Savienības aizsardzības rūpniecības spējas, kiberaizsardzību, konkurētspēju, inovāciju, aizsardzības pētniecības rezultātu labāku izmantošanu, sekmēt sadarbību starp uzņēmumiem aizsardzības izstrādājumu un tehnoloģiju izstrādē, izmantot dalībvalstu sadarbības ilgtermiņa projektus. Apsveicama ir iniciatīva izveidot Eiropas Aizsardzības fondu (turpmāk "EAF"), kas ietver gan Eiropas aizsardzības rūpniecības attīstības programmu, gan sagatavošanas darbības aizsardzības pētniecībai;
2. uzskata, ka katras valsts un ES kopumā drošības pamatā ir divi galvenie balsti – ekonomiskais potenciāls un vienota, saliedēta sabiedrība. Vienas dalībvalsts drošība ir kļuvusi par visas ES drošību. ES ir jāpalielina sava loma drošības jomā, tai ir jāklūst par ietekmīgu globālo spēlētāju miera stiprināšanā;

Subsidiaritātes un proporcionalitātes principa ievērošana

3. atzīst LESD 173. pantu par piemērotu programmas juridisko pamatu, jo tas ir saistīts ar rūpniecības konkurētspēju;
4. uzsver, ka Eiropas aizsardzības rūpniecības attīstības programmas īstenošanu pārvaldīs Eiropas Aizsardzības aģentūra, kas darbojas kā regulatīva aģentūra, būdama atbildīga vienīgi Padomei. Turklāt tik nozīmīgu budžeta piešķirumu pārvaldīšana regulatīvai aģentūrai nav ierasta prakse. Tāpēc RK aicina Eiropas Komisiju Eiropas aizsardzības rūpniecības attīstības programmas īstenošanā nodrošināt vislielāko pārredzamību, vadoties pēc to izpildaģentūru darbības parauga, kuras ir atbildīgas Eiropas Parlamentam;
5. aicina Komisiju izmantot visu ES dalībvalstu potenciālu, nevis koncentrēt atbalstu atsevišķās teritorijās, un atcerēties, ka reģionālā attīstība ir arī ES dalībvalstu iekšējā drošība un to attīstības mērķis;
6. aicina pievērst uzmanību ES ārējās robežas reģionu drošības un aizsardzības spēju pilnveidošanai;

Koncentrēties uz ES pievienoto vērtību

7. uzsver, ka ES spēj panākt mieru, brīvību, vienlīdzību un stabilitāti, sadarbojoties ar nacionālo valstu valdībām, kur jautājums par Eiropas pievienoto vērtību ir dienas kārtībā, un apņēmībai sasniegt šo mērķi jābūt arī Eiropas Aizsardzības fonda rīcības plānā;
8. atbalsta Eiropas Komisijas iniciatīvu izmantot visas savas pilnvaras, lai stiprinātu ES dalībvalstu aizsardzības spējas un stimulētu valstu sadarbību, kas nodrošinātu dziļāku integrāciju un skaidrāk iezīmētu atbalsta virzienus valstu aizsardzības spēju plānošanā un konkurētspējīgu integrēto piegādes ķēžu veidošanā;
9. uzsver nepieciešamību pievērst uzmanību faktam, ka konkurētspējīgu integrēto piegādes ķēžu veidošana ES teritorijā ir atkarīga no dalībvalstu politiskās gatavības iesaistīties. Eiropas Aizsardzības fondam vajadzētu veicināt un stimulēt kopīgus sadarbības pasākumus dalībvalstu starpā aizsardzības produktu un tehnoloģiju jomā;

10. vēlas uzsvērt, ka aktīvi jāstrādā pie lielākas ES stratēģiskās autonomijas un jākāpina tās aizsardzības spējas. Jāatbalsta Savienības aizsardzības rūpniecības konkurētspēja un ļoti rūpīgi jāvērtē, vai pieteikuma iesniedzēji tiešām ir reāli ES saņēmēji. Gan galvenajiem līgumslēdzējiem, gan apakšuzņēmējiem jābūt reģistrētiem Eiropas Savienībā un vismaz par 50 % jāpieder ES dalībvalstīm vai fiziskām vai juridiskām personām un jāatrodas Eiropas kapitāla faktiskā kontrolē. Šo uzņēmumu vadībai un faktiskajai kontrolei pār tiem ir jāatrodas Eiropas Savienībā. Eiropas Komisijai arī jāgādā, ka nevienai trešajai valstij nepieder faktiskā kontrole pār kādu no konsorciā iesaistītām organizācijām;

11. uzsver, ka Eiropas Aizsardzības fonds neaizstās dalībvalstu pasākumus, bet gan tos papildinās ar pārrobežu projektiem, kurus viena dalībvalsts nevar finansēt. Eiropas Aizsardzības fonds koordinācijā ar dalībvalstu, NATO un citiem starptautiskiem ieguldījumiem būs kā papildinājums dalībvalstu rīcībai un piešķirs skaidru ES pievienoto vērtību aizsardzības politikai Eiropā;

Mazo un vidējo uzņēmumu integrācija Eiropas aizsardzības piegādes ķēdēs

12. atzinīgi novērtē to, ka Eiropas Aizsardzības fonda pamatā ir “pilna dzīves cikla” pieeja un tiks atbalstīta aizsardzības produktu/tehnoloģiju pētniecība un izstrāde, kas ir EAF divi atzari;

13. īpaši iesaka, vērtējot projekta pieteikumus, piešķirt papildu punktus tādiem konsorciājiem, kas apvieno lielāku MVU skaitu;

14. vēlas pievērst uzmanību tam, ka Eiropas Aizsardzības fonda divu atzaru attīstībai svarīgs priekšnoteikums ir spēju plānošanas efektīvs mehānisms, nosakot prioritātes pētniecības un spēju jomā, kā arī cieši koordinējot abas sadaļas;

15. uzskata, ka ES papildu finansējumam jāatbalsta ES aizsardzības industrija savā teritorijā, un atbalsta saņēmēju definīciju, ko savā ziņojumā ir formulējusi EK;

16. aicina dalībvalstis aktīvi iesaistīties abu fonda daļu pārvaldībā, definēt savas vajadzības un prioritātes;

17. atzinīgi vērtē EK plānu efektīvāk izmantot civilās tehnoloģijas pielietojumu militārajā jomā. Uzskata ka ieguldījumi šajās tehnoloģijās ir lieliska iespēja stimulēt ES ekonomikas izaugsmi un radīt augsti kvalificētas darbvietas, jo šajā jomā ir iesaistītas daudzas nozares: elektronika, aviācija, robotika, superskaitļošana, kosmoss, tekstilizstrādājumi, būvniecība, telekomunikācijas, novērošana, enerģētika, navigācija, u. c.;

18. mudina ņemt vērā faktu, ka uzņēmumi, kas nodarbojas ar šīm novatoriskajām tehnoloģijām, galvenokārt ir jaunuzņēmumi un MVU, kuri, saņemdami pienācīgu atbalstu, varētu nodrošināt būtisku tehnoloģisko progresu ES aizsardzības nozarē. Svarīgi un pozitīvi ir vērtējams fakts par EK lēmumu sniegt mērķtiecīgu atbalstu mazajiem un vidējiem šīs nozares uzņēmumiem;

19. aicina uzlabot koordināciju starp attiecīgajiem dienestiem, lai informētu ieinteresētās personas un veicinātu jaunu divējāda lietojuma produktu un tehnoloģiju izstrādi. Šis lielais potenciāls Eiropas Savienībai ir jāizmanto izaugsmes un konkurētspējas palielināšanai;

20. atbalsta Eiropas Komisijas nostāju par atvieglotu MVU iesaistīšanu pārrobežu projektos, ko plānots finansiāli atbalstīt no Eiropas Aizsardzības fonda līdzekļiem. Svarīgi apzināties, lai MVU integrācija ES aizsardzības jomas piegādes ķēdēs kalpotu mērķim – ES drošībai un aizsardzībai, konkurētspējai un stratēģiskajai autonomijai. Eiropas Aizsardzības fondam būtu jāveido tādā stimulu programma, kas stimulētu šo mērķu sasniegšanu;

21. uzskata, ka Eiropas Komisijai jāmobilizē visi pieejamie instrumenti, lai visā ES teritorijā MVU nodrošinātu taisnīgu piekļuvi EAF atbalstam. Inovāciju jomā sasniegumi nav mērāmi īsā laikā, un tiem ir nepieciešamas nopietnas iestrādes. Tieši plānveidīgas un visos līmeņos koordinētas investīciju politikas ieviešana dodu stimulu ES vadošiem uzņēmumiem tehnoloģisko inovāciju jomā kļūt par stratēģisko investoru MVU;

22. ierosina un aicina Komisiju atbalstīt sekojošus veidus, kā palielināt MVU līdzdalību aizsardzības projektos:

- sadarbības projektu finansējuma piešķiršanas kritērijos pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas (DFS) laikā jāiekļauj noteikums par vismaz divām dalībvalstīm un trijiem uzņēmumiem. Svarīgi, lai piedāvātie projekti tiešām būtu pārrobežu projekti un varētu mazināt ES aizsardzības tirgus sadrumstalotību. Piešķiršanas kritērijos jāparedz papildu punkti tādām konsorcijām, kurā iesaistīti vairāki uzņēmumi un dalībvalstis,
- konsorcijām, kurā piedalās lielāks MVU skaits, būtu dodama priekšroka salīdzinājumā ar līdzīgiem priekšlikumiem, kuros iesaistīts mazāks MVU skaits,
- aicina – ciktāl iespējams – noteikt, ka vismaz vienam pētniecības un izstrādes tematam jābūt saistītam ar MVU, kā tas jau paredzēts publicējamās pētniecības jomas uzaicinājumos,
- aicina veidot stabilu komunikācijas sistēmu, kas koordinētu kopīgos informācijas pasākumus, kurus veic attiecīgie EK dienesti, kur viens no galvenajiem šādas sistēmas sasniegumiem būtu vienots informācijas centrs, kas sniegtu ziņas par visām finansējuma iespējām, tostarp visām attiecīgajām ES programmām, kuras pieejamas gan aizsardzības, gan divējāda lietojuma jomā. Svarīgi, lai šajā komunikācijas sistēmā tiktu publiskoti labās prakses piemēri,
- atzinīgi novērtē EK lēmumu atvēlēt MVU daļu no Eiropas Aizsardzības fonda budžeta, paredzot to tādiem projektiem, kuros ir MVU pārrobežu līdzdalība. Atbalsta piedāvāto 20 % apjomu no budžeta, kas būtu atvēlēts šiem projektiem;

Finansējums

23. aicina ņemt vērā to, ka EIB grupa ir svarīgs partneris ieguldījumiem divējāda lietojuma tehnoloģijās, kur MVU pilda nozīmīgu lomu jomās, kas skar militāro iekārtu/tehnoloģiju civilo pielietojumu, kibernetiķi, vakcīnas un bioaizsardzību, telekomunikācijas un informācijas infrastruktūru;

24. uzsver, ka, ņemot vērā aizsardzības nozares īpašās iezīmes, ne visi banku pakalpojumu instrumenti ir piemēroti MVU atbalstīšanai. RK izsaka atzinību EIB proaktīvajai nostājai – izmantot citus instrumentus, piemēram, aizdevumus, garantijas un pašu kapitālu;

25. uzskata, ka Eiropas Aizsardzības fonda pieņemšana nedrīkst būt par aizbildinājumu, lai samazinātu vai jebkādā veidā ietekmētu kohēzijas politikai piešķirtos līdzekļus, kam arī turpmāk jāpaliek kā Eiropas Savienības galvenajam publisko ieguldījumu instrumentam ar mērķi uzlabot Eiropas integrāciju, izmantojot sociālo, ekonomisko un teritoriālo kohēziju.

Briselē, 2018. gada 23. martā

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Karl-Heinz LAMBERTZ

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

REĢIONU KOMITEJA

RK 128. PLENĀRĀ SESIJA, 22.3.2018.–23.3.2018.

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Grozītā Strukturālo reformu atbalsta programma un jauni budžeta instrumenti eurozonai”

(2018/C 247/09)

Galvenā ziņotāja: *Olga Zrihen* (BE/PSE), Valonijas parlamenta deputāte

Atsauces dokumenti. Paziņojums “Jauni budžeta instrumenti stabilai eurozonai Savienības sistēmas ietvaros”

COM(2017) 822 final

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko groza Regulu (ES) 2017/825, lai palielinātu Strukturālo reformu atbalsta programmas finansējumu un pielāgotu tās vispārīgo mērķi

COM(2017) 825 final

Informācijai:

Paziņojums par turpmākajiem pasākumiem ceļā uz Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanu: ceļvedis

COM(2017) 821 final

I. IETEIKUMI GROZĪJUMIEM

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko groza Regulu (ES) 2017/825, lai palielinātu Strukturālo reformu atbalsta programmas finansējumu un pielāgotu tās vispārīgo mērķi COM(2017) 825 final

1. grozījums

1. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>Strukturālo reformu atbalsta programma ("programma") tika izveidota ar mērķi stiprināt dalībvalstu spēju sagatavot un īstenot izaugsmi veicinošas administratīvas un strukturālas reformas, tostarp sniedzot palīdzību Savienības fondu efektīvā un lietderīgā izmantošanā. Atbalstu programmas ietvaros sniedz Komisija pēc dalībvalsts pieprasījuma, un tas var aptvert ļoti dažādas politikas jomas. Tādas noturīgas ekonomikas attīstība, kura tiek veidota uz spēcīgām ekonomiskām un sociālām strukturām, ļauj dalībvalstīm efektīvi absorbēt satricinājumus un ātri atgūties no tiem, veicina ekonomisko un sociālo kohēziju. Instrukcionālu, administratīvu un izaugsmi veicinošu strukturālo reformu īstenošana ir piemērots instruments šādas attīstības panākšanai.</p>	<p>Strukturālo reformu atbalsta programma ("programma") tika izveidota ar mērķi stiprināt dalībvalstu spēju sagatavot un īstenot izaugsmi veicinošas administratīvas un strukturālas reformas, kas ir būtiskas ES Līguma mērķu īstenošanai un tieši skar ES kompetenci, tostarp sniedzot palīdzību Savienības fondu efektīvā un lietderīgā izmantošanā. Atbalstu programmas ietvaros sniedz Komisija pēc dalībvalsts pieprasījuma. Tādas noturīgas ekonomikas attīstībai, kura tiek veidota uz spēcīgām ekonomiskām un sociālām strukturām, ļauj dalībvalstīm efektīvi absorbēt satricinājumus un ātri atgūties no tiem, vajadzētu veicināt ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju. Programmas veiksmīgas īstenošanas priekšnosacījums ir ES nozīmes strukturālo reformu pārņemšana vietējos apstākļos, jo īpaši iesaistot vietējās un reģionālās pašvaldības un sociālos partnerus.</p>

2. grozījums

3. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>Lai varētu veiksmīgi piedalīties ekonomiskajā un monetārajā savienībā, ir ļoti svarīgi nostiprināt ekonomisko un sociālo kohēziju, pastiprinot strukturālas reformas. Sevišķi svarīgi tas ir tām dalībvalstīm, kuru naudas vienība nav euro, lai tās sagatavotos pievienoties eurozonai.</p>	<p>Lai varētu veiksmīgi piedalīties un uzlabot konverģenci ekonomiskajā un monetārajā savienībā, ir ļoti svarīgi nostiprināt ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, īstenojot ES nozīmes strukturālas reformas. Sevišķi svarīgi tas ir tām dalībvalstīm, kuru naudas vienība nav euro, lai tās sagatavotos pievienoties eurozonai.</p>

3. grozījums

5. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>Nepieciešams arī norādīt, ka programmas darbības un pasākumi var atbalstīt reformas, kas dalībvalstīm, kuras vēlas ieviest euro, var palīdzēt sagatavoties dalībai eurozonā.</p>	

Pamatojums

Lieks, ņemot vērā 3. apsvērumu.

4. grozījums

6. apsvērumus

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>Lai apmierinātu dalībvalstu pieaugošo pieprasījumu pēc atbalsta un ņemot vērā nepieciešamību atbalstīt strukturālu reformu īstenošanu dalībvalstīs, kuru naudas vienība nav euro, finanšu piešķirums programmai būtu jāpalielina līdz tādām apjomam, kas ļauj Savienībai sniegt atbalstu, kurš apmierina pieprasījuma iesniedzēju dalībvalstu vajadzības.</p>	<p>Lai apmierinātu dalībvalstu pieaugošo pieprasījumu pēc atbalsta un ņemot vērā nepieciešamību atbalstīt ES nozīmes strukturālu reformu īstenošanu dalībvalstīs, kuru naudas vienība nav euro, finanšu piešķirums programmai būtu jāpalielina, izmantojot elastības instrumentu saskaņā ar spēkā esošās daudzgadu finanšu shēmas 11. pantu, līdz tādām apjomam, kas ļauj Savienībai sniegt atbalstu, kurš apmierina pieprasījuma iesniedzēju dalībvalstu vajadzības.</p>

5. grozījums

1. pants

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p style="text-align: center;">“4. pants</p> <p style="text-align: center;">Vispārīgais mērķis</p> <p>Programmas vispārīgais mērķis ir sekmēt institucionālās, administratīvās un izaugsmi veicinošas strukturālās reformas dalībvalstīs, sniedzot valsts iestādēm atbalstu, kas paredzēts pasākumiem, kuru nolūks ir reformēt un stiprināt iestādes, pārvaldību, publisko pārvaldi un ekonomikas un sociālo jomu, reaģējot uz ekonomikas un sociālām problēmām, lai ekonomikas pārvaldības procesu kontekstā veicinātu kohēziju, konkurētspēju, produktivitāti, ilgtspējīgu izaugsmi, darbvietu radīšanu un ieguldījumus, kas arī palīdz sagatavoties dalībai eurozonā, jo īpaši saistībā ar ekonomikas pārvaldības procesiem, tostarp sniedzot palīdzību Savienības fondu efektīvā, lietderīgā un pārredzamā izmantošanā.”</p>	<p style="text-align: center;">“4. pants</p> <p style="text-align: center;">Vispārīgais mērķis</p> <p>Programmas vispārīgais mērķis ir sekmēt tādas institucionālās, administratīvās un izaugsmi veicinošas strukturālās reformas dalībvalstīs, kas nodrošina Eiropas pievienoto vērtību politikas jomās, kurās Savienībai un dalībvalstīm ir kopīga kompetence un kas jau nesāņem atbalstu no tehniskās palīdzības programmas, sniedzot dalībvalstu publiskajām iestādēm atbalstu, kas paredzēts pasākumiem, kuru nolūks ir reformēt un stiprināt iestādes, pārvaldību, publisko pārvaldi un ekonomikas un sociālo jomu, reaģējot uz ekonomikas un sociālām problēmām, lai ekonomikas pārvaldības procesu kontekstā veicinātu kohēziju, konkurētspēju, produktivitāti, ilgtspējīgu izaugsmi, darbvietu radīšanu un ieguldījumus, kas arī palīdz sagatavoties dalībai eurozonā, jo īpaši saistībā ar ekonomikas pārvaldības procesiem, tostarp sniedzot palīdzību Savienības fondu efektīvā, lietderīgā un pārredzamā izmantošanā.”</p>

6. grozījums

1. panta 1. punkta a) apakšpunkts (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
	<p data-bbox="1023 405 1203 434">5. panta 2. punkts</p> <p data-bbox="812 526 1412 667">Šā panta 1. punktā izklāstītie konkrētie mērķi attiecas uz politikas jomām, kas saistītas ar kohēziju, konkurētspēju, produktivitāti, inovāciju, gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi, nodarbinātību un ieguldījumiem, jo īpaši uz vienu vai vairākām šādām jomām:</p> <p data-bbox="812 763 1412 819">a) publisko finanšu un aktīvu pārvaldība, budžeta process, parāda pārvaldība un ieņēmumu administrēšana;</p> <p data-bbox="812 913 1412 1077">b) institucionālā reforma un efektīva un uz pakalpojumiem orientēta publiskās pārvaldes darbība, tostarp attiecīgā gadījumā noteikumu vienkāršošana, faktiskais tiesiskums, tieslietu sistēmas reforma un krāpšanas novēršanas, korupcijas apkarošanas un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pastiprināšana;</p> <p data-bbox="812 1171 1412 1335">c) darījumdarbības vide (ietverot MVU), reindustrializācija, privātā sektora attīstība, ieguldījumi, publiskā sektora līdzdalība uzņēmumos, privatizācijas procedūras, tirdzniecība un ārvalstu tiešie ieguldījumi, konkurence un publiskais iepirkums, ilgtspējīga nozaru attīstība un atbalsts inovācijai un digitalizācijai;</p> <p data-bbox="812 1429 1412 1592">d) izglītība un apmācība; darba tirgus politika, tostarp sociālais dialogs, darbvietu radīšanai, cīņa pret nabadzību; sociālās iekļaušanas veicināšana; sociālā nodrošinājuma un sociālās labklājības sistēmas; sabiedrības veselības un veselības aprūpes sistēmas; kā arī kohēzija, patvēruma, migrācijas un robežu politika;</p> <p data-bbox="812 1686 1412 1805">e) politika klimata rīcības īstenošanai, veicinot energoefektivitāti un sasniedzot enerģijas dažādošanu, kā arī lauksaimniecības un zivsaimniecības nozares un lauku apgabalu ilgtspējīgas attīstības politika;</p> <p data-bbox="812 1899 1412 2063">f) finanšu nozares politika, tostarp finanšpratības uzlabošana, finansiālā stabilitāte, finansējuma pieejamība un aizdevumi reālajai ekonomikai; datu un statistikas veidošana, sniegšana un kvalitātes uzraudzība; un politika, kuras mērķis ir cīņa pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.</p>

II. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Par grozījumiem Regulā attiecībā uz Strukturālo reformu atbalsta programmu laikposmam no 2018. līdz 2020. gadam

1. piekrīt šīs atbalsta programmas pamatprincipam, kura mērķis ir, balstoties uz brīvprātības principu un pēc pieprasījuma, sniegt tehnisko palīdzību strukturālo reformu īstenošanai dalībvalstīs. RK tomēr uzskata, ka šo strukturālo reformu tvērums, uz ko attiecas ES atbalsts, būtu jāierobežo, ietverot tikai tās politikas jomas, kas ir būtiskas ES līguma mērķu īstenošanai un kas tieši skar ES kompetences. RK iebilst pret jebkuru priekšlikumu finansēt nenoteiktus strukturālo reformu pasākumus dalībvalstīs, attiecībā uz kuriem nav veikts iepriekšējs Eiropas pievienotās vērtības novērtējums un kuri tieši neskar Līgumā noteikto ES kompetenci. Šajā saistībā norāda uz 2018. gada 1. februāra rezolūciju, ar ko noraida Komisijas 2017. gada 6. decembra priekšlikumu regulai⁽¹⁾, ar kuru groza Kopīgo noteikumu regulu (ES) Nr. 1303/2013;
2. piekrīt Komisijai, ka par vienu no galvenajiem atbalsta programmas mērķiem jāizvirza administratīvās spējas uzlabošana valsts, reģionālajā un vietējā pārvaldes līmenī pieprasījumu iesniegušajās dalībvalstīs; uzsver daudzlīmeņu pārvaldības un teritoriālās pieejas nozīmīgumu reformu noteikšanā un īstenošanā;
3. aicina izstrādāt vienotu pamatnostādņu kopumu, kurā būtu ietverti visi ES finansētie administratīvo struktūru uzlabošanas instrumenti un kurš ļautu efektīvi koordinēt pašreizējās tehniskās palīdzības programmas ES un saņēmēju dalībvalstu līmenī, kā to pieprasījusi arī Eiropas Revīzijas palāta;
4. pauž nožēlu, ka Komisija nav iesniegusi kvantitatīvus un kvalitatīvus apliecinājumus, ka programma spēj izpildīt šo uzdevumu; uzsver, ka Strukturālo reformu atbalsta programmai kā tehniskās palīdzības programmai pēc 2020. gada jāklūst par pastāvīgu programmu tikai tad, ja ir pozitīvi novērtēti tās rezultāti par laikposmu no 2017. līdz 2020. gadam;
5. uzsver, ka programmai jābūt pieejamai vietējām un reģionālajām pašvaldībām, ņemot vērā katrā dalībvalstī spēkā esošo pilnvaru un kompetenču sadalījumu, kā arī konkrētām valstīm adresētos ieteikumus (KVAI), kas bieži ir paredzēti vietējām un reģionālajām pašvaldībām;
6. pauž gandarījumu, ka Komisija ierosina palielināt grozītās Strukturālo reformu atbalsta programmas budžetu, izmantojot elastības instrumentu, uz kuru attiecas pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas 11. pants;

Par līdzdalību ES nozīmes strukturālo reformu īstenošanā un par to finansēšanu

7. uzsver, ka dalībvalstīs ir daudzi šķēršļi ES nozīmes strukturālo reformu pienācīgai plānošanai un īstenošanai, tostarp līdzdalības trūkums, reformu politiskā un institucionālā sarežģītība, iespējami nelabvēlīga ietekme uz sociālajām grupām un teritorijām, fiskālo iespēju trūkums reformu izmaksu segšanai, nepietiekama administratīvā un institucionālā spēja un koordinācijas trūkums starp pārvaldes līmeņiem. Kopumā valsts līmeņa līdzdalība konkrētām valstīm adresētu ieteikumu īstenošanā joprojām ir uzskatāma par nepietiekamu, un tas daļēji ir saistīts ar partneru – vietējo un reģionālo pašvaldību – nepilnīgu iesaistīšanos šajā procesā;
8. uzsver, ka zināšanu centriem, kas sniedz bezmaksas tehnisko palīdzību vietējām un reģionālajām pašvaldībām par to, kā interpretēt ES noteikumus un izmantot ES fondu līdzekļus, ir svarīga loma minēto noteikumu efektīvā īstenošanā un fondu apguvē; aicina dalībvalstis, kurām nav šādu zināšanu centru, apsvērt to izveidi, lai sekmētu jaunā budžeta instrumenta efektīvu izmantošanu;
9. uzsver, ka, lai gan atsevišķi konkrētām valstīm adresēti ieteikumi ir juridiski saistoši saskaņā ar attiecīgajām Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) un makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas (MNNP) procedūrām, pārējie KVAI ir politiski svarīgi, nevis juridiski saistoši; norāda, ka draudi par sankciju piemērošanu saskaņā ar SIP un MNNP un politiskais spiediens

⁽¹⁾ COM(2017) 826 final.

nav nodrošinājuši konkrētām valstīm adresētu ieteikumu apmierinošu īstenošanu un lielāku līdzdalību reformu procesā; aicina vairāk piemērot augšupēju pieeju, iesaistot vietējās un reģionālās pašvaldības, lai palīdzētu radīt lielāku ieinteresētību;

10. norāda: lai gan nevar noliegt ekonomikas politikas koordinēšanas nozīmi ES, tomēr ir jānoskaidro, vai dažām dalībvalstu reformām paredzēto finansiālo stimulu un saistību juridiskais pamats atbilst Līgumam par Eiropas Savienības darbību; turklāt pauž šaubas par plānu piesaistīt un piešķirt būtiskus finanšu resursus instrumentam, kas nodrošina pilnībā brīvprātīgi sniegtu palīdzību un kura pamatā ir necaurskatāma pieprasījumu atlases un apstiprināšanas sistēma, kas varētu radīt problēmas gan tematisko prioritāšu noteikšanas un budžeta plānošanas, gan atbilstoša teritoriālā līdzsvara aspektā;

11. uzsver, ka, ņemot vērā pašreizējo pilnvaru sadalījumu, daudzas ES nozīmes strukturālās reformas skar valsts un vietējo pārvaldes līmeņu kopīgo kompetenci. Tādēļ, lai nepieļautu subsidiaritātes un proporcionalitātes principu pārkāpumus, dalībvalstīm savas reģionālās un vietējās pašvaldības kā pastāvīgi partneri jāiesaista strukturālo reformu izstrādē un īstenošanā;

12. šajā saistībā pauž nožēlu par to, ka Komisijas priekšlikumā paredzēts, ka par reformu saistībām un finansiālajiem stimuliem divpusēji vienojas Komisija un valstu valdības un tos īsteno Eiropas pusgada ietvaros, neparedzot reģionālā vai vietējā līmeņa oficiālu iesaisti saskaņā ar kompetenču sadali konkrētajā dalībvalstī. Patiešām, pastāv reāls risks, ka ierosinātās pieejas dēļ tiek apšaubīts šis pilnvaru sadalījums un pārkāpti subsidiaritātes un vietējās vai reģionālās autonomijas principi, kas noteikti attiecīgajās Eiropas Padomes hartās. Pārdomu dokuments par ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanu, ko Komisija publicēja 2017. gada maijā, attiecas, piemēram, uz priekšlikumiem vienoties par saistošiem standartiem valsts izdevumu kvalitātes novērtēšanai. Šo standartu uzraudzība, izmantojot pašreizējos rezultātu pārskatus, tiks iekļauta Eiropas pusgadā. Nosakot, ka piekļuve ES fondiem ir atkarīga no tā, vai ir sasniegts noteiktais standartu līmenis, tiktu veicināta ES pieejas un politikas virzienu noteikšana tādās politikas jomās, kurās tai ir kopīga kompetence ar zemākajiem pārvaldības līmeņiem, tādējādi pārkāpjot subsidiaritātes principu;

13. turklāt pauž nožēlu, ka reformu saistību izpildes novērtēšanas un maksājumu sākšanas kritērijus nosaka un pārvalda tikai Komisija, neiesaistot dalībvalstu pārvaldes iestādes; norāda, ka priekšlikumā trūkst pārredzamības attiecībā uz novērtēšanas kritērijiem un ka no konkrētām valstīm adresētiem ieteikumiem nevar iegūt informāciju par šiem kritērijiem, jo parasti ieteikumos nav noteiktu mērķu, atskaites punktu un sistemātiskas uzraudzības noteikumu; tāpēc uzskata, ka ES finansiālos stimulus nevajadzētu uztvert kā vēlmi izvairīties no demokrātiskiem procesiem ES vai valstu līmenī vai kā finansiālu šantāžu;

14. pauž nožēlu, ka Komisija nesniedz nekādu pamatojumu un norādes par to, kā kvantitatīvi novērtēt ierosinātos finansiālos stimulus, vienlaikus atzīstot, ka reformu īstermiņa izmaksu kvantitatīva novērtēšana var ievērojami atšķirties atkarībā no tā, vai novērtējumā ietvertas tikai administratīvās izmaksas (izstrāde, īstenošana un spēju veidošana), vai arī pievienotas sociālās izmaksas;

15. uzsver, ka reformu saistības vajadzētu pamatot uz attiecīgo valsts iestāžu institucionālās un administratīvās spējas problēmu reālu novērtējumu, un tajās būtu jāietver arī atbilstīgas administratīvo struktūru uzlabošanas stratēģijas. Jāņem vērā nevienlīdzīgie apstākļi ES dalībvalstu un reģionu administratīvo struktūru jomā, kā rāda konkrētām valstīm adresēto ieteikumu analīze, ko Reģionu komiteja veikusi, ņemot vērā teritoriālo perspektīvu;

16. norāda, ka citas ES politikas jomas palīdz veicināt strukturālās reformas. Tas attiecas uz ESI fondiem, piemērojot *ex ante* nosacījumus, ciktāl tie skar ES tiesību aktu īstenošanu, administratīvo struktūru uzlabošanu un, izmantojot tematisko koncentrāciju, to reformu īstenošanu, kas ietvertas stratēģijā "Eiropa 2020"; tādēļ uzsver, ka steidzami jāizstrādā politikas satvars stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanas sekmēšanai, lai turpinātu tematisko koncentrāciju nākamajā plānošanas posmā; uzsver, ka jaunajam satvaram jābūt balstītam uz jaunu teritoriālo redzējumu, kas 1999. gada Eiropas Telpiskās attīstības perspektīvu piemērotu mūsdienai prasībām ⁽²⁾.

⁽²⁾ CdR 4285/2015.

17. turklāt uzstāj, ka jebkura papildu saikne starp ES nozīmes strukturālajām reformām un kohēzijas politiku tikai pastiprina to, cik svarīgi ir demokratizēt Eiropas pusgadu Eiropas līmenī un papildināt to ar rīcības kodeksu, kurā noteikti standarti vietējo un reģionālo pašvaldību iesaistei nolūkā palielināt procesa efektivitāti un līdzdalību tajā⁽³⁾; uzsver, ka subsidiaritātes, proporcionalitātes, partnerības un daudzlīmeņu pārvaldības principiem vajadzētu veidot kopēju pamatu kohēzijas politikai un citām ES politikas jomām, kas atbalsta strukturālās reformas;

18. atkārtoti prasa finansēt jaunus ekonomiskās un monetārās savienības budžeta instrumentus, neizstumjot privātās investīcijas, kā arī citas publiskā finansējuma shēmas, piemēram, ES kohēzijas politikas finansējumu;

19. uzskata, ka paziņojumā izklāstītais priekšlikums par strukturālo reformu finansiālajiem stimuliem nav pietiekams pamats, lai izstrādātu vajadzīgos tiesību aktu priekšlikumus; pauž nožēlu, ka Komisija pirms priekšlikuma publicēšanas nav veikusi ietekmes novērtējumu vai apspriedusies ar ieinteresētajām personām;

20. pauž nožēlu, ka priekšlikums reformu īstenošanas instrumenta izmēģinājuma posmam no 2018. līdz 2020. gadam un saistītās izmaiņas regulā par Strukturālo reformu atbalsta programmu, kā arī Kopīgo noteikumu regulā nav atbilstīgi paziņojumam par jaunās daudzgadu finanšu shēmas priekšlikumu, ko publicēs 2018. gada maijā;

21. tādēļ ierosina, lai, izstrādājot finanšu atbalsta instrumentu strukturālo reformu atbalstam, tiktu ņemti vērā **šādi principi**:

- budžeta atbalsts strukturālajām reformām, lai veicinātu ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju saskaņā ar kohēzijas politiku, būtu jāsniedz no turpmākajām ESI fondu programmām, vienlaikus ievērojot subsidiaritātes, partnerības un daudzlīmeņu pārvaldības principus, nevis izstrādājot atsevišķu finansēšanas programmu,
- nākamajā daudzgadu finanšu shēmā kohēzijas politikai jāatvēr tikpat liela nozīme kā patlaban, lai nodrošinātu politikas efektivitāti un nepieļautu ESI fondu līdzekļu samazināšanu strukturālo reformu finansēšanai,
- ES finansējums strukturālajām reformām, uz kurām neattiecas kohēzijas politika, būtu jāatbalsta, dotāciju vietā izsniedzot aizdevumus,
- strukturālo reformu definēšanas un attiecīgo lēmumu pieņemšanas veids būtu jāpārskata, iekļaujot Eiropas pusgadā vietējās un reģionālās pašvaldības. Tas dotu iespēju papildināt Eiropas pusgadu ar teritoriālo dimensiju, veicināt teritoriālo daudzveidību Eiropā, ņemt vērā un nodrošināt vietējo un reģionālo pašvaldību pilnvērtīgu līdzdalību valstu reformu programmās un ievērot pilnvaru sadalījumu ES,
- visos priekšlikumos attiecībā uz ES finansējumu strukturālajām reformām jāietver *ex ante* ietekmes novērtējums un apspriešanās ar ieinteresētajām pusēm, kā arī noteikumi par vidusposma novērtējumu.

Budžeta instrumenti dalībvalstīm, kuras vēlas pievienoties eurozonai, un banku savienībai

22. norāda, ka priekšnoteikums euro ieviešanai dalībvalstīs ir noturīgas ekonomiskās struktūras un augsts ilgtspējīgas konverģences līmenis; atzinīgi vērtē priekšlikumu izstrādāt konverģences mehānismu, lai atbalstītu dalībvalstis, kas piedalās šajā pasākumā; mudina Komisiju precizēt konverģences mehānisma, Strukturālo reformu atbalsta programmas, ESI fondu un Kohēzijas fonda attiecīgās funkcijas;

⁽³⁾ CdR 5386/2016.

23. atkārtoti pauž atbalstu banku savienības izveides pabeigšanai; norāda, ka dalībvalstis vēl nav vienojušās par fiskālo atbalstu, ja vienotā noregulējuma fonds izrādīsies nepietiekams; atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu noteikt kredītlīniju vai garantijas nākamā Eiropas Monetārā fonda ietvaros;

Stabilizācijas funkcija, lai aizsargātu ieguldījumus lielu asimetrisku satricinājumu gadījumā

24. atkārtoti norāda, ka strukturālo faktoru radītās atšķirības eurozonas dalībvalstu uzņēmējdarbības ciklos varētu mazināt, izveidojot ES instrumentu asimetrisko satricinājumu novēršanai; atbalsta Komisijas viedokli par kritērijiem, kuriem šādai stabilizācijas funkcijai vajadzētu atbilst;

25. atkārtoti pauž viedokli, ka efektivitātes nolūkā iespējamam atbalstam vajadzētu nevis dublēt, bet drīzāk papildināt spēkā esošos instrumentus, piemēram, Eiropas strukturālos un investīciju fondus (ESI fondus) un Eiropas Stratēģisko investīciju fondu (ESIF);

26. atbalsta Komisijas priekšlikumu, ka fiskālajai spējai, lai tā būtu efektīva, jābūt pietiekami lielai; tomēr atkārtoti iebilst pret eurozonas fiskālās spējas palielināšanas iekļaušanu ES budžeta eurozonas izdevumu kategorijā, kamēr pašu resursu maksimālā summa paliek noteikta pašreizējā līmenī, t. i., 1,23 % no ES NKI, lai nepieļautu finansējuma samazināšanu (*crowding out*) ESI fondiem un citām ES politikas jomām;

27. uzsver, ka stabilizācijas funkcijai, kas sarežģītos apstākļos pasargā publisko investīciju līmeni no lieliem asimetriskiem satricinājumiem, ir izšķirīga nozīme vietējo un reģionālo pašvaldību darbībā; uzskata, ka ierosinātā Eiropas Investīciju aizsardzības shēma varētu būt pirmais pasākums virzībā šādu stabilizācijas funkciju;

28. uzsver, cik svarīga ir kohēzijas politikas "stabilizācijas funkcija", kam līdz ar tādiem lielāka elastīguma elementiem kā ES līdzfinansējuma likmju paltelināšana un priekšfinansējuma modulācija bija izšķirīga loma finanšu krīzes laikā, aizsargājot publiskos ieguldījumus reģionos, kurus skāra asimetriski ekonomiski satricinājumi;

29. norāda, ka ierosināto Eiropas Investīciju aizsardzības shēmu sāktu īstenot ar aizdevumiem, nosacīti nelielu dotācijas komponentu un apdrošināšanas mehānismu, kura pamatā ir brīvprātīgas dalībvalstu iemaksas; uzsver, ka shēmas izmantošana var būt ierobežota tām dalībvalstīm, kurām ir nelielas fiskālās spējas un kurām krīzes laikā var būt grūti saņemt aizdevumu;

30. aicina Komisiju izstrādāt uz dotācijām vai apdrošināšanu balstītas stabilizācijas shēmas, piemēram, fondu "nebaltai dienai";

31. pauž cerību, ka tiks izveidotas paziņotās valstu investīciju platformas, kurās vietējām un reģionālajām pašvaldībām būs liela nozīme, ņemot vērā to pieredzi saistībā ar ESI fondiem un ESIF.

Briselē, 2018. gada 22. martā

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Karl-Heinz LAMBERTZ

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Eiropas pilsoņu iniciatīva”

(2018/C 247/10)

Ziņotājs:	Luc Van den Brande (BE/PPE), Flandrijas un Eiropas sadarbības aģentūras loceklis
Atsauces dokumenti:	COM(2017) 482 final SWD(2017) 294 final

I. IETEIKUMI GROZĪJUMIEM

1. grozījums

1. pants

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Priekšmets	Priekšmets
Šajā regulā ir izklāstītas nepieciešamās procedūras un nosacījumi attiecībā uz iniciatīvu, ar ko Eiropas Komisija tiek aicināta savu pilnvaru ietvaros iesniegt atbilstošu priekšlikumu par jautājumiem, par kuriem Savienības pilsoņi uzskata, ka Līgumu īstenošanas vajadzībām ir nepieciešams Savienības tiesību akts (turpmāk “Eiropas pilsoņu iniciatīva” jeb “iniciatīva”).	Šajā regulā ir izklāstītas nepieciešamās procedūras un nosacījumi attiecībā uz iniciatīvu, ar ko Eiropas Komisija tiek aicināta savu pilnvaru ietvaros iesniegt atbilstošu priekšlikumu par jautājumiem, par kuriem Savienības pilsoņi uzskata, ka Līgumu īstenošanas vajadzībām saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESĎ) 288. pantu ir nepieciešams Savienības tiesību akts (turpmāk “Eiropas pilsoņu iniciatīva” jeb “iniciatīva”).

Pamatojums

Pievienota atsauce uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 288. pantu, lai būtu skaidrs, ka tiesību akts nozīmē ne tikai saistošas regulas, direktīvas un lēmumus, bet arī nesaistošus ieteikumus un atzinumus.

2. grozījums

1. pants

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Priekšmets	Priekšmets
Šajā regulā ir izklāstītas nepieciešamās procedūras un nosacījumi attiecībā uz iniciatīvu, ar ko Eiropas Komisija tiek aicināta savu pilnvaru ietvaros iesniegt atbilstošu priekšlikumu par jautājumiem, par kuriem Savienības pilsoņi uzskata, ka Līgumu īstenošanas vajadzībām ir nepieciešams Savienības tiesību akts (turpmāk “Eiropas pilsoņu iniciatīva” jeb “iniciatīva”).	Šajā regulā ir izklāstītas nepieciešamās procedūras un nosacījumi attiecībā uz iniciatīvu, ar ko Eiropas Komisija tiek aicināta savu pilnvaru ietvaros iesniegt atbilstošu priekšlikumu par jautājumiem, par kuriem Savienības pilsoņi uzskata, ka Līgumu īstenošanas vajadzībām ir nepieciešams Savienības tiesību akts (turpmāk “Eiropas pilsoņu iniciatīva” jeb “iniciatīva”).

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
	Ar Līgumu īstenošanu ir jāsaprot arī tas, ka Komisijai ir iespēja saskaņā ar LES 48. pantu iesniegt priekšlikumus Līgumu grozīšanai.

Pamatojums

Līguma par Eiropas Savienību 48. pantā teikts, ka Komisija var iesniegt Padomei priekšlikumus Līgumu grozīšanai. Tā kā Komisija ir pilnvarota ierosināt Līguma grozījumus, ir jāuzskata, ka to drīkst darīt arī pilsoņu iniciatīvas, ar ko ierosina šādas izmaiņas.

3. grozījums

4. panta 4. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Informācija un Komisijas un dalībvalstu sniegtais atbalsts	Informācija un Komisijas un dalībvalstu sniegtais atbalsts
Pēc tam, kad Komisija saskaņā ar 6. pantu ir reģistrējusi iniciatīvu, tā nodrošina minētās iniciatīvas satura tulkojumu visās Savienības oficiālajās valodās, lai to varētu publicēt reģistrā un izmantot paziņojumu par atbalstu vākšanai saskaņā ar šo regulu. Organizatoru grupa var papildus nodrošināt pielikumu (un attiecīgā gadījumā arī II pielikumā minētā un saskaņā ar 6. panta 2. punktu iesniegtā tiesību akta projekta) tulkojumu visās Savienības oficiālajās valodās , lai tos varētu publicēt reģistrā.	Pēc tam, kad Komisija saskaņā ar 6. pantu ir reģistrējusi iniciatīvu, tā nodrošina minētās iniciatīvas satura tulkojumu visās Savienības oficiālajās valodās, lai to varētu publicēt reģistrā un izmantot paziņojumu par atbalstu vākšanai saskaņā ar šo regulu. Tā nodrošina arī pielikumu (un attiecīgā gadījumā arī II pielikumā minētā un saskaņā ar 6. panta 2. punktu iesniegtā tiesību akta projekta) tulkojumu, lai tos varētu publicēt reģistrā.

Pamatojums

Būtu lietderīgi paredzēt, ka Eiropas Komisija pēc iniciatīvas reģistrēšanas nodrošina tulkojumu arī pievienotajiem dokumentiem, it īpaši tiesību akta projektam, ja tas ir daļa no iniciatīvas.

4. grozījums

6. pants

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Reģistrācija	Reģistrācija
1. Paziņojumus par atbalstu kādai iniciatīvai var vākt vienīgi pēc tam, kad Komisija šo iniciatīvu ir reģistrējusi.	1. Paziņojumus par atbalstu kādai iniciatīvai var vākt vienīgi pēc tam, kad Komisija šo iniciatīvu ir reģistrējusi.
2. Organizatoru grupa reģistrācijas pieteikumu Komisijai iesniedz, izmantojot reģistru.	2. Organizatoru grupa reģistrācijas pieteikumu Komisijai iesniedz, izmantojot reģistru.

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>Iesniedzot pieteikumu, organizatoru grupa arī:</p> <p>a) nosūta II pielikumā minēto informāciju vienā no Savienības oficiālajām valodām;</p> <p>b) ja tā sastāv no vairāk nekā 7 dalībniekiem, norāda tos septiņus dalībniekus, kuri ņemami vērā 5. panta 1. un 2. punkta vajadzībām;</p> <p>c) attiecīgā gadījumā norāda, ka izveidota 5. panta 7. punktā minētā juridiskā persona.</p> <p>Neierobežojot 5. un 6. punkta noteikumus, Komisija par pieteikumu lemj divu mēnešu laikā pēc tā iesniegšanas.</p>	<p>Iesniedzot pieteikumu, organizatoru grupa arī:</p> <p>a) nosūta II pielikumā minēto informāciju vienā no Savienības oficiālajām valodām;</p> <p>b) ja tā sastāv no vairāk nekā 7 dalībniekiem, norāda tos septiņus dalībniekus, kuri ņemami vērā 5. panta 1. un 2. punkta vajadzībām;</p> <p>c) attiecīgā gadījumā norāda, ka izveidota 5. panta 7. punktā minētā juridiskā persona.</p> <p>Neierobežojot 5. un 6. punkta noteikumus, Komisija par pieteikumu lemj divu mēnešu laikā pēc tā iesniegšanas.</p> <p>Komisija iesniedz reģistrācijas pieprasījumu neatkarīgai komitejai, kuras sastāvā ir septiņi locekļi, tostarp juristi, kā arī akadēmisko aprindu un Eiropas pilsoniskās sabiedrības pārstāvji, kas novērtē, vai reģistrācijas pieprasījums ir pieņemams. Viņi var rīkot organizatoru grupas uzklaušanās sanāksmi. Komiteja sniedz Komisijai pamatotu lēmumu, un Komisija, pamatojoties uz to, pieņem lēmumu.</p>
<p>3. Komisija reģistrē iniciatīvu, ja:</p> <p>(..)</p>	<p>3. Komisija reģistrē iniciatīvu, ja:</p> <p>(..)</p>

Pamatojums

Viens no galvenajiem jaunās regulas problēmjautājumiem joprojām ir Komisijas interešu konflikts un tās monopols pār visiem procedūras posmiem. Tādēļ saskaņā ar RK 2015. gada atzinumā teikto tiek ierosināts gādāt par to, ka lēmumu par reģistrāciju pieņem neatkarīga komiteja, kuras sastāvā ir juristi, kā arī akadēmisko aprindu un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji.

5. grozījums

8. pants

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
<p>Vākšanas posms</p> <p>1. Neierobežojot 11. panta 6. punkta noteikumus, visus paziņojumus par atbalstu vāc laikposmā, kas nepārsniedz 12 mēnešus, skaitot no organizatoru grupas izvēlēta datuma (turpmāk "vākšanas laikposms"). Šim datumam jābūt ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc iniciatīvas reģistrācijas saskaņā ar 6. pantu.</p> <p>Organizatoru grupa Komisiju par izvēlēto datumu informē ne vēlāk kā 10 darbdienu pirms šā datuma.</p>	<p>Vākšanas posms</p> <p>1. Neierobežojot 11. panta 6. punkta noteikumus, visus paziņojumus par atbalstu vāc laikposmā, kas nepārsniedz 18 mēnešus, skaitot no organizatoru grupas izvēlēta datuma (turpmāk "vākšanas laikposms"). Šim datumam jābūt ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc iniciatīvas reģistrācijas saskaņā ar 6. pantu.</p> <p>Organizatoru grupa Komisiju par izvēlēto datumu informē ne vēlāk kā 10 darbdienu pirms šā datuma.</p>

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Ja organizatoru grupa vēlas izbeigt paziņojumu par atbalstu vākšanu, pirms pagājuši 12 mēneši kopš vākšanas posma sākuma, tā Komisiju informē par datumu, kurā paredzēts beigt vākšanas posmu.	Ja organizatoru grupa vēlas izbeigt paziņojumu par atbalstu vākšanu, pirms pagājuši 18 mēneši kopš vākšanas posma sākuma, tā Komisiju informē par datumu, kurā paredzēts beigt vākšanas posmu.

Pamatojums

Nav vienkārši savākt 1 miljonu parakstu, un tam ir vajadzīga vērienīga iedzīvotāju izpratnes palielināšanas un informēšanas kampaņa. Lai sasniegtu galīgo mērķi gada laikā, organizatoru grupai vajadzētu būt ārkārtīgi labi organizētai. Ir svarīgi nepieļaut, ka tikai lielas, transnacionāli organizētas nevalstiskās organizācijas spēj uzsākt Eiropas pilsoņu iniciatīvu. Tādēļ ierosinām pagarināt vākšanas posmu līdz 18 mēnešiem, jo šāds termiņš mazāk atbaidītu iespējamās iniciatīvu organizatorus.

6. grozījums

14. pants

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Publikācija un atklāta uzklauššana	Publikācija un atklāta uzklauššana
<p>1. (..)</p> <p>2. Trīs mēnešu laikā pēc iniciatīvas iesniegšanas organizatoru grupai tiek nodrošināta iespēja iepazīstināt ar iniciatīvu atklātā uzklauššanā.</p> <p>Komisija un Eiropas Parlaments kopīgi organizē atklāto uzklauššanu Eiropas Parlamentā. Pārējo Savienības iestāžu un padomdevēju struktūru pārstāvjiem, kā arī ieinteresētajām personām tiek nodrošināta iespēja piedalīties uzklauššanā.</p> <p>Komisija un Eiropas Parlaments nodrošina nozīmīgu publisko un privāto interešu līdzsvarotu pārstāvību.</p> <p>3. Uzklauššanā Komisija ir pārstāvēta atbilstošā līmenī.</p>	<p>1. (..)</p> <p>2. Trīs mēnešu laikā pēc iniciatīvas iesniegšanas organizatoru grupai tiek nodrošināta iespēja iepazīstināt ar iniciatīvu atklātā uzklauššanā.</p> <p>Eiropas Parlaments organizē atklāto uzklauššanu Eiropas Parlamentā. Pārējo Savienības iestāžu un padomdevēju struktūru un valstu parlamentu pārstāvjiem, kā arī ieinteresētajām personām tiek nodrošināta iespēja piedalīties uzklauššanā.</p> <p>Eiropas Parlaments nodrošina attiecīgo interešu līdzsvarotu pārstāvību uzklauššanā.</p> <p>3. Uzklauššanā Komisija ir pārstāvēta atbilstošā līmenī.</p> <p>4. Pēc uzklauššanas Eiropas Parlaments pieņem ieteikumu Eiropas Komisijai par to, kā rīkoties saistībā ar attiecīgo EPI.</p>

Pamatojums

Vislabākā vieta, kur organizatoru grupa varētu izskaidrot savu iniciatīvu, ir Eiropas Parlaments, un tādēļ būtu likumsakarīgi, ka Eiropas Parlaments uzņemtos pilnu atbildību par šādas uzklauššanas organizēšanu. Nav nekādu institucionālu iemeslu, kādēļ tās rīkošanā vajadzētu būt iesaistītai Komisijai. Iniciatīvas organizatoros tam vajadzētu radīt arī lielāku pārliecību, ka process būs pārredzams un neatkarīgs. Valstu parlamentu iesaistīšanai šajā procesā vajadzētu vairojot iespējas izveidot Eiropas mēroga debates.

Ir svarīgi, ka pēc uzklauššanas Eiropas Parlaments pieņem arī savu nostāju par attiecīgo iniciatīvu.

7. grozījums

Pievienot jaunu pantu pēc 15. panta

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
	<i>Iniciatīvas, kas nesāņem 12. panta 5. punktā paredzēto sertifikātu, taču parakstu vākšanas posmā savāc 75 % nepieciešamo parakstu, Komisija nosūta Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Eiropas Reģionu komitejai informācijai.</i>

Pamatojums

Līdzšinējā pieredze liecina, ka dažas iniciatīvas, kas nespēja iegūt vajadzīgo skaitu atbalstītāju, tomēr bija novatoriskas Eiropas politikai. Tādēļ būtu ļoti žēl, ja šādu iniciatīvu politiskais vēstījums ietu zudumā. Eiropas Parlaments, ņemot vērā šādu iniciatīvu sociālo un politisko nozīmi, var pieņemt lēmumu par savu iniciatīvu izstrādāšanu.

8. grozījums

24. pants

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Pārskatīšana	Pārskatīšana
Komisija regulāri pārskata Eiropas pilsoņu iniciatīvas darbību un ne vēlāk kā piecus gadus no pēc dienas, kad sākas šīs regulas piemērošana, un turpmāk ik pēc pieciem gadiem iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par šīs regulas piemērošanu. Ziņojumus publisko.	Komisija regulāri pārskata Eiropas pilsoņu iniciatīvas darbību un ne vēlāk kā trīs gadus no pēc dienas, kad sākas šīs regulas piemērošana, un turpmāk ik pēc trim gadiem iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par šīs regulas piemērošanu. Ziņojumus publisko.

Pamatojums

Ir svarīgi regulāri novērtēt Eiropas pilsoņu iniciatīvu darbību, ņemot vērā ne tikai procedūras, bet arī tās politisko ietekmi un iedzīvotāju faktisko iesaistīšanos politikā. Pārskatīšana ir jāveic savlaicīgi tā, lai varētu veikt korigējošus pasākumus, un šajā sakarā piemērotāks būtu trīs gadu periods. Šīs jaunās regulas neveiksme nozīmētu Eiropas pilsoņu iniciatīvas beigas.

II. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

1. 2015. gada 13. oktobrī Reģionu komiteja pieņēma atzinumu par Eiropas pilsoņu iniciatīvu (EPI) ⁽¹⁾. Atzinuma izstrādi noteica Eiropas Komisijas ziņojums par Regulas (ES) Nr. 211/2011 piemērošanu. Ņemot vērā procedūras gaitā saņemtās daudzās kritiskās atsauksmes, Reģionu komiteja aicināja pārskatīt minēto regulu.

2. Eiropas iedzīvotāji ir viena no svarīgākajām Eiropas projekta sastāvdaļām. Eiropas līdzdalības demokrātija jāsaprot kā tāda demokrātija, kas Eiropas pilsoņus mudina piedalīties Eiropas politikas un Eiropas nākotnes veidošanā. Saskaņā ar Līgumu (10. panta 3. punkts) ikvienam pilsonim ir piešķirtas tiesības piedalīties Savienības demokrātiskajās norisēs.

3. Eiropas pilsoņu iniciatīva ir viena no Eiropas pilsoņu tiesībām. Tā *var sekmēt centienus mazināt šķietamo demokrātijas deficītu Eiropas Savienībā* un mazināt plaisu starp **ES pilsoņiem** un Eiropas **iestādēm un politikas veidotājiem**. Laikā, kad Eiropas Savienībā turpinās ekonomikas un uzticības krīze, ļoti svarīgi ir **nodrošināt iespējas** veidot atklātu dialogu **starp ES pilsoņiem**, lai nepieļautu vēl lielāku vilšanos Eiropas integrācijas procesā. **Ir īpaši svarīgi veidot vai atjaunot to** jauno eiropiešu uzticēšanos, kuri varbūt ir zaudējuši ticību Eiropas integrācijas **procesam**. **Piedāvājot** pilsoņiem

⁽¹⁾ OV C 423, 17.12.2015., 1. lpp.

likumdošanas iniciatīvas tiesības, **Eiropas pilsoņu iniciatīva** kā starptautisks instruments **sniedz iespēju iesaistīties ES politiskajā darba kārtībā un** ir vērsta uz to, lai veicinātu Eiropas mēroga debates par jautājumiem, kas rūp Eiropas pilsoņiem.

4. Līguma par Eiropas Savienību 11. pantā ir noteikts, ka ES iestāžu pienākums ir informēt pilsoņus un apvienības, kas viņus pārstāv, un nodrošināt viņiem iespēju paust savus viedokļus visās Savienības darbības jomās un publiski apmainīties ar tiem. Tajā pašā pantā noteikts, ka Eiropas Komisija veic konsultācijas ar ieinteresētajām personām, lai nodrošinātu Savienības darbību saskaņotību un pārredzamību; Eiropas Komisijai, respektējot Līgumu garu, būtu nopietni jāuztver tas, ka pamatprasība nodrošināt "pārskatatbildību" ir demokrātijas un labas pārvaldības priekšnoteikums.

5. Lai Eiropas pilsoņu iniciatīva varētu kļūt par sekmīgu ES demokrātijas instrumentu, ir ļoti svarīgi panākt, ka pēc sekmīgām Eiropas pilsoņu iniciatīvām patiešām notiek politiskas debates un ES iestādes pēc šīm iniciatīvām veic visaptverošus politikas pasākumus;

6. Eiropas pilsoņu iniciatīva neaizstāj Eiropas Komisijas iniciatīvas tiesības, kas ir veicinājušas ES padziļināšanu un ir jāturpina. Eiropas pilsoņu iniciatīva ir papildu iespēja veidot pilsoņu savstarpēju sapratni un nodrošina ES līmeņa debatēm starpvalstu dimensiju, no kā gūst labumu ES institucionālā sistēma kopumā, tostarp pati Eiropas Komisija; tādēļ EPI ir iespējas kļūt par ļoti labu piemēru tam, kā nodrošināma "demokrātija darbībā".

7. Eiropas pilsoņu iniciatīva sniedz iespēju Eiropas pilsoņiem piedalīties ES lēmumu pieņemšanas procesā un ietekmēt Eiropas politisko programmu. Tomēr Komisijai ir jāizstrādā papildu iniciatīvas, lai stiprinātu pilsonisko dialogu un lai Eiropas politiku tuvinātu iedzīvotājiem. Eiropas pilsoņu iniciatīva būtu jāuzskata par vienu no instrumentiem, kas ļauj īstenot līdzdalības demokrātijas mērķus, taču nevajadzētu cerēt, ka ar šo iniciatīvu tiks automātiski nodrošināta sabiedrības līdzdalība ES lēmumu pieņemšanā.

8. Uzmanība jāpievērš Līgumā paredzētajām iespējām attiecībā uz līdzdalības demokrātiju un it īpaši attiecībā uz vertikālu dialogu ar pilsonisko sabiedrību⁽²⁾. Lai varētu veidot "atklātu, pārredzamu un pastāvīgu dialogu ar minētajām apvienībām un pilsonisko sabiedrību" (LES 11. panta 2. punkts), Eiropas Komisijai vajadzētu ierosināt "dialoga sistēmu", kurā ES iestādes koncentrētos uz rezultātu sasniegšanu, nevis procesuāliem jautājumiem. Eiropas pilsoņu iniciatīva nav darba instruments, ko izmanto koplēmumu pieņemšanas procedūrā: tā ir jāuzskata gan par līdzdalības demokrātijas pamatpīlāru, kurš paredzēts, lai apspriestos, līdzdarbotos, sadarbotos un piedalītos izstrādē, gan arī par iespēju Eiropas Komisiju konfrontēt ar nopietnām problēmām, lai tādējādi radītu izpratni un savstarpēju sapratni.

9. Eiropas pilsoņu iniciatīva ir līdzdalības demokrātijas izpausme, kas papildina pārstāvības demokrātijas jēdzienu; tā paplašina to tiesību kopumu, kas saistītas ar ES pilsoniskumu un publiskajām debatēm par Eiropas politiku; tās uzdevums ir stiprināt pilsoņu līdzdalību un saikni ar Eiropas Savienību.

10. Lai, pamatojoties uz daudzlīmeņu pārvaldības principu, atjaunotu pārvaldības sistēmu, būtu jāuzlabo juridiskās un politiskās līdzdalības instrumenti. Daudzlīmeņu pārvaldība būtībā ir daudzkanālu sistēma un tāpēc ļauj veicināt "aktīvāku" Eiropas pilsoniskumu. Galvenais uzdevums ir izveidot novatoriskas interešu pārstāvības sistēmu, kurā cilvēki justos vienlīdzīgi un savām dažādajām identitātēm atbilstoši pārstāvēti.

11. Eiropas publiskā telpa debatēm starp pilsoņiem un ar politikas veidotājiem ir svarīga ES leģitimitātei un pārskatatbildībai. Demokrātijas deficītu būs iespējams novērst tikai tad, ja tiks radīta Eiropas publiskā telpa, kurā norisinās demokrātijas process.

12. Politikas ieteikumi, kas Reģionu komitejas 2015. gada 13. oktobra atzinumā minēti attiecībā uz līdzdalības demokrātiju ES līmenī, vēl aizvien ir spēkā.

⁽²⁾ Eiropas Komisijas priekšsēdētāja *Jean-Claude Juncker* īpašā padomdevēja *Luc Van den Brande* ziņojums *Reaching out to EU citizens; A new opportunity*, 2017. gada oktobris.

Jaunā regula par Eiropas pilsoņu iniciatīvu

13. Reģionu komiteja 2015. gada atzinumā norādīja, ka Eiropas pilsoņu iniciatīva tās pašreizējā veidolā neveicinās līdzdalības demokrātiju, jo procedūra un dažādie noteikumi ietver pārāk daudzus administratīvos un tehniskos ierobežojumus, šķēršļus un apgrūtinājumus, kas varētu atturēt pilsoņus no piedalīšanās Eiropas demokrātijas procesā. Turklāt pašreizējā pilsoņu iniciatīva neļauj pilsoņiem ietekmēt Eiropas politisko programmu un politisko lēmumu pieņemšanas procesu.

14. Atbalstot nostāju, ko jau paudis Eiropas Parlaments, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja un Eiropas Ombuds, Reģionu komiteja uzskata, ka jaunā regula ir nozīmīgs solis pareizajā virzienā, lai uzlabotu Eiropas pilsoņu iniciatīvas procedūras.

Jaunajā regulā ieviestie procesuālie un administratīvie uzlabojumi

15. Reģionu komiteja atzinīgi vērtē to, ka jaunajā regulā Komisija ir ierosinājusi turpmāk minētos procesuālos un administratīvos uzlabojumus.

- Pilsoņi, kas nāk klajā ar iniciatīvu, ir fiziskas personas (organizatori), taču turpmāk tās varēs izveidot struktūru ar juridiskas personas statusu, lai ierobežotu organizatoru kriminālatbildību par krāpšanu un rupju neuzmanību.
- Parakstu vākšanai atvēlētais termiņš joprojām ir 12 mēneši, taču iniciatīvas organizatoriem pēc reģistrācijas tiek doti trīs papildu mēneši, kuros izlemt par datumu, kurā sākt parakstu vākšanu.
- Paziņojumu par atbalstu var parakstīt ikviens, kurš vecāks par 16 gadiem.
- Personas dati, kas jāiesniedz katram, kurš paraksta paziņojumu par atbalstu, ir vienkāršoti. Visiem ES pilsoņiem neatkarīgi no viņu dzīvesvietas būs iespēja paust savu atbalstu, pamatojoties uz savu valstspiederību. Komisija piedāvā izvēli starp diviem paraugiem, kā noformēt paziņojumu par atbalstu. (Pašlaik dalībvalstīs izmanto 13 dažādas veidlapas.)
- Reģistrācijas procedūras uzlabojumi, tostarp iespēja iniciatīvas reģistrēt daļēji, lai pieņemamības kritēriju dēļ netiktu noraidīta visa iniciatīva, un iespēja Komisijai reģistrēt tikai pieņemamo daļu.
- Tiks izveidota tiešsaistes sadarbības platforma Eiropas pilsoņu iniciatīvas vajadzībām, un šī platforma organizatoriem kalpos kā forums debatēm, ieteikumiem un atbalstam.
- Tiks izstrādāta centralizēta vākšanas tiešsaistes sistēma, ko Komisija pārvaldīs, lai varētu vienkāršāk vākt un sistematizēt paziņojumus par atbalstu, kā arī valstu iestādēm būtu vienkāršāk tos pārbaudīt. Komisija to pastāvīgi uzlabos un uzraudzīs, kā arī piedāvās bez maksas.
- Pēc Eiropas pilsoņu iniciatīvas reģistrācijas Komisija nodrošinās tulkojumu visās ES valodās un informēs visas pārējās ES iestādes un struktūras par jaunu Eiropas pilsoņu iniciatīvu.
- Komisija sniedz atbalstu [iespējamajiem] Eiropas pilsoņu iniciatīvas organizatoriem (dalībvalstīs tiek aicinātas izveidot vienu vai vairākus Eiropas pilsoņu iniciatīvas kontaktpunktus).
- Komisija uzņemas arī rīkot komunikācijas pasākumus un sniegt informāciju par Eiropas pilsoņu iniciatīvām.

Joprojām nav politiskās koncepcijas

16. Neraugoties uz iepriekš minētajiem priekšlikumiem un pasākumiem, kas iekļauti jaunajā regulā, lai uzlabotu Eiropas pilsoņu iniciatīvas procedūru un novērstu vairākus šķēršļus, joprojām rodas iespaids, ka Komisija ir nepietiekami pretimnākoša un pārāk piesardzīga. Īpaši tas redzams politiskākajos pilsoņu iniciatīvas aspektos, kas aplūkoti turpinājumā.

- Lai atjaunotu vai stiprinātu uzticēšanos Eiropas projektam, līdzdalības demokrātijai ir īpaši svarīga nozīme. Tāpēc Eiropas pilsoņu iniciatīva ir uzskatāma par pārrobežu instrumentu, kas ļauj pilsoņiem piedalīties Eiropas demokrātijas procesā un dod viņiem iespēju paust viedokli par ES politikas veidošanu: Eiropas pilsoņu iniciatīva veido Eiropas publisko telpu debatēm starp iedzīvotājiem un politikas veidotājiem. Jaunajā regulā tam nav paredzēts atbilstošs pamats.
- Eiropas pilsoņu iniciatīvas efektivitāti saistībā ar sabiedrības līdzdalības un uzticēšanās veicināšanu būtiski apdraud pašreizējais Komisijas interešu konflikts: tai vienlaikus jādarbojas kā galvenajai informācijas sniedzējai un Eiropas pilsoņu iniciatīvas atbalsta struktūrai, primārajam Eiropas pilsoņu iniciatīvas “adresātam” un jālemj par iniciatīvu reģistrāciju un pieņemamību.
- Jaunajā regulā nekādi nav risināts Komisijas interešu konflikts, proti, ka tā ir 1) centrālā informācijas sniedzēja, 2) pilsoņu iniciatīvu atbalsta struktūra, 3) iestāde, kurai organizatori atskaitās un kurā tiem jāreģistrējas, 4) iestāde, kura nosaka, vai konkrētā iniciatīva ir reģistrējama, un 5) struktūra, kurai jāveic sekmīgo Eiropas pilsoņu iniciatīvu pēckontrole. Nespēja atrisināt šo interešu konfliktu joprojām kaitē Eiropas pilsoņu iniciatīvas efektivitātei un leģitimitātei. Tādēļ RK 2015. gada atzinumā ierosināja izveidot neatkarīgu *ad hoc* komiteju jeb sava veida “viedo padomi” vai “Eiropas pilsoņu aizstāvības grupu”, kuras sastāvā būtu eksperti, akadēmisko aprindu pārstāvji un juristi un kura izvērtētu pieņemamības kritērijus.
- Komisija Eiropas pilsoņu iniciatīvas attiecina tikai uz tiem jautājumiem, kas ir Komisijas kompetencē un kur saskaņā ar Līgumiem var būt nepieciešams Savienības tiesību akts. Komisija joprojām saglabā formālu pieeju un nesniedz pietiekamu skaidrību par nosakāmajiem kritērijiem. Tas varētu pavērt ceļu patvaļīgiem vērtējumiem un bremzēt jebkādu atklātību un pārredzamību politiskajās debatēs.
- Komisija nav izvirzījusi arī nevienu priekšlikumu, ar kuru tiktu ņemta vērā vēlme pieņemt tādas pilsoņu iniciatīvas, kas aicina izdarīt grozījumus ES līgumos.
- Atbilstības kritērijos būtu bijis lietderīgi atsaukties uz pilsoņu tiesībām un pienākumiem un subsidiaritātes principu.
- Noteiktas pilsoņu iniciatīvas bija veltītas svarīgiem jautājumiem, taču tās nesavāca vienu miljonu parakstu vai nepieciešamo minimālo skaitu atsevišķās valstīs. Pašlaik šādas Eiropas pilsoņu iniciatīvas tiek vienkārši atliktas malā. Tomēr gadījumos, kad ir savākts ievērojams parakstu skaits, Komisijai būtu jāizstrādā piemērotas metodes, kā reaģēt uz šādām iniciatīvām, lai nezaudētu to iespējamo politisko vēstījumu un ar šo vēstījumu saistīto mobilizēšanos.
- Savā oficiālajā atbildē uz tādu Eiropas pilsoņu iniciatīvu, kas ir ieguvusi vairāk nekā vienu miljonu parakstu, Komisijai būtu detalizēti un pārredzami jāpaskaidro sabiedrībai sava politiskā izvēle. Būtu jānodrošina politiski pārliecinoši turpmākie pasākumi.
- Eiropas Parlamentam ir nozīmīga loma politisko debašu uzsākšanā ar sabiedrību, piemēram, izmantojot paredzētās publiskās uzklaušanās. Parlamentam būtu jāspēj arī garantēt politisko pēckontroli sekmīgajām Eiropas pilsoņu iniciatīvām un jāpanāk, ka tiek internalizēts tādu Eiropas pilsoņu iniciatīvu politiskais vēstījums, kuras nesasniedz nepieciešamo parakstu skaitu.
- Nopietni būtu jāapsver iespējas veidot strukturētāku ilgtermiņa darbu pēc Eiropas Parlamenta rīkotajām uzklaušanās sanāksmēm, paverot pilsoņiem iespējas izvērtēt pasākumus, kas īstenoti kā atbilde uz sekmīgu Eiropas pilsoņu iniciatīvu, un turpināt debates par attiecīgo tematu. Būtu jāizpēta iespēja Eiropas Parlamentam pēc tam, kad no Eiropas Komisijas saņemta atbilde par EPI, organizēt oficiālu otro uzklaušanos, iesaistot arī EPI atbalstītājus un radot iespējas turpināt diskusijas starp visām ieinteresētajām pusēm.

Vairot vispārējo informētību un zināšanas par Eiropas pilsoņu iniciatīvām

17. Ir svarīgi sabiedrību informēt par Eiropas pilsoņu iniciatīvām. Tāpēc būtu jāorganizē informācijas un reklāmas kampaņas, lai nodrošinātu Eiropas pilsoņu iniciatīvu plašāku pamanāmību plašsaziņas līdzekļos un sabiedrībā.

18. Eiropas pilsoņu iniciatīva varētu būt efektīvs demokrātiskas līdzdalības instruments. Tāpēc Komisijai un dalībvalstīm būtu jāvelta vairāk pūļu informācijas sniegšanai par šo instrumentu, lai par to uzzinātu iespējami vairāk eiropiešu un lai panāktu viņu aktīvu līdzdalību.

Reģionu komitejas un vietējo un reģionālo pašvaldību ieguldījums

19. Komisijai būtu arī jāiedrošina un jāatbalsta vietējā un reģionālajā līmenī ievēlētie pārstāvji, lai viņi aktīvi iesaistītos centienos pilsoņus informēt par Eiropas pilsoņu iniciatīvu.

20. Eiropas pilsoņu iniciatīva ir Eiropas pilsoņu instruments, kas dod viņiem iespēju aktīvi piedalīties Eiropas politikas veidošanā. Eiropas Reģionu komiteja apzinās savu lomu un pienākumus un šajā saistībā norāda uz Biroja ⁽³⁾ lēmumu par RK līdzdalību Eiropas pilsoņu iniciatīvās. Komiteja atkārtoti pauž apņemšanos atbalstīt tās Eiropas pilsoņu iniciatīvas, kas ir saistītas ar RK politiskajiem uzdevumiem un kas atzītas par politiski nozīmīgām; RK, piemēram, palīdzēs Eiropas Komisijai pārbaudīt ierosinātās Eiropas pilsoņu iniciatīvas, izvērtējot to nozīmi vietējā/reģionālajā līmenī un atbilstību subsidiaritātes principam, nodrošinās telpas ar Eiropas pilsoņu iniciatīvām saistītiem pasākumiem, atbalstīs decentralizētus komunikācijas pasākumus saistībā ar Eiropas pilsoņu iniciatīvām, piemērotos gadījumos izstrādās pašiniciatīvas atzinumus par Eiropas pilsoņu iniciatīvu tematiem, aktīvi piedalīsies gan EP rīkotajās uzklaušanās sanāksmēs, gan turpmākajā politiskās pārraudzības darbā, kā arī atbalstīs sekmīgu Eiropas pilsoņu iniciatīvu īstenošanu un – vajadzības gadījumā – tiesību aktu izstrādi kā atbildi uz konkrēto Eiropas pilsoņu iniciatīvu.

Briselē, 2018. gada 23. martā

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽³⁾ Reģionu komitejas Biroja 144. sēde 2013. gada 10. aprīlī, darba kārtības 8. punkts – CDR1335-2013_11_00_TRA_NB-item 8.

ISSN 1977-0952 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5201 (papīra izdevums)

Eiropas Savienības Publikāciju birojs
2985 Luksemburga
LUKSEMBURGA

LV